اولین روزنامه سهامداری ایران (خبرنگاران و کارکنان)

صمت
صنعت معدن تجارت

شنبه
• ۲۷ شهریور ۱۴۰۰
• ۱۱ صفر ۱۴۴۳
• ۱۸ سپتامبر ۲۰۲۱

• سال سی‌ویکم دوره جدید شماره ۱۸۸۶ • پیاپی ۳۲۰۴ • ۱۶ صفحه • قیمت: ۲۰۰۰ تومان

www.smtnews.ir - http://Telegram.me/smtnews

عطاله معروفخانی، مدیرعامل فولاد هرمزگان:

حیات شرکت‌ها و سازمان‌ها به توسعه آنها بستگی دارد

۶

سرمقاله

اهل‌نظر پاسبان اندیشه‌اند
از گفت‌وگو نهراسیم ۲

یادداشت‌های امروز

جایگاه روابط بین‌الملل
در صنعت خودرو ۶

توسعه تجارت
در سایه تعامل با جهان ۹

تسهیل جهانی‌سازی
و ارتقای اقتصادی ۱۱

رقابت با چین بر سر
بازار افغانستان ۴

هماهنگی بین
بازارهای ارز و سهام ۱۵

پرونده

تعامل با جهان انتخابی نیست

تمرین توسعه با تعامل جهانی ۴
تعامل با دنیا و توسعه فولادسازی ۶
گفت‌وگو، سرآغاز تجارت خارجی ۷
بازار صادراتی دستوربردار نیست ۸
گسترش تجارت کلید توسعه اقتصادی ۹
جهانی‌شدن بزرگ‌ترین چالش پیش‌روی صنعت ۱۱
مراقب منافع ملی باشیم ۱۲
رسیدن به «لبه دانش» با همکاری‌های جهانی ۱۳
دیپلماسی اقتصادی و آزمون سخت دولت ۱۴
بورس و نگرانی از تعامل با جهان ۱۵

طرح: آیدا فریدی

جناب آقای دکتر سیدرضا فاطمی امین

وزیر محترم صنعت، معدن و تجارت

انتصاب شایسته جنابعالی به سمت وزارت صنعت، معدن و تجارت را صمیمانه تبریک عرض نموده و از خداوند بزرگ برای شما موفقیت و سربلندی مسألت داریم.

سعید آقاسلطانی
مدیرعامل شرکت تولیدی و صنعتی ممتاز سهند

ششمین نمایشگاه
صنعت، معدن
فولاد، ماشین آلات و تجهیزات وابسته یزد
31 شهریور لغایت 3 مهر (ساعت بازدید 16 الی 21)
شهرک نمایشگاه های بین المللی استان یزد
برگزارکننده: شرکت توسعه و تجهیز نمایشگاه های پاژ
pazhcompany
www.pazhex.ir
۰۳۵ - ۳۸۲۰ ۷۴۵۳ - ۳۸۳۰ ۰۹۷۷
۰۹۱۹ ۴۶۸ ۳۰۲۷ - ۰۹۱۳ ۲۵۴ ۱۷۴۵ - ۰۹۱۳ ۳۵۴ ۰۶۸۰

ویژه نامه سراسری صمت به مناسبت روز جهانی غذا منتشر خواهد شد
تاریخ انتشار: مهر ۱۴۰۰
تلفن مرکز آگهی ها ۳-۸۸۷۲۲۷۳۲
آدرس: خیابان قائم مقام فراهانی، کوچه آزادگان، پلاک ۲۶

سر مقاله

اهل نظر پاسبان اندیشه‌اند از گفت‌وگو نهراسیم

ناصر بزرگمهر
management@smtnews.ir
به نام او که هرچه بخواهد همان می‌شود

باید کم‌کم باور کنیم که گفت‌وگو کردن تنها راه بقای ملت‌هاست.

بایـد بـاور کنیم که مسـیر گفت‌وگو کـردن از شـاهراه فرهنگ و هنر می‌گذرد.

باید باور کنیم که فرهنگ و هنر تنها به محفل‌های علمی، روشنفکری و دانشجویی محدود نیست.

باید باور کنیم که فرهنگ گفت‌وگو کردن مربوط به همه مردمی اسـت که می‌خواهند سالم و سازنده زندگی کنند.

بایـد بـاور کنیم که فرهنگ و هنـر تنها زبان قابل فهـم در گفت‌وگوی تمدن‌هاست که مرز نمی‌شناسد و نیازی به هیچ‌اسم و سیاست و اقتصادی ندارد.

بایـد تلاش کرد تا فرهنگ و هنر را در خـور ارزش‌های این مردم و برای مردم کوچه و بازار به‌وجود آورد.

تعامـل در جهـان امروز درهم اسـت و هنرمنـدان و اندیشـمندان و فرهنگسازان باید پیشقدم این تعامل و گفت‌وگوی تمدن‌ها باشند.

هنرمند نمی‌تواند و نباید پسـگام مردم حرکت کند؛ هنرمند و هنر باید پیشگام یا حداقل همگام با مردم جامعه خود و جامعه جهانی قدم بردارد.

در جایی خواندم که اهل نظر پاسـبان اندیشه‌اند؛ یعنی پاسبان فرهنگ هستند. شـاید در معنی فرهنگ به یک توافق خاص دست پیدا نکنیم، اما در یک معنای کلی، همه می‌دانیم فرهنگ معنویت اسـت، اخلاق اسـت، جوهر و حاصل فلسفه و دانش و ادبیات و تکنیک و سنت و مذهب است.

اگر صاحبان زور و زر در جهان امروز، مشـرق‌زمین را رها می‌کردند و اگر می‌گذاشتند که مشرق بر پای خود بایستد، این نبود و این نیست که هست.

شـرق هنوز باوجود همه زخم‌های جانکاهی که خورده و در گیری‌هایی که هر روز بر آن افزوده و از این مرز به آن مرز هدایت می‌شـود و فشاری که ۵ابرقدرت اسـلحه به‌دست بر آن وارد می‌آورند، می‌تواند هدیه شایسته‌ای به جهان آشفته امروز عرضه کند که البته این هدیه در مرحله اول، سفینه فضایی نیست، اسلحه و بمب اتمی نیست؛ فرهنگ و هنر است.

یکـی از عرضه‌کنندگان این فرهنگ و هنر هنرمندان ایرانی هسـتند. امروز وظیفه ماسـت کـه با تعالی فرهنگ‌های بومی خود، مشـعل میهن فردوسـی، رودکی، سعدی، حافظ، مولوی، ناصرخسـرو و خیام را روشن نگه داریم.

در بحـث فرهنگ و هنر و در قدیمی‌تریـن اوراق بر جای مانده در تاریخ می‌خوانیم که عالم از چه به‌وجود آمده و به چه منتهی می‌شـود. این پاسخ از ازل و ابـد را می‌خوانیـم که عالـم از آزادی به‌وجود می‌آیـد و در آزادی می‌آساید و در آزادی منحل می‌شود.

دفاع از آزادی، این سیر وجود، مهم‌ترین مسئله‌ای است که در فرهنگ و هنر معاصر، مطرح می‌شود. هر هنرمندی و هر فرهنگ‌سازی، در هر زمانی و پیش از هر موقعیتی، در دوران ما، چشـم به آزادی داشته، کوشیده است از آن دفاع کند و به آن برسد.

هنرمند راسـتین امروز، رسالت دارد که برای احقاق این حق بزرگ نژاد شریف انسانی تا پای جان بکوشد.

هنرمندان واقعی و دست‌اندرکاران عرصه‌های مختلف فرهنگ، در همه جای جهان، به‌ویژه در کشـور خودمان در حد توان کوشیده‌اند تا سنگی از دیواره بلند بارو بکنند و به آب روان دامنه قلعه بیفکنند.

هنرمند بیش از هر کاری، در رویارویی با مردم، به آزادی اندیشه و برای آن تلاش کرده است.

هنرمند بـرای آزادی تلاش می‌کنـد، فریاد می‌زنـد، حرکت می‌کند، پوسـتر می‌کشد، عکس می‌گیرد، نقاشـی می‌کند، دکور می‌سازد، لباس می‌دوزد، بازی می‌کند، شعر می‌سازد، آواز می‌خواند و...

هنرمند دو ماراتن را برگزیده است، چراکه می‌پندارد فرهنگ و هنر باید آزاد بیندیشـد و هنرمندان و فرهنگ‌سازان ما برای آزادی اندیشه از دیرباز جان داده‌اند و خود را در آزادی امروز ایران‌زمین سهیم می‌دانند.

با آموزش، دیدن، شـنیدن، اندیشیدن و شناختن، می‌توانیم به ساختن جامعه خود و جامعه جهانی کمر همت ببندیم.

باید انسان را، انسان سرشار از امید و استعداد را شناسایی کنیم و با عرضه فرهنگ و هنر، به بهداشت روان مردم کمک کنیم.

هنرمنـدان و فرهنگ‌سـازان در عرصه‌هـای مختلف از تئاتـر تا فیلم و سـریال، از موسیقی تا شـعر، از قصه کوتاه تا رمان، از عکاسی تا نقاشی، از انشا ساده تا روزنامه‌نگاری حرفه‌ای و در همه صحنه‌های فرهنگی و هنری، درس زندگی کردن می‌دهند.

با همین آمد و رفت‌ها، با همین همایش‌ها، با همین سخنرانی‌ها، با همین دنیای مجازی، با همین لبخندهای ساده یک زندگی زاده می‌شود.

باید در صحنه و پشـت صحنه فرهنگ و هنر به واژه‌های آرمانی و انسانی اندیشـید، باید برای خدمت به میهن اسـلامی کمر همت بسـت، باید به گفت‌وگوی تمدن‌ها با هر روشی که می‌شناسیم، فکر کرد.

ریگی از روی زمین برداریم
وزن بودن را احساس کنیم
وزن بودن را با همیشه بودن احساس کنیم

تصور نکنیم که با پایان گرفتن یک همایش، یک نمایش، یک سخنرانی، یک کتاب خواندن، یک شعر شنیدن، همه چیز تمام و پرده بسته می‌شود. باید پایان یک همایش و نمایش و کتاب و شـعر، در من تماشـاگر، در من خواننده، یک اتفاق به‌وجود بیاورد.

فرصـت بـرای هنرمند و فرهنگ‌سـاز و مخاطب، محدود اسـت. زمان همیشـه تنگ و بی‌بازگشـت اسـت. برای با هم بودن و به یکدیگر کمک کردن، روزگار مجال بسیار در اختیار ما نگذاشته است.

هنرمندان و فرهنگ‌سـازان و مخاطبان آنهـا، در هر گردهمایی، باید از یکدیگر بیاموزند و ایـن آموختن و تلاش برای یادگیری، خیابان درازی را پیـش روی ما به تماشـا می‌گذارد که اگر بارها و بارهـا از آن عبور کنیم، از دیدن و بازدیدن رهگذرانش ملول نمی‌شویم. در این خیابان دراز آموختن، هر بامداد یکدیگر را خواهیم دید و سـلام خواهیم گفت، پیام خواهیم داد و انتظار خواهیم کشـید؛ اگر عاشق آموختن باشیم، اگر گفت‌وگو کردن را آغاز دانایی و توانایی بدانیم.

روزهـای آینده، از آن ملتی اسـت کـه از گفت‌وگو کردن نهراسـد و به فرهنگ و هنر و مذهب و سـنت‌های خود بیندیشد و ببالد. آینده را با همه امیدها و تلاش‌هایش دریابیم که سـپیده در آن است که طلوع با آن است. هر روزتان طلوعی تازه باد.

تعامل با جهان انتخابی نیست

در دنیـای امروز، توسـعه اقتصـادی به مولفه‌ای اساسـی در تعیین کارآمدی دولت‌ها و قدرتمندی کشـورها تبدیل شده و دغدغه اصلی دولت‌ها کسب قدرت اقتصادی از طریق فتح بازارهای جهانی است

واژه دیپلماسـی به‌معنی روابط میان دولت‌ها و ملت‌ها و اعمال خواسـته‌ها و پیگیری اهداف یک ملت در عرصه خارجی از طریق مذاکرات رسمی دیپلمات‌های دو کشور است.

دیپلماسـی، راه‌حل عملی دسـتیابی به اهداف ملی از طریق گفت‌وگو، تعامل، مذاکره و دادوسـتد است. امروزه دیپلماسی، در حقیقت به راهکار بسیار کم‌هزینه، معقول، منطقـی و مبتنـی بر تعامـل و نیز گزینـه‌ای مطلوب و ارجمنـد در تامین منافـع بلندمدت ملـی و بین‌المللی تبدیل شده است. یک کشور درحال‌توسعه باید به روابط بین‌المللی وابسته باشـد. وقتی یک کشور درحال‌توسعه قادر به سـرمایه‌گذاری بـرای تغییرات سـاختاری خود نیسـت، باید به واسـطه روابط بین‌المللی کمک خارجی دریافت کند. برای روابط بین‌المللی، یک کشور به کمک بانـک جهانی، بانک توسـعه آسـیایی، سـازمان تجارت جهانی و... وابسته است.

صادرات و واردات کشور هم به روابط بین‌المللی وابسته است. علاوه‌براین، تحول ساختاری به‌ویژه تسهیل توسعه فعالیت‌های اقتصادی جدید و صادرات غیرسنتی وابسته به قوانین تجارت بین‌الملل است.

زمانـی کـه یک کشـور بـا محدودیـت و بحران‌های اقتصادی مواجه می‌شود و قادر به برطرف کردن نیازهای مردم نیسـت، می‌تواند با کمک روابط بین‌المللی از یک کشـور خارجـی وام بگیرد؛ بنابراین عبـور از بحران‌های اقتصادی در جهت کاهش فقر وابسـته بـه حفظ روابط بین‌المللی با کشـورهای توسـعه‌یافته جهان است و یک کشـور نمی‌تواند بدون روابط بین‌المللی توسعه یابد. هر کشـوری اگر بخواهد در دوران پسـت‌مدرن ادامه حیات دهد راهی جز توسعه روابط بین‌الملل ندارد.

روابـط بین‌الملـل بر نحـوه تعامل کشـورها، مردم و سـازمان‌ها متمرکز بوده و جهانی شـدن تاثیر زیادی بر روابط بین‌الملل دارد.

از زمان پیدایش تئوری دهکده جهانی، روند یکپارچگی کشورها به‌شـدت در تمام نقاط جهان حاکم شده است. این امر همچنین ظهور یک پارادایم جدید در سیاست‌های جهانی و روابط اقتصادی را نشـان می‌دهد و سازمان‌های بین‌المللی نظیر بانک جهانی، صندوق بین‌المللی پول و سـازمان تجارت جهانی در حال حاضر نقش مهمی را در این راستا بازی می‌کنند.

در جهـان امروز امور بین‌الملل و تعامل بین کشـورها، موضوع داغ بسـیاری از محافل خبری است که وابستگی فزاینده کشـورها به یکدیگر را نشان می‌دهد و این تاثیر دائمی جهانی شدن است.

شـهریور ۱۳۷۷ ایـده گفت‌وگـوی تمدن‌ها ازسـوی جمهـوری اسـلامی ایران به‌عنوان واکنشـی بـه نظریه برخورد تمدن‌های سـاموئل هانتینگتون و درسـت یک سـال پیـش از حادثه ۱۱ سـپتامبر مطرح شـد. نظریه گفت‌وگوی تمدن‌ها به‌مثابه یک ایده صلح‌آمیز در جهان شـناخته می‌شـود، زیرا این نظریه، تمدن‌های بزرگی از جمله ایران، ایتالیا، هند، یونان، چین، هند و مصر را برای برپایی صلح در جامعه بین‌المللی فرامی‌خواند.

در تقویم رسمی کشور نیز روز ۳۰ شهریور با عنوان روز گفت‌وگوی تمدن‌ها نام‌گذاری شده بود که در سال ۱۳۸۹ به‌دلیل منقضی شدن زمان این مناسبت و نداشتن متولی خاص از تقویم حذف شـد. دو ایـده جهانی گفت‌وگوی تمدن‌ها و جهان عاری از خشـونت و افراطی‌گری بیانگر روحیه صلح‌جویانه ملت و نظام جمهوری اسـلامی ایران بوده است. اکنون سال‌ها از طرح ایده گفت‌وگوی تمدن‌ها که به‌گفته بسیاری از کارشناسان، توافق هسته‌ای برجام بخشی از دسـتاوردهای آن است، می‌گذرد و بسیاری از تحلیلگـران جهانی بر این نکته تاکیـد دارند که تنها راه ایجاد صلح و امنیت، گفت‌وگو است.

در آسـتانه روز گفت‌وگوی تمدن‌هـا و ضرورت تعامل با جهان در این شـماره صمت با کارشناسان حوزه‌های اقتصادی صحبت کردیم و راه‌های افزایش تعامل با جهان در راستای توسعه اقتصادی را جویا شدیم.

آنچه مسلم اسـت در دنیای امروز، توسعه اقتصادی به مولفه‌ای اساسی در تعیین کارآمدی دولت‌ها و قدرتمندی کشورها مبدل شده و دغدغه اصلی دولت‌ها کسب قدرت اقتصادی از طریق فتح بازارهای جهانی اسـت. توانمندی و توسـعه اقتصادی جز در سـایه تعامل موثر و سازنده با اقتصاد جهانی به‌دست نخواهد آمد.

یادداشت

چگونه در مسیر تعامل قرار گیریم

محمدرضـا سـبزعلی‌پور- رئیـس مرکز تجـارت جهانی ایـران: پرواضح است که گردش «چرخ تولید» و همچنین رشـد و توسـعه «صـادرات غیرنفتی» و «مبادلات تجاری» به‌شـدت بـه خارج و روابط بین‌الملل وابسـته است، زیرا تعداد قابل‌توجهـی از کارخانجـات و صنایع ما برای تولیـد کالاهای خـود نیازمند مواد اولیـه‌ای هسـتند که بیشـتر این مواد بایـد از طریق واردات تامیـن شـوند. در همیـن راسـتا، بخشـی از تولیـدات داخلی نیز باید به خارج و کشـورهای دیگر فروخته و صادر شـوند. در هـر دو صورت نیاز داریم با جهان و کشورهای مختلف برای خرید و فروش تعامل و ارتباط داشـته باشیم؛ بنابراین وجود تنش در روابط ایران با سـایر کشـورها و همچنین وجود تحریم‌های خارجی می‌تواند مانع بزرگی بر سـر راه واردات و صـادرات باشـد. هم‌اکنـون به‌دلیـل همین تنش‌ها و تحریم‌های اقتصادی، درآمد کشـور و ارزآوری‌مان مختل شـده و در نتیجه بخشی از صنایع برای واردات مواد اولیه و ماشین‌آلات نمی‌توانند ارزی از بانک مرکزی برای گشـایش اعتبـار خـود دریافـت کنند یا اگـر ارزی هم دارنـد، نمی‌تواننـد با بانک‌هـای دنیا مبادلات شـفاف مالی داشته باشـند و از طرف دیگر، صادرات و صادرکننـدگان ما نیـز به‌دلیل اعمـال تحریم‌های اقتصـادی با سـختی‌های فراوانی بـرای فروش کالا و جابه‌جایی ارزهای‌شان مواجهند!

بـرای برون‌رفت از این مشـکلات و موانـع، نیازمند تنش‌زدایی با سـایر کشـورهای جهان و رفع تحریم‌ها هسـتیم تا هم «شعار سـال» محقق شود و هم تولید بالا و صادرات مناسب موجب ارزآوری و ایجاد اشتغال و کاهش مشـکلات اقتصادی کشـور شـود. وقتی در جامعه بین‌المللی حضور پیدا کرده و با سـایر کشورها تعامل داشته باشـیم، به رشد و توسعه اقتصاد ایران و سـایر امور کمک می‌کنیم. در دنیای امروز، کشـوری وجود ندارد که با درهای بسته و فقط متکی به خود و جغرافیای طبیعی بومی توسـعه پیدا کرده باشد. همه ملت‌ها و کشـورهای جهان توانسـته‌اند از تجربه‌های بشر، دستاوردهای انسان‌های دیگر و مزیت‌های رقابتی همدیگر اسـتفاده کنند. کشور ما امروز باید در چنین وضعیت رقابتی قرار داشته و با دنیا بده‌بستان و تعامل سـازنده داشته باشد. این واقعیتی انکارناپذیر است که باید برای حفظ منافع ملی و ارتقای سـطح رفاه مردم و رشـد و توسـعه اقتصاد ایران، سیاستی واحد و توأم با همزیستی مسـالمت‌آمیز با کشورهای جهان داشته باشـیم. باتوجه به موارد یادشده برای تعامل سازنده با کشـورهای جهان به ترمیم ساختار تجاری و اقتصادی نیاز داریم تا به‌سـرعت با مذاکره رودررو با کشورهای اروپایی و همچنین امریـکا و بدون کمترین باج دادن نسبت به رفع تنش‌ها و زنده کردن «برجام» اقدام و با کشورهای همسایه به‌ویژه عربستان تنش‌زدایی کنیم. در این صورت با آرامش بیشـتر می‌توان از مزیت‌های منطقـه و جهـان برای توسـعه صـادرات غیرنفتی و همچنیـن مبادلات تجاری بین‌المللـی بهره برد. امید اسـت با رفع اختلافـات و لغو تحریم‌هـای اقتصادی بتوانیم فضا و امورات تجاری و تجارت خارجی ایران با جهان را تلطیف و تقویت کنیم.

پس ایـن امکان وجود دارد تا بـا توافقی برد-برد با کشورهای جهان راه را برای پیشبرد اهداف اقتصادی و افزایش درآمدهای ارزی ایران باز کنیم.

نظرگاه

دیپلماسی اقتصادی، گفتمانی فعال در تعاملات جهانی

امیرحسام اسـحاقی، استاد دانشکده علـوم ارتباطـات: از زمانی کـه جو بایدن و دموکرات‌هـای طـرف برجام، زمـام امور را به‌دسـت گرفتند و کاخ سـفید پالس‌های مثبت برجامی نشـان داد، رفته‌رفته شرایط بـرای خیزش دیپلماسـی اقتصـادی فراهم شد. پیش از این نیز دیپلماسی اقتصادی در پسابرجام و در سـایه رفع تحریم‌ها برای مدت کوتاهی رونـق گرفت و موجب شـروع فصل جدیـدی از روابط گسـترده صنعتی و تجاری شـد، تا جایی که وزیر وقت صنعـت، معدن و تجارت با حضـور در دهمین اجلاس وزرای تجارت و صنعت کشورهای عضو سازمان تجارت جهانی از دیپلماسـی صنعتی و تجاری ایران رونمایی و بسـته پیشـنهادی خود را ارائه کرد. او در این اجلاس از ایران به‌عنـوان بزرگ‌ترین اقتصاد خارج از سـازمان تجـارت جهانـی یاد کـرد و عضویـت کامل ایـران را رویکـردی برد-برد برای همـه و گام مهمی برای ایجاد یک سازمان جهانی به‌معنای واقعی کلمه دانست.

دیپلماسی اقتصادی شامل اقدامات رسمی دیپلماتیک و یکـی از ابزارهای نوین، کارآمد و قدرتمند برای کنش در فضـای بین‌المللی و دسـتیابی بـه موقعیت بهتر در اقتصاد جهانی است و بر افزایش صادرات، جذب سرمایه خارجـی و حضور در سـازمان‌های اقتصادی بین‌المللی تاکید دارد. در ایران این نوع دیپلماسی که از اواخر دهه ۷۰ خورشیدی به‌عنوان پل ارتباطی دیپلماسی و روابط بین‌الملل بـا مفاهیم اقتصادی موردتوجـه قرار گرفت، علاوه بر دسترسـی به بازارهای خارجی برای تسـهیل کسب‌وکارهای ملی، بر جذب سـرمایه‌گذاری مستقیم خارجی و اثرگـذاری بر قوانین بین‌المللی در راسـتای پیشبرد منافع ملی و توسعه اقتصادی تاکید می‌کند.

▣ عصر دیپلماسی شیشه‌ای

در عصر دیپلماسـی شیشه‌ای و در جهانی که به‌مثابه یک دهکـده بزرگ توصیف می‌شـود، این دیپلماسـی اقتصادی-پارلمانـی پویا و فعال اسـت که با گسـترش تعاملات جهانی اقتصاد در افزایش سهم صنعت و معدن از تولید ناخالص داخلی در کنار سایر مولفه‌های اقتصادی نظیر رشـد اقتصـادی پایدار، مولـد و غیرنفتی، محیط کسـب‌وکار تولیدمحور، صـادرات کالاهای با ارزش افزوده بالا، تقویت زیرساخت‌ها و الزامات مربوط به بهبود شرایط اقتصادی کشور به‌ویژه در عرصه تولید، می‌تواند نقش بسیار کم‌هزینه و موثری داشـته باشـد. بنابراین دیپلماسـی اقتصادی ابزار نمایش قدرت اقتصادی و ملی از طریق تعاملات اقتصادی و بازرگانی، صادرات، واردات و سـرمایه‌گذاری خارجی اسـت و دیپلماسـی پارلمانی حافظ مصالـح عمومی و کیفیت تصمیمات در سیاسـت خارجی با اسـتفاده از ظرفیت‌های پارلمانی و قانونی (از جمله اصل ۷۷ قانون اساسی) و ضامن حقوقی و قانونی عهدنامه‌ها، تفاهمنامه‌ها، پیمان‌نامه‌ها، قراردادها و موافقت‌نامه‌های بین‌المللی است.

به ایـن منظور و باتوجـه به اهداف اساسـی این نوع دیپلماسـی که متکی بر افزایش توجه بـه فعالیت‌های اقتصادی برون‌مرزی از طریق بازیگران غیردولتی است، باید با اقداماتی راهگشا چون ارائه چشم‌اندازی مطلوب از اقتصـاد داخلی از طریق تقویت توان تولیدی و صادراتی کشـور با هـدف افزایـش فرصت‌های تعامل سـازنده و هدفمنـد بـا سـایر کشـورها، تمرکز بـر همکاری‌های منطقه‌ای اقتصادی، بسترسـازی بـرای تقویت تولید و توسـعه صنعتی در راستای بهره‌گیری از منافع عضویت در سازمان تجارت جهانی، بهبود ظرفیت‌های کارشناسی و سازمانی دستگاه دیپلماسی کشور از طریق تقویت بنیه کارشناسی و اصلاح قوانین و ساختار دستگاه دیپلماسی کشـور و همکاری و هماهنگی با بخش خصوصی، زمینه را مهیا ساخت.

▣ موتور جهش تولید

دیپلماسـی فعال اقتصادی، موتور جهش تولید است. بهره‌گیـری از ایـن دیپلماسـی موجب بهبود مسـتمر محیط کسب‌وکار می‌شـود. تولید تنها مقوله اقتصادی تحول‌گرای هر کشور است که می‌تواند با افزایش عرضه و صادرات و نیز بالا بردن ارزش پول ملی، تورم و بیکاری را مهار کند. تولید اسـت که می‌تواند سهم کمتر از یک درصدی ایران از تجارت جهانی را افزایش دهد؛ بنابراین اولویت قائل شدن برای تولید براساس چشم‌انداز ۱۴۰۴ ضرورتی اجتناب‌ناپذیر اسـت. اولویت‌هایی که اغلب در بخش تجهیزات الکترونیکی و الکتریکی، ماشـین‌آلات صنعتی، حمل‌ونقل، محصولات شـیمیایی و نسـاجی، حامل‌های انرژی، خدمات مهندسـی، فناوری اطلاعات و ارتباطات، خدمات بیمه‌ای، مالی وگردشگری متمرکز بـوده و توجه صنعت به احیای کامل و به‌هنگام آن لازم اسـت. تجربه بسیاری از کشورهای آسـیایی و اروپایی نشـانگر آن است که تولیدمحوری در کنار دانش‌پژوهی و ادغـام منابع براسـاس اهداف و نیـاز بازارهای مقصد داخلی و خارجی، نتایج ارزنده‌ای برای توسـعه کشورها داشـته اسـت. بازیابی اقتصاد در تخصیص بهینه منابع و بهبود سـریع شـاخصه‌های کسـب‌وکار در مواجهه با نااطمینانی‌های اقتصادی نیاز امروز کشـور اسـت که از طریق تولید ممکن خواهد بود.

▣ توجه به دیپلماسی صنعتی

دیپلماسی صنعتی باید برپایه اصل تولیدات مشترک صنعتی از طریق سـرمایه‌گذاری طرف خارجی و ایجاد شـرکت‌های مشـترک در قراردادها و برمبنـای رابطه برد-برد پایه‌ریزی شـود. نمی‌توان تحریم و فشـارهای بین‌المللـی و نبود همکاری با ایران در شـرایط فشـار اروپـا و امریـکا را دلیل قابل‌توجیه بـرای بی‌توجهی به سـرمایه‌گذاری در ایران یا حتی انتقال فناوری دانست. در عین حـال یکی دیگر از الزامات قراردادهای صنعتی کـه در روزگار پسـاتحریم باید مورد توجـه قرار گیرد، موضـوع صـادرات اسـت. گرچـه در گذشـته هم این موضـوع به‌عنـوان یک اصل پذیرفته شـد، اما هیچ گاه اجرایی نشد. هرچند شـرکت‌های خودروساز ایرانی در روزگار پسـابرجام، چنین توافقاتی را با شرکای خارجی داشتند، اما با خروج ایالات متحده از برجام، هیچ‌یک از مفـاد این توافقنامه‌ها اجرایی نشـد؛ بنابراین با رویکرد جدید و عبرت از تجارب پیشین باید از تکرار اشتباهات گذشته جلوگیری کرد. با دیپلماسی صنعتی و از طریق سـرمایه‌گذاری‌های مشترک دو، سـه و چندجانبه نیز می‌توان سـطح همکاری‌هـای مالی-بانکـی و صنعتی منطقـه‌ای، فرامنطقـه‌ای و جهانـی را خارج از سـطح و حواشـی روابط سیاسـی افزایش داد و موانع تجارت بین‌الملـل و مبـادلات اقتصادی و سـرمایه‌گذاری‌های مشترک را به هر شکل ممکن مرتفع کرد. به‌عنوان نمونه برای مشارکت با برندهای اروپایی و آسیایی، باید انتقال فناوری، اسـتفاده از بازارهای صادراتی و سرمایه‌گذاری در ایـران را به‌عنوان شـرط توافقنامه‌های کلان نفتی و صنعتـی و حتی قراردادهای علمـی و فرهنگی صنعتی مد نظر داشت.

▣ الزامات دیپلماسی تجاری

دیپلماسـی تجـاری نیز بسـیار حائز اهمیت اسـت. دیپلماسـی بیـش از هر چیز دیگری ریشـه در تجارت دارد و امروزه دیپلماسی تجاری مهم‌ترین ابزار سیاست خارجـی از طریـق برقـراری تماس با مقامـات و تجار کشورهای هدف است و در سطوح بالای مقامات دولتی و اعضای پارلمان‌ها مطرح می‌شـود. دیپلماسی تجاری شـامل تمام مفاهیم حمایتی و ترویجی کسـب‌وکار از جمله صادرات و واردات، سرمایه‌گذاری، توریسم، علم و فناوری، حمایت از مالکیت فکری و... است. بر این اساس کشـورها نیاز دارند تا در قالب‌های حقیقی و حقوقی و با سازکارهای خصوصی و دولتی از دیپلمات‌های تجاری در کشـورهای هدف بهره گیرند کـه به‌نوعی عهده‌دار تسـهیل تجـارت در زمینه‌هـای صـادرات و واردات، سرمایه‌گذاری گردشگری، تصویرسازی از کشور، توسعه علـم و فناوری و سـایر امور تجـاری فیمابین از طریق پشـتیبانی، هماهنگی، ارتباطات، تبـادل اطلاعات و... باشد.

▣ سخن پایانی...

تجربه کشورهای موفق در زمینه دیپلماسی اقتصادی نشان می‌دهد هر چه سطح توسعه اقتصادی در یک کشور بیشتر باشد، سطح تعامل میان دولت و بخش خصوصی بیشـتر می‌شـود و نهادهای بخش خصوصی مشارکت بیشـتری در فرآیند تدوین و پیشبرد دیپلماسی تجاری بر عهده دارند؛ بنابراین پیشـبرد دیپلماسـی اقتصادی مستلزم تدوین استراتژی ملی یکپارچه توسعه صادرات و جذب سـرمایه‌گذاری خارجی، افزایـش هماهنگی و کاهـش موازی‌کاری میان دسـتگاه‌های دولتی، ارتقای سـطح تعامل میان دولت و بخش‌خصوصـی، اصلاح و به‌روز کـردن قوانین و مقررات سـرمایه‌گذاری، کاهش بروکراسی اداری، بکارگیری مدیران توانمند، حمایت از بخش‌خصوصی و مواردی از این دست است.

گسترش صنعت
صمت
شنبه
۲۷ شهریور ۱۴۰۰
۱۱ صفر ۱۴۴۳
۱۸ سپتامبر ۲۰۲۱
شماره ۱۸۸۶
پیاپی ۳۲۰۴

تمرین توسعه با تعامل جهانی

رسیدن به «لبه دانش» با همکاری‌های جهانی

دیپلماسی اقتصادی و آزمون سخت دولت

www.sanatnewspaper.com

تحلیل روز

تجارت بین‌المللی محرک رشد فراگیر جهانی است

بهبود اقتصادی نابرابر

مرضیه احقاقی: سی‌ام شهریور در تقویم ایران با عنوان گفت‌وگوی تمدن‌ها نام‌گذاری شده است. برقراری تعامل میان تمدن‌ها از سبقه‌ای تاریخی برخوردار است. سوای بحث تاریخی و فلسفی این موضوع، این سال‌ها مفهوم گفت‌وگوی تمدن‌ها بیشتر مفهومی است که به برقراری تعاملی سازنده در سطح جهانی می‌پردازد. درواقع از بین رفتن موانع ارتباطی میان کشورها و دولت‌ها اهمیت یافته است. در همین حال در طول سال‌های اخیر مفاهیمی که به ارتباط سازنده میان جهانیان می‌پردازند بیش از پیش مورد توجه قرار گرفته‌اند. تجارت میان کشورهای مختلف یکی از مظاهر اصلی تعامل و ارتباطات جهانی است. صمت در آستانه روزهای پایانی شهریور به بررسی تجارت با رویکرد توسعه پایدار پرداخته است. در ادامه نیز پایداری تجارت جهانی را در سایه همه‌گیری ویروس کووید-۱۹ و تغییرات احتمالی در روند تعاملات جهانی بررسی کرده است.

عکس: آیدا فریدی

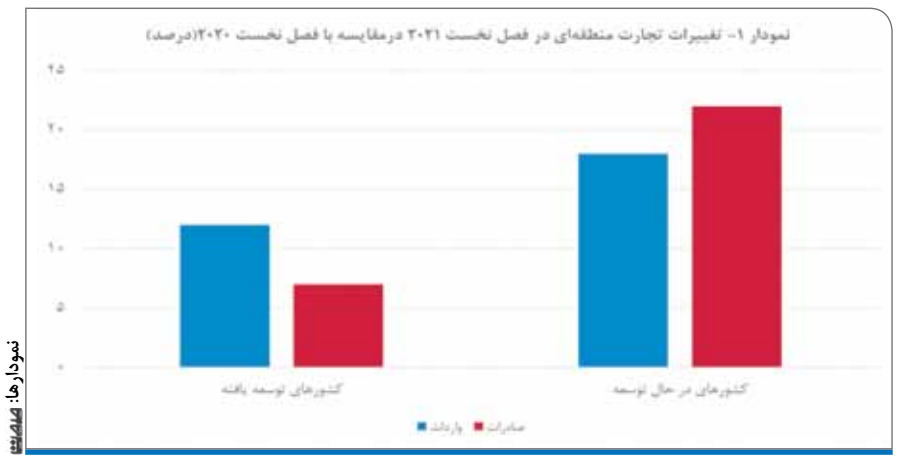
تجارت با رویکرد توسعه پایدار

دستور کار سازمان ملل متحد برای توسعه پایدار در سال ۲۰۳۰ مهم‌ترین و جامع‌ترین برنامه توسعه پایدار جهانی در دهه آینده است. این سازمان ۱۷ هدف را برای تحقق توسعه پایدار دنبال می‌کند. در میان راهکارهای یادشده برای تحقق توسعه پایدار، تجارت بین‌المللی به‌عنوان یکی از ابزارهای اصلی سیاست برای کمک به سایر اهداف توسعه پایدار مشخص شده است. درواقع در دستور کار مورد بحث، از تجارت بین‌المللی، به‌عنوان محرکی برای رشد فراگیر اقتصادی و کاهش فقر یاد شده است.

ارتباط تولیدکنندگان کشورهای در حال توسعه با بازارهای جهانی

براساس گزارشی از اتاق بازرگانی تهران، اهمیت زنجیره ارزش جهانی برای تجارت بین‌المللی به‌طور معمول شناخته شده است. در حقیقت ماهیت تجارت بین‌المللی در دهه‌های گذشته تغییر کرده است. کاهش مداوم هزینه‌های تجارت و اطلاعات و مخابرات به بنگاه‌ها این امکان را می‌دهد که خطوط تولید خود را از لحاظ جغرافیایی جدا کرده و زنجیره‌های تامین بین‌المللی را طراحی کنند که بخش‌های مختلف فرآیند تولید را به بنگاه‌های کشورهای مختلف اختصاص می‌دهد.

تجارت بین‌المللی با افزایش عرضه جهانی یا زنجیره‌های ارزش جهانی، به‌سرعت پس از سال ۱۹۹۰ گسترش یافت. امروزه حدود ۷۰ درصد تجارت بین‌المللی شامل زنجیره‌های ارزش جهانی است؛ یعنی جایی که اجزا و قطعات، قبل از ادغام در محصولات نهایی، در سراسر کشور مبادله می‌شوند. زنجیره‌های ارزش جهانی می‌توانند برای کشورها، تنوع بخشیدن به محصولات اصلی و تولیدات و خدمات را آسان‌تر کنند و همچنین می‌توانند توانایی آنها را برای بهره‌برداری از مزیت نسبی افزایش دهند.

نمودار: صمت

تخصص فوق‌العاده و روابط پایدار بین بنگاه‌ها دو ویژگی اصلی تجارت در زنجیره‌های ارزش جهانی هستند که روند تجارت سنتی را متمایز می‌کنند. این ویژگی به بنگاه‌ها اجازه می‌دهد بهره‌وری و درآمد خود را افزایش دهند و تجارت زنجیره‌های ارزش جهانی در حمایت از رشد و کاهش فقر قوی‌تر از تجارت سنتی باشد.

وقتی صحبت از اندازه‌گیری مشارکت زنجیره‌های ارزش جهانی می‌شود، رویکرد سنتی این است که به تجارت دوجانبه محصولات واسطه نگاه شود. تجارت واسطه‌ها یکی از ویژگی‌های کلیدی فعالیت زنجیره ارزش است. محصولات واسطه تقریبا نیمی از تجارت کالاهای جهان را تشکیل می‌دهند.

سیاست اثرگذار بر تجارت

با بررسی مشارکت کشورهای در حال توسعه در زنجیره‌های ارزش جهانی، مشخص می‌شود که ویژگی‌های ساختاری کشورها عوامل اصلی تعیین‌کننده مشارکت در زنجیره ارزش جهانی هستند و در کنار آن سیاست نیز می‌تواند نقش مهمی ایفا کند. جدیدترین گزارش توسعه جهانی مربوط به سال ۲۰۲۰، حکایت از آن دارد که مشارکت در زنجیره ارزش جهانی با اصول بنیادی مانند تامین مالی، اندازه بازار، جغرافیا و کیفیت تعیین می‌شود.با این وجود، همچنان بحث درباره میزان و مطلوبیت ادغام در زنجیره‌های ارزش منطقه‌ای و جهانی و مزایای مربوط به مشارکت بیشتر برای کشورهای در حال توسعه وجود دارد. به‌عنوان مثال، سازمان تجارت جهانی در سال ۲۰۱۹ به بررسی مفاهیم یکپارچگی مشارکت در زنجیره ارزش جهانی برای کارگران کشورهای در حال توسعه از نظر شغل و دستمزد، بخش اشتغال و مهارت‌ها پرداخته است. بررسی‌ها حکایت از آن دارد که شرایط کارگران تا چه اندازه در کشورهای مختلف متفاوت است. در همین حال مشخص می‌شود تجارت در کاهش یا افزایش نابرابری‌ها در بین کشورها نقش دارد. در همین حال وابستگی به تجارت جهانی به منزله ارتقای کلی اقتصادی برای تمام کشورهای درگیر با این زنجیره نیست. علاوه‌بر این، ضررهای اقتصادی ناشی از آسیب‌های زیست‌محیطی و تحریف‌های اجتماعی نیز متفاوت است.

ارتقای اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی

چالش کلیدی برای ارتقای اجتماعی و زیست‌محیطی، دسترسی به الزامات پایداری در زنجیره ارزش یا میزان نفوذ آن زنجیره است. گاهی اوقات تولیدکنندگان در کشورهای در حال توسعه در رده تامین‌کنندگان ردیف دوم یا سوم هستند. بسیاری از بنگاه‌های بزرگ چندملیتی نه‌تنها هزاران تامین‌کننده دارند بلکه حتی این تامین‌کنندگان، فعالیت‌های خود را هم برون‌سپاری می‌کنند. در چنین شرایطی ساخت یک محصول بسیار پیچیده می‌شود. همین شرایط پیچیده نیز مانع تحقق اهداف اجتماعی و محیط زیستی خواهد شد.

بحران کرونا و زنجیره ارزش جهانی

بحران همه‌گیری ویروس کووید-۱۹ در دنیا زمینه فروپاشی تجارت جهانی را فراهم کرد و در همین حال در روند بسیاری از زنجیره‌های ارزش جهانی، اختلال ایجاد کرد.

قرنطینه سراسری به دلیل شیوع این همه‌گیری، بسیاری از کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه را ناچار کرد روند توسعه اقتصادی خو را متوقف کنند یا از شدت آن بکاهند. علاوه‌بر این، در مسیر عملکرد زنجیره ارزش جهانی نقص‌های عمیقی پدید آمد. براساس مطالعات سازمان تجارت جهانی، درباره اثرات فراگیری ویروس کووید-۱۹ بر زنجیره‌های ارزش جهانی، این‌طور برداشت می‌شود که پاندمی این ویروس، زمینه تنوع‌بخشی به منابع تامین زنجیره ارزش محصولات مختلف را فراهم کرده است. این همه‌گیری منجر به توجه هرچه بیشتر به تامین کالاهای اساسی در شرایط بحرانی شده است. برای تحقق این هدف باید سیاست‌های ملی بر صادرات ارجح باشد.

در ادامه نیز مشخص شد دور شدن از سیاست‌های تجاری باز و بدون تبعیض درنهایت تهدیدی برای اقتصاد جهانی است چراکه منافع دولت‌های معتقد به تجارت باز و همچنین تقسیم کار را به خطر می‌اندازد.درواقع اغلب تحلیلگران معتقد هستند در شرایط کنونی روند حاکم بر فضای تجارت جهانی تغییر خواهد کرد. تقاضا در حوزه‌های مختلف از انعطاف‌پذیری بیشتری برخوردار می‌شود. درنهایت نیز بنگاه‌های مختلف می‌آموزند خطرات ناشی از شوک‌های خارجی را به حداقل برسانند.در چنین محیط پیچیده و به‌سرعت در حال تغییری، کشورهای درحال توسعه باید تمام تلاش خود را در راستای تنوع بیشتر، تقویت زنجیره‌های ارزش منطقه‌ای و اصلاح مقررات دولتی متمرکز کنند.

افت تجارت جهانی پس از پاندمی

بررسی آمار تجارت جهانی حکایت از آن دارد که تجارت جهانی در حوزه‌های مختلف طی سال گذشته به‌شدت تحت تاثیر همه‌گیری ویروس کووید-۱۹ قرار گرفت.

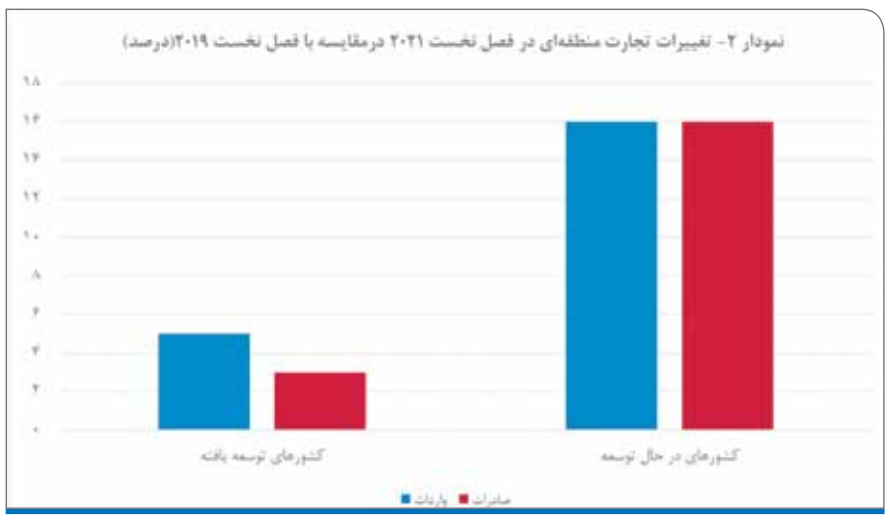
براساس آمار، تجارت کالایی جهان در فصل نخست سال ۲۰۲۰ با افت ۵درصدی در مقایسه با فصل آخر سال ۲۰۱۹، روبه‌رو بود. این افت در فصل دوم سال ۲۰۲۰ به ۲۷ درصد افزایش یافت. در همین حال براساس گزارش ارائه شده از سوی آنکتاد، تجارت کالایی جهان در سال ۲۰۲۰ با افت حدود ۲۰ درصدی در مقایسه با سال ۲۰۱۹ روبه‌رو شد.

با تلاش گسترده‌ای که برای کنترل روند همه‌گیری ویروس کرونا در سطح جهانی انجام شد و همچنین با آغاز روند واکسیناسیون عمومی و گسترده در سطح جهانی، روند نزولی تجارت جهانی در سال جاری میلادی ادامه نیافت. در فصل نخست سال ۲۰۲۱، تجارت کالاها نسبت به مدت مشابه سال قبل با افزایش ۱۴ درصدی همراه بود.

آمارهای سازمان تجارت جهانی برای ۳ ماه نخست سال ۲۰۲۱، حکایت از رشد قابل‌توجه تجارت جهانی برای همه زیرگروه‌های کالاهای اصلی در مقایسه با مدت مشابه سال ۲۰۲۰ دارد. تجارت کالاهای صنعتی پس از افت ۱۸ درصدی در ۳ ماه دوم سال ۲۰۲۰ (یعنی در اوج بیماری همه‌گیر کووید-۱۹) در ۳ ماه نخست سال ۲۰۲۱، نسبت به مدت مشابه سال گذشته، حدود ۱۶ درصد افزایش یافت. تجارت کالاهای کشاورزی و سوختی و معدنی نیز طی ۳ ماه یادشده و در مقایسه با مدت مشابه سال گذشته به ترتیب ۱۱ درصد و ۹درصد افزایش داشته است.

بررسی روند صادرات کشورهای مختلف در سال جاری میلادی حکایت از آن دارد که با وجود بهبود ارزش تجارت کالاها در ۳ ماه نخست سال ۲۰۲۱، صادرات بسیاری از اقتصادهای دنیا همچنان پایین‌تر از سطح پیش از همه‌گیری کرونا باقی مانده است.

صادرات کالا در امریکا در این مدت فقط یک درصد نسبت به مدت مشابه سال ۲۰۲۱ افزایش یافته در حالی که اتحادیه اروپا رشد ۱۰ درصدی را تجربه کرده است. در مدت یادشده صادرات روسیه همچنان منفی ۸ درصد پایین‌تر از سطح پیش از همه‌گیری ویروس کووید ۱۹ باقی مانده است. در مقابل، صادرات چین رشد قابل‌توجه ۳۱ درصدی را تجربه کرده است.

گفتنی است، در میان کشورهای مورد بررسی، طی ۳ ماه نخست سال ۲۰۲۱، صادرات کالایی زیمبابوه با رشد ۳۸درصدی همراه بوده و بیشترین درصد رشد را ثبت کرده است. ایران نیز با افت ۲۶ درصدی، ضعیف‌ترین عملکرد را به خود اختصاص داده است.

استانداردهای پایداری داوطلبانه

تجارت بین‌المللی طی دهه‌های گذشته رشد چشمگیری داشته است. علاوه‌بر افزایش تجارت، تغییر ماهیت تجارت از طریق ظهور زنجیره‌های ارزش جهانی نیز رخ داده است. تجارت بین‌المللی در حال حاضر عمدتا از طریق زنجیره‌های ارزش جهانی انجام می‌شود که تولیدکنندگان کشورهای در حال توسعه را با مصرف‌کنندگان در سراسر جهان پیوند می‌دهد. مسائل اجتماعی و محیط‌زیستی در زنجیره‌های ارزش جهانی با ظهور مفهوم توسعه پایدار در سال‌های اخیر مورد توجه قرار گرفته است و در دستور کار جهانی ۲۰۱۰ تحت عنوان توسعه پایدار مورد توجه قرار گرفته است. پیوند زنجیره ارزش جهانی میان مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان و توجه روزافزون به توسعه پایدار فرصتی را برای استانداردهای پایداری داوطلبانه (VSS) فراهم می‌کند تا به توسعه پایدار کمک قابل‌توجهی کند.

استانداردهای پایداری داوطلبانه، مجموعه‌های پیچیده‌ای از استانداردها را برای اطمینان از تولید و تجارت محصولات مطابق استانداردها تعیین می‌کند. این استانداردها شامل مقررات اقتصادی، زیست‌محیطی و اجتماعی است. علاوه‌بر این استانداردهای پایداری داوطلبانه ممکن است استانداردهایی را شامل شود که بر کنترل نظارتی تمرکز نمی‌کند بلکه به توانمندسازی تولیدکنندگان معتبر متمرکز است. چنین استانداردهایی نیازمند تعهدات بیشتر و همکاری بیشتر بازیگران زنجیره ارزش در پایین‌دست است.

اثرات جدی بر روابط تجاری

۳ تاثیر عمده استانداردهای پایداری داوطلبانه بر نحوه بهبود روابط تجاری عبارتند از: بهبود سود و تقسیم قدرت بین بنگاه‌های اصلی کشورهای توسعه‌یافته و تولیدکنندگان کالاهای اولیه در کشورهای در حال توسعه (پایداری اقتصادی). آشتی تجارت بین‌المللی با پایداری محیط زیستی. آشتی تجارت بین‌المللی با حقوق اولیه انسان و کار (پایداری اجتماعی).

نقدی بر VSS

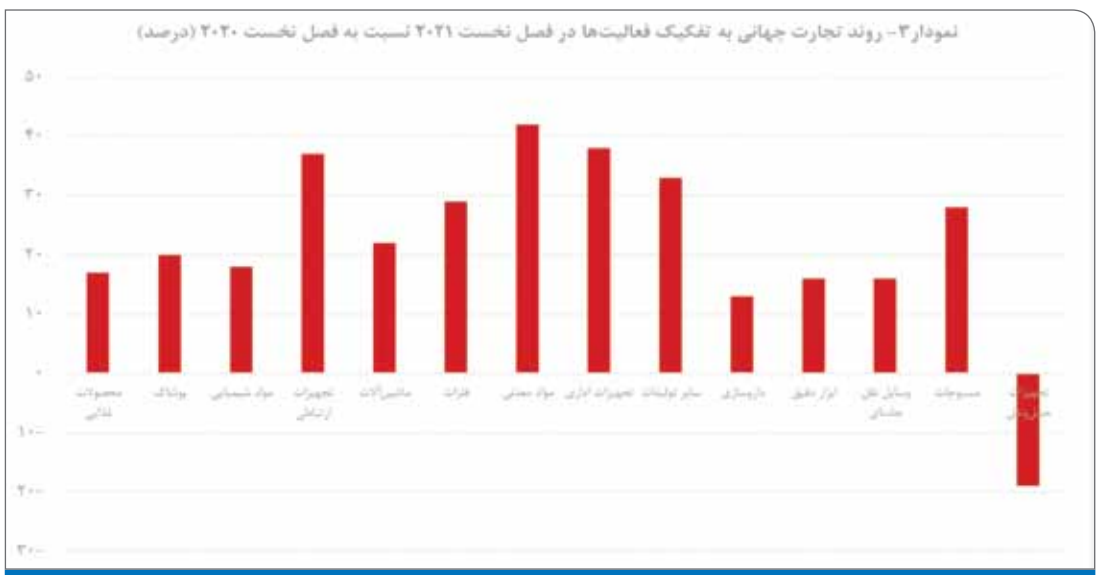
در حالی که برخی اثرات VSS را بر تجارت پایدار، مثبت ارزیابی می‌کنند، بسیاری از مطالعات، قابلیت استانداردهای پایداری داوطلبانه را برای ارتقا تغییرات اساسی در جهت شیوه‌های پایدارتر تولید و تجارت زیر سوال می‌برند.

در حالی که استانداردهای پایداری داوطلبانه (VSS) در ترویج تغییرات رفتاری نسبت به شیوه‌های پایدارتر موفق‌ترین است، این تغییرات لزوما به نتایج پایدار ملموس و قوی (نتایج نهایی) منتهی نمی‌شوند. با توجه به این نتایج، که به‌ویژه به شرایط کشورهای در حال توسعه اشاره می‌شود، بیان این نکته ضروری است که با وجود ظهور ادبیات گسترده‌ای که تاثیرات استانداردهای پایداری داوطلبانه را روی کره زمین ارزیابی کرده، شواهد هنوز بسیار محدود است.

گذار به سمت تجارت پایدارتر مستلزم سرمایه‌گذاری قابل‌توجهی در زنجیره‌های ارزش جهانی پایدار است. مشکل اساسی این است که پیاده‌سازی سیستم‌های استانداردهای پایداری داوطلبانه فعلی برای تولیدکنندگان در کشورهای در حال توسعه به اندازه کافی سودآور نیست تا از لحاظ اقتصادی آنها را در اتخاذ و حفظ شیوه‌های پایداری بهبودیافته توانمند سازد.

استانداردهای پایداری داوطلبانه پتانسیلی مهم برای ارتقای پایداری ارائه می‌دهد اما منابع هنوز بسیار محدود هستند تا بتوانند تغییرات عمیقی را در جهت تجارت پایدار ایجاد کنند. نکته مهم این است که سیستم‌های استانداردهای پایداری داوطلبانه موجود اغلب در دستیابی به تولیدکنندگان و محیط زیست در کشورهای در حال توسعه که بیشترین حمایت را برای انتقال به شیوه‌های پایدارتر تولید نیاز دارند، شکست می‌خورند.

چشم‌انداز مثبت تجارت جهانی در سال ۲۰۲۱ تا حد زیادی به کاهش محدودیت‌های ناشی از همه‌گیری کووید-۱۹ بستگی دارد. با این وجود، انتظار می‌رود بسته‌های محرک مالی به‌ویژه در کشورهای پیشرفته، به‌طور جدی از بهبود تجارت جهانی در سال ۲۰۲۱ حمایت کند. ارزش تجارت جهانی نیز به دلیل روندهای مثبت قیمت کالاها، باید افزایش یابد. برخی از اقتصادهای قدرتمندتر سریع‌تر از سایر کشورها احیا می‌شوند. به‌ویژه انتظار می‌رود اقتصادهای چین و امریکا عامل اصلی رشد جهانی طی سال ۲۰۲۱ باشند. این امر تاثیرات مثبتی در کشورهایی که تجارت آنها نسبتا با این دو کشور تلفیق شده است، خواهد داشت.

روند تجارت اقتصادهای بزرگ و منطقه‌ای در فصل نخست ۲۰۲۱

روند واردات و صادرات برای برخی از اقتصادهای عمده تجاری جهان، الگوهای بهبود در فصل نخست سال ۲۰۲۱ را نشان می‌دهد. به استثنای چند مورد، تجارت در اقتصادهای بزرگ، از پاییز سال ۲۰۲۰ رونق یافته است. با این حال، دلیل اصلی رشد بالا، پایین بودن سطح پایه تجارت برای سال ۲۰۲۰ بوده و ارقام تجارت در بسیاری از اقتصادهای بزرگ هنوز کمتر از میانگین سال ۲۰۱۹ برآورد می‌شود.

گفتنی است، کشورهای چین، هند و آفریقای جنوبی در مقایسه با سایر اقتصادهای بزرگ طی فصل نخست سال ۲۰۲۱، بهتر ظاهر شده‌اند. به‌طور خاص صادرات چین که نه‌تنها در مقایسه با میانگین سال ۲۰۲۰، بلکه در ارتباط با سطح پیش از همه‌گیری کووید-۱۹، نیز افزایش چشمگیری داشته است.

در ادامه باید تاکید کرد احیای تجارت برای کشورهای در حال توسعه در مقایسه با کشورهای پیشرفته با شدت بیشتری ادامه دارد.

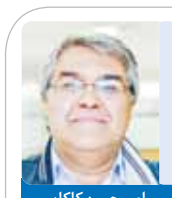
در فصل نخست سال ۲۰۲۱، ارزش واردات کالا و صادرات کشورهای در حال توسعه در مقایسه با فصل نخست ۲۰۲۰، و همچنین فصل نخست ۲۰۱۹، به‌طور قابل ملاحظه‌ای بالاتر است. با این حال، میزان بهبود تجارت در کشورهای در حال توسعه بدون احتساب اقتصادهای شرق آسیا و زمانی که فقط صادرات در نظر گرفته می‌شود، بسیار کم‌رنگ‌تر است.

سخن پایانی

در پایان باید خاطرنشان کرد با توجه به تجربه‌ای که جهان حدود ۲ سال اخیر و با همه‌گیری ویروس کرونا پشت‌سر گذاشته، نسبت به عملکرد بسیاری از زنجیره‌های ارزش جهانی، حس عدم اطمینان به وجود آمده است. درنتیجه انگیزه‌هایی برای کاهش تقسیم‌بندی و تغییر محل تولید به مبادی نزدیک به مصرف‌کنندگان فراهم می‌کند. ادامه توسعه و اجرای توافقنامه‌های تجاری منطقه‌ای و تنش‌های تجاری مداوم بین اقتصادهای بزرگ نیز می‌تواند به تغییر الگوی تولید زنجیره‌های ارزش جهانی کمک کند. علاوه‌بر این، مسئله کمبود کانتینر و افزایش کرایه حمل نیز می‌تواند انگیزه بیشتری برای بازگرداندن تولید به محل اصلی باشد.

یادداشت

جایگاه روابط بین‌الملل در صنعت‌خودرو

امیرحسن کاکایی
عضو هیات‌علمی دانشگاه علم و صنعت

امروز بر کسی پوشیده نیست که روابط بین‌المللی در حال تغییر و تحول اساسی است. بیش از ۵۰ سال از جهانی‌سازی می‌گذرد و امروز جهان در حال ورود به دوره تازه‌ای از روابط جهانی است که قوانین آن پیچیده‌تر از دوران قبلی شده است. در دهه ۹۰ میلادی فرض بر این بود که جهان به سمت تک‌قطبی شدن می‌رود و جهانی‌سازی کامل به معنی کاهش کامل تعرفه‌ها و آزادی کامل تجارت در سطح بین‌المللی است. اما تغییرات در دهه اخیر نشان داد این روش جهانی‌سازی امکان ادامه حیات ندارد. جنگ‌های تعرفه‌ای بین قطب‌های اقتصادی و نظامی در دهه اخیر نشان داد پارادیم‌ها در حال تغییر است. البته این تغییرات باعث شده برخی به اشتباه فکر کنند مفهوم جهانی‌سازی در حال فروپاشی است و به‌عنوان مثال چین و روسیه می‌روند که از جهان غربی جدا شوند و برای خود قواعد جدید و مستقل از غرب بنا کنند. درحالی که در تحریم‌های جدید امریکا علیه ایران، باوجود اینکه از نظر حقوق بین‌الملل، کار امریکا غیرقانونی بود و دولت‌های دیگر از جمله چین و روسیه و دولت‌های اروپایی با کار این دولت مخالف بودند، تمامی شرکای مطرح بین‌المللی ما کشور را فورا ترک کردند. به‌طور مشخص رفتار خودروسازان مطرح چینی، قابل‌تامل بود. نکته جالب‌تر از خودروسازان مطرح چینی، رفتار قطعه‌سازان اصیل چینی (OEM) بود. در این دور از تحریم‌ها قطعه‌سازان اصیل که مستقیم با خودروسازان معتبر بین‌المللی کار می‌کردند، ارتباط خود را با ما قطع کردند و امروز عمدتا وابسته به قطعه‌سازان رده دو و سه چینی که در عمل روی تجارت بین‌المللی خیلی حساب باز نمی‌کنند، هستیم.

به‌عبارتی جهانی‌سازی نه بر مبنای سیاست‌های روشن و شفاف، بلکه براساس منافع سیاسی و اقتصادی کاملا پیچیده و پویا تغییر می‌کند. نمونه اخیر آن را در خروج ناگهانی امریکا از افغانستان و تغییر روابط جهان در این منطقه در مدت کوتاه مشاهده کرده‌ایم. برخی می‌گویند دلیل اصلی هزینه چند تریلیون دلاری امریکا در افغانستان می‌دانند. اما به‌نظر می‌رسد ماجرا پیچیده‌تر از این حرف‌هاست که فقط یک کشور درگیر آن باشد.

آنچه مشخص است کشورهای بزرگ در حال رقابت همزمان با همکاری (Coopetition) هستند و فقط بر مبنای منافع کلان کشورهای خود روابط خود را تعیین می‌کنند، نه بر مبنای قوانین بین‌المللی یا اخلاقیات. تا وقتی پایبند قانون بین‌المللی هستند که برای کشورشان منفعت آن بیش از زیان یا هزینه‌اش باشد. به‌عنوان مثال، رفتار دولت‌ها را نسبت به پیمان پاریس یا WTO بررسی کنید و این حقیقت تلخ را به‌خوبی در آن مشاهده خواهید کرد.

در این میان صنعت خودرو، جایگاه خاصی در روابط بین‌المللی دارد. این صنعت، ارزش اقتصادی بالایی را دارد. این صنعت از دو منظر کلان به روابط بین‌المللی وابسته است؛ تامین و فروش. بدیهی است که خودرو تنها کالایی معمولی است که بدون مجوز دولت‌ها امکان جابه‌جایی بین مرزها را ندارد. البته هواپیما و کشتی هم از این نوع کالاها هستند اما آنها کالاهای عمومی به‌شمار نمی‌روند. خودرو عملا تنها کالایی است که قابل قاچاق کردن در سطح گسترده نیست. پس دولت‌ها کنترل زیادی درباره صادرات یا واردات آن دارند.

از سویی این صنعت حداقل از ۳۰ صنعت دیگر قطعه و خدمات می‌گیرد و از این باب در اقتصاد کشورهای مختلف، نقش مهمی ایفا می‌کند. این گستره شبکه تامین و تحرکاتی که به‌واسطه توسعه صنعت خودرو در آن کشورهای واقع می‌شود، باعث شده سیاستمداران به‌شدت روی صنعت خودرو، حساس باشند. از سویی خودرو به‌عنوان یک کالا، به همراه خود انواع خدمات را در کشورها هدایت می‌کند: فروش، لیزینگ، بیمه، خدمات تعمیر و نگهداری، حمل، قطعات یدکی، مواد مصرفی و در نهایت بازیافت. البته خود خودرو با جان افراد، ایمنی رفت‌وآمد، بهره‌وری حمل‌ونقل، آلودگی محیط‌زیست و مصرف سوخت در هر کشوری هم ربط دارد. بدین ترتیب است که صنعت خودرو از ابتدای زنجیره ارزش تا انتهای آن وابسته به روابط بین‌المللی است و یکی از ارکان مذاکرات بزرگ بین‌المللی و اتحادهای چندملیتی و جهانی است.

حال فرض کنیم جایی مانند ژاپن بخواهد رفتار سیاسی مانند ما انجام دهد. اگر تحریم‌هایی که بر کشوری مانند ما اعمال شد، برای آنها هم اعمال شود، کمتر از یک سال کل اقتصادش قفل می‌کند، چراکه تمام مواد اولیه و انرژی از خارج از آن به این کشور وارد می‌شود. حال فرض کنیم مواد اولیه و انرژی به اندازه کافی به این کشور وارد شود اما قطعات و فناوری از این کشور دریغ شود و همچنین جلوی صادرات این کشور را بگیرند. حداقل چیزی که می‌توان برای این کشور پیشرفته متصور بود این است که بعد از مدت حداکثر ۲، ۳ سال، از یک تولیدکننده رقابت‌پذیر درجه یک جهانی به یک تولیدکننده معمولی تبدیل می‌شود و حداکثر بعد از ۱۲۰ سال به یک تولیدکننده با بهره‌وری پایین تبدیل خواهد شد. صنعت خودرو رقابت‌پذیر، امروز در سایه روابط بین‌المللی تعریف شده و امکان ندارد یک کشور بتواند در حالت انزوای سیاسی و عدم‌ارتباط موثر با غول‌های صنعتی، به صنعت خودرو رقابتی دست یابد یا حتی اگر هم اکنون صنعت خودرو رقابتی در اختیار داشته باشد، در اندک زمانی (در مقیاس تاریخ) به سرعت از دور رقابت واقعی عقب می‌ماند. بنابراین با ارج نهادن به‌کارهای جهادی که در این ۳ سال برای دور زدن تحریم‌ها و توسعه فناوری در کشور یا انتقال فناوری به کشور برای توسعه صنعت خودرو انجام شده است، باید بگویم که ادامه این روند، در سایه تحریم‌های سنگین همه‌جانبه بین‌المللی، اجازه نخواهد داد به یک صنعت رقابت‌پذیر در سطح بین‌المللی دست یابیم. به‌ویژه که در آستانه تحولی بزرگ در سطح جهان در صنعت و کسب‌وکار خودرو هستیم. اگر خود را در انزوا نگه داریم و بخواهیم همه چرخ‌ها را از نو اختراع کنیم، با محروم شدن از دسترسی آزاد و بهره‌ور به مواد اولیه پیشرفته، فناوری، سرمایه و بازار جهانی محروم خواهیم ماند و هم منابع ملی را هدر داده‌ایم و هم حسابی از غافله توسعه صنعتی و فراصنعتی در دنیا عقب خواهیم ماند.

صنعت بدون مراودات بین‌المللی محکوم به فناست

تمرین توسعه با تعامل جهانی

فاطمه امیراحمدی
editor@smtnews.ir

خودکفایی مسئله مهمی در استقلال کشورها به‌شمار می‌رود. بخشی از وظایف مربوط به این امر بر دوش صنعت بوده که با تولید وابستگی به خارج و به این ترتیب آسیب‌پذیری اقتصاد را کمتر می‌کند. اما آیا خودکفایی ۱۰۰ درصدی امکان‌پذیر است؟ آیا در عصر الکترونیک که مرزهای جغرافیایی بی‌معنی شده‌اند می‌توان در فضایی بسته فعالیت داشت و کار صنعتی انجام داد؟ بخشی از درآمد اقتصاد از بستر صادرات حاصل می‌شود که در صورت عدم‌تعامل با جهانیان ممکن نیست. زمانی می‌توان در بازار جهانی سهم داشت که در تولید با کشورهای دیگر وارد مشارکت شویم.

عکس: صمت

در حالی که سیاست‌های خارجی باید همیشه در خدمت صنعتگران باشد اما در کشور ما این روند برعکس شده و صنعتگر به‌جای حمایت، درحال‌حاضر چوب برخی سیاست‌گذاری‌های نادرست را می‌خورد که مهم‌ترین آنها، عدم‌تعامل سازنده با جهان است

حیات صنعت در گرو مشارکت

ابوالفضل روغنی‌گلپایگانی، رئیس کمیسیون صنایع اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران درباره ضرورت مشارکت‌های بین‌المللی تولیدی برای صنایع به صمت گفت: اگر صنایع ایران بخواهند در سطح جهانی حضور داشته و مطرح باشند از ضرورت‌های آن توجه به تکنولوژی، شبکه‌سازی، ارتقای کیفیت و... است. وی افزود: سال‌های زیادی است که کشور در چند محصول محدود (نفت، پتروشیمی و...) به‌دلیل ضرورتی که در دنیا وجود داشته، فعالیت گسترده‌ای در داخل و خارج دارد.

او ادامه داد: در این محصولات، بازار سنتی بیش از ۱۰۰ سال است که فعالیت دارد اما در محصولاتی که می‌تواند ارزش‌افزوده داشته باشد و درآمدزایی خوبی برای اقتصاد کشور ایجاد کند، متاسفانه صنعتی نداریم.

رئیس کمیسیون صنایع اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران با بیان اینکه در دوره‌ای بازار فرش جهان در اختیار ایران بود، گفت: در حال‌حاضر این بازار را هم از دست دادیم. تحریم و عدم‌همکاری بین‌المللی سبب شده صنایع داخلی در جهان جایگاهی نداشته باشند.روغنی‌گلپایگانی تاکید کرد: رونق و جهش تولیدات صنعتی در گرو این است که بتوانیم با مبادلات با کشورهای مختلف جهان ارتباط برقرار کنیم. وی ادامه داد: اگر قرار باشد یک اقتصاد فقط درون‌گرا باشد به‌طور قطع صنعت و محصولات تولیدی در چنین اقتصادی به شکست و فنا محکوم خواهد شد.

▣ تعامل در سطوح مختلف

این فعال صنعت با بیان اینکه در حوزه تولید باید به داخل و خارج توجه شود، گفت: مشارکت با همتایان بین‌المللی الزام است و صنعتگران باید در مراودات جهانی حضوری پررنگ داشته باشند.وی گفت: تحریم به ارتباطات فرامرزی صنعت آسیب زیادی وارد کرد و در معادلات جهانی، صنعت ما به بازی گرفته نمی‌شود.روغنی‌گلپایگانی با بیان اینکه در حوزه‌های ورزشی بازی‌ها در سطح ملی، منطقه‌ای، آسیایی، جهانی و المپیک برگزار می‌شود، گفت: در حوزه صنعت هم این رقابت در تمام سطوح در حال انجام است. صنعتگران ما باید بتوانند در هر سطح تعامل و حرف برای گفتن داشته باشند. به‌این ترتیب معرفی مناسبی از خود ارائه دهند.

▣ ریسک‌پذیر باشیم

همکاری‌های بین‌المللی در صنایع ایران تجربه شده است اما کارنامه خوبی نداشته است زیرا به‌جای افزایش سرمایه‌گذاری خارجی، بازار داخل محلی برای فروش کالاهای خارجی شد حتی محصولات تولید داخل هم قدرت رقابت با این کالاها را نداشته و سهم خود را در بازار از دست دادند.

این فعال صنعت در پاسخ به این پرسش که چگونه می‌توان این خطر را کمتر کرد، گفت: در جهانی زندگی می‌کنیم که ارتباطات دارای تعریف جدید شده و تعامل حرف نخست را بین کشورها می‌زند. امروز نپذیریم به‌طور قطع ۵ سال آینده ناچار به پذیرش خواهیم بود. امروز به سازمان توسعه تجارت (WTO) نپیوندیم در نهایت ناگزیر به پذیرش آن در چند سال آینده خواهیم بود.

او یادآور شد: هر معاهده بین‌المللی تعریف خود را داشته و پذیرش نظام تعرفه‌ای WTO پیامدهای خود را دارد به‌اصطلاح نمی‌توان به آب زد اما خیس نشد؛ باید به‌لحاظ فناوری توان رقابت داشته باشیم و بعضا ممکن است ریزش‌های زیادی در واحدهای تولیدی رخ دهد.

روغنی‌گلپایگانی یادآور شد: برای رقابت در المپیک صنعتی در بخش‌هایی باید تحولات بنیادین داشته و توانمندسازی انجام شود. این امر باید جزو اصول اصلی تعاملات جهانی صنایع ما باشد.

او گفت: باید ریسک‌پذیر بود تا به بازار جهانی راه پیدا کنیم. ارتباطات بین‌المللی می‌تواند بستری برای توانمندسازی باشد و قدرت رقابت به محصولات صنعتی ببخشد.

این فعال صنعت عنوان کرد: در حال‌حاضر به محدود شدن محصولات به بازار داخل، صنعتگران در اشل جهانی فعالیت ندارند. فعالیت صنعتی غول‌های جهانی بسیار وسیع و گسترده است. صنعتگران ایرانی بیشتر ملی و منطقه‌ای فعالیت دارند.

▣ صنعت از دانش جهان عقب است

رئیس کمیسیون صنایع اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران در پاسخ به این پرسش که کدام صنایع داخلی ظرفیت بیشتر در تعاملات بین‌المللی دارد، گفت: صنایعی مانند صنعت نفت و مشتقات آن مانند پتروشیمی‌ها توان رقابت بیشتر است، یا در حوزه معادن این قدرت وجود دارد. اما در حوزه محصولات های‌تک صنایع داخلی حرفی برای گفتن ندارند، زیرا در بخش توانمندسازی کار خاصی انجام نداده‌ایم.

روغنی‌گلپایگانی گفت: نمی‌توانیم بازارسازی داشته باشیم، زیرا از دانش فنی روز جهان عقب هستیم. دلیل این امر هم بسته بودن مرزهای کشور بوده است. باید در همکاری‌های بین‌المللی راه رسیدن به توسعه را تمرین کنیم.

این فعال صنعت با بیان اینکه برای شرکت در یک مسابقه باید سال‌ها تمرین کرد، گفت: صنعت ما برای حضور در مسابقات جهانی تمرین ندارد و باید در سیاست‌های صنعتی تجدیدنظر شود.

او اظهارکرد: مشارکت و جذب سرمایه خارجی سبب می‌شود با هر تکانه سیاسی همکاران خارجی فعالیت‌ها را به حالت تعلیق در نیاورند.

▣ تعامل انتخاب نیست

روغنی‌گلپایگانی عنوان کرد: به هر حال ایران در حوزه صنایع خام قدرت رقابت دارد و در گذشته در برخی صنایع از جمله صنعت نساجی هم حرف برای گفتن داشت اما امروز سهم او در اختیار کشورهای آسیای جنوب‌شرقی از جمله تایوان، مالزی، اندونزی و... است.

او تاکید کرد: در صنعت مواد غذایی در حوزه غذاهای حلال هم ظرفیت‌های خوبی برای تعاملات بین‌المللی در کشور وجود دارد. این صنایع می‌توانند فرصت خوبی برای مشارکت با کشورهای فعال در این حوزه باشند.رئیس کمیسیون صنایع اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران در پایان سخنان خود عنوان کرد: فراموش نکنیم حضور در جهان انتخاب نیست، بلکه یک ضرورت است. در تعاملات تجاری باید قواعد بازی را یاد بگیریم تا بتوانیم بستر رشد و بالندگی صنایع را در داخل رقم بزنیم.

توجه به بازار هدف، رمز موفقیت

احسان سلطانی از کارشناسان حوزه صنعت درباره تعاملات بین‌المللی در حوزه صنعت به صمت گفت: دلیل موفقیت کشورهایی که امروز توانسته‌اند در جهان صادرات خود را توسعه دهند، مبنا قرار دادن بازار هدف‌شان بوده است. پیوستن به سازمان توسعه تجارت جهانی این کشورها بستر سرمایه‌گذاری خارجی را در آنها فراهم کرد. وی افزود: در کشور برخی صنایع هستند که سدی برای موفقیت صنایع دیگر به‌شمار می‌روند. به این معنی که صنایع بالادستی که عموما به‌عنوان خام‌فروش از آنها نام می‌بریم با توجه به روند فعالیتی که دارند اجازه شکل‌گیری مشارکت‌های گسترده در صنایع میانی و پایین‌دستی را نمی‌دهند.

او ادامه داد: صنایع پایین‌دستی عمدتا صنایع خرد و متوسط هستند که نمی‌توانند وارد مشارکت‌های بین‌المللی شوند. صنایع بزرگ هم مربوط به شرکت‌های خصولتی و تولیدکنندگان مواد اولیه و خام پتروشیمی و معدنی هستند. آنها هم روی بازار بسته متمرکز هستند. هنگامی که عملکردها این‌گونه باشد یعنی اشتیاقی برای توسعه همکاری و ورود به بازارهای جهانی وجود ندارد. این کارشناس حوزه صنعت یادآور شد: در چنین روندی امکان جذب سرمایه خارجی وجود ندارد.

▣ همکاری با شرکت‌های درجه پنجم

سلطانی در ادامه سخنان خود گفت: درحال‌حاضر فقط بنگاه‌های بزرگ قدرت دارند و می‌توانند سرمایه‌گذاری کنند که شامل فعالان معدنی، خودروسازان و... هستند. در این صنایع هم رانت‌هایی وجود دارد که تعاملات جهانی را با موانعی مواجه کرده است. وی گفت: در داخل هم اگر بخش خصوصی واقعی بخواهد وارد سرمایه‌گذاری و مشارکت شود خیلی به آن میدان عمل نمی‌دهند. به‌عنوان مثال، شرکت‌های خودروساز هم به‌دنبال بازاری بسته هستند که بتوانند محصولاتشان را به‌فروش برسانند. خودروسازان خیلی تلاش کردند تا وارد تعاملات بین‌المللی شوند با شرکت پژو فرانسه قرارداد بستند که خودروساز درجه پنجم در جهان است. عموما با شرکت‌های ضعیف وارد همکاری می‌شوند تا رانت‌های موجود ادامه پیدا کند.

وی گفت: مجموع عوامل سبب شده روند فعلی صنایع بزرگ این‌گونه ادامه پیدا کند و فرصتی برای مشارکت صنعت میانی و متوسط به‌وجود نیاید.

این کارشناس حوزه صنعت یادآور شد: همه چیز را نمی‌توان به تحریم ربط داد. برخی مربوط به موانع داخلی است.

▣ راهکار چیست؟

سلطانی برای برون‌رفت از وضعیت فعلی و ایجاد بستر مناسب برای تعاملات بین‌المللی عنوان کرد: نخست باید صنایع کشور از حالت خصولتی رها شوند. برخی از این بنگاه‌ها متکی به رانت منابع هستند و از این‌رو اجازه نمی‌دهند صنعت مسیر واقعی خود را برود؛ بنابراین باید نخست تکلیف خود را با این نوع بنگاه‌ها مشخص کنیم.

او اضافه کرد: با رسیدگی به این موضوع فضا برای ورود سرمایه خارجی و بخش خصوصی داخلی که تمایل به مشارکت برای توسعه فعالیت‌ها دارد باز می‌شود. در چنین بستری بستن معاهدات تجاری با جهان سخت نخواهد بود. در نتیجه تمام این مسائل به یکدیگر پیوسته است و انجام یکی، بستر را برای اجرای دیگر فراهم می‌کند.

سلطانی با بیان اینکه در شرایط تحریم و افزایش نرخ دلار سود بنگاه‌های خصولتی و خام‌فروش دو برابر شد، گفت: ارزش سهام این شرکت‌ها افزایش یافت و به‌نوعی بنگاه‌هایی که از چنین فضایی سود می‌برند، نمی‌توانند به‌دنبال رفع تحریم و تعاملات اقتصادی با جهان باشند. برای صنایع دیگر هم برنمی‌تابند.

▣ آسیب رشد بنگاه‌های خصولتی

این فعال صنعت در ادامه عنوان کرد: با رشد بنگاه‌های خصولتی فضا برای مشارکت‌های بین‌المللی تنگ‌تر می‌شود و اجازه ورود به سرمایه‌گذار خارجی و حتی بخش خصوصی داخلی داده نمی‌شود.

او گفت: برای حرکت به سوی تولید محصولات صادرات‌گرا باید به سازمان توسعه جهانی بپیوندیم. اگر این‌گونه شود باید اجازه بدهیم تا بنگاه خارجی هم در کشور فعالیت داشته باشد. در این راستا ممکن است یک شرکت خارجی بخواهد در صنعت پتروشیمی سرمایه‌گذاری کند یا بانک خارجی اجازه ورود بخواهد. به‌طور قطع در چنین شرایطی بانک‌های خصوصی نخستین بازندگان این همکاری خواهند بود.

▣ بزرگ‌ترین مانع همکاری

سلطانی با بیان اینکه در همکاری‌های بین‌المللی منافع اقتصادی بسیاری از بنگاه‌های خصولتی از بین می‌رود، افزود: بزرگ‌ترین مانع در تعاملات بین‌المللی صنایع، سیاست‌زدگی اقتصاد است و بنگاه‌های خصولتی در این روند مانع هرگونه تغییری می‌شوند. چون منافعشان به خطر می‌افتد.

این کارشناس حوزه صنعت تاکید کرد: صنایع چون در فضای بسته رشد کردند و از برخی رانت‌ها برخوردار بودند نمی‌توانند وارد فضای رقابتی شوند. حتی در بازار داخل هم نمی‌تواند با محصولات خارجی هم رقابت کند.

سلطانی در پایان گفت: پرسش اصلی این است چرا برخی صنایع با پیشینه چندین دهه فعالیت قدرت رقابت ندارد؟ فضا برای مشارکت بین‌الملل تنگ است و برخی رانت‌ها اجازه توسعه فعالیت‌ها را در فضای رقابتی نمی‌دهد.

> ابوالفضل روغنی‌گلپایگانی: نمی‌توانیم بازارسازی داشته باشیم زیرا از دانش فنی روز جهان عقب هستیم

> احسان سلطانی: بزرگ‌ترین مانع مشارکت‌های جهانی سیاست‌زدگی اقتصاد است

> نصراله محمدحسین فلاح: بار عدم‌تعامل سازنده با جهانیان بر دوش صنعت و صنعتگر سنگینی می‌کند

عدم‌تعامل سازنده با جهان

نصراله محمدحسین فلاح، عضو هیات‌مدیره انجمن مدیران صنایع و کنفدراسیون صنعت ایران درباره ضرورت تعاملات بین‌المللی برای صنعت به صمت گفت: در حالی که سیاست‌های خارجی باید همیشه در خدمت صنعتگران باشد اما در کشور ما این روند برعکس شده و صنعتگر به‌جای حمایت، درحال‌حاضر چوب برخی سیاست‌گذاری‌های نادرست را می‌خورد که مهم‌ترین آنها، عدم‌تعامل سازنده با جهان است.

این فعال صنعت اظهارکرد: تا هنگامی که تعامل سازنده با جهانیان نداشته باشیم، باری که بر دوش صنعت و صنعتگر سنگینی می‌کند، بیشتر شده و یک روز این صنعت و فردا صنعت دیگر دچار محدودیت‌های بین‌المللی می‌شوند.

محمدحسین فلاح ادامه داد: صادرات می‌کنیم اما نمی‌توانیم پول آن را برگردانیم؛ بنابراین اگر قانون‌گذاران و برنامه‌ریزان تمایل دارند کار واقعی انجام دهند، بهتر است از ابتدا وضعیت سیاست خارجی و ارتباطات بین‌الملل را مشخص کنند که قرار است چه کنیم؟

سخن پایانی

بنا بر این گزارش مشارکت جهانی برای صنایع الزامی است و اگر چنین نشود در چند سال آینده از میدان رقابت حذف خواهند شد. اما در این باره موانعی وجود دارد که بزرگ‌ترین آنها به گفته یکی از کارشناسان اقتصاد سیاسی و حضور بنگاه‌های خصولتی در کشور هستند. شرکت‌هایی که از برخی رانت‌های موجود برخوردار بوده و سود می‌کنند.

برخی از فعالان صنعت هم عنوان می‌کنند در صورتی که نتوانیم وارد تعاملات بین‌المللی شویم بسیار آسیب‌پذیر خواهیم شد که حتی اگر صادرات هم داشته باشیم نمی‌توانیم پول آن را وارد چرخه اقتصادی کشور کنیم. در نتیجه در جهان امروز مشارکت‌های فرامرزی و فراجغرافیایی ضرورت فعالیت صنعتی و اقتصادی است.

کاهش تعامل با جهان، معادن را با چالش روبه‌رو کرد

حرکت به‌سوی بومی‌سازی فناوری معدنی

با افزایش فشار تحریم‌ها و گسترش مشکلات ناشی از کاهش مراوده با جهان، تمامی بخش‌های اقتصادی و تولیدی کشور آسیب دیدند. بخش معدن و صنایع معدنی نیز از این قاعده مستثنا نبود و ناتوانی در واردات تجهیزات و فناوری روز جهانی و جذب سرمایه‌گذار خارجی مشکلات و موانع متعددی را بر سر راه فعالیت‌های این بخش پدیدار کرد. اما در میان این بحران‌های تجاری، توجه به تلاش فعالان اقتصادی و صنعتی در جهت بومی‌سازی و رفع مشکلات این حوزه حائز اهمیت است.

عکس: آیدا فریدی

تامین مالی از طریق مشارکت

یکی از اقدامات موثر برای کسب سود بیشتر در صنایع معدنی و ایجاد جذابیت در سهامداران برای سرمایه‌گذاری، اجرای طرح‌های توسعه‌ای و افزایش ظرفیت تولید است. به گزارش صمت امیرحسین نادری، مدیرعامل شرکت سرمایه‌گذاری توسعه معادن و فلزات، افزایش سرمایه شرکت‌های سرمایه‌پذیر را مشارکت اعلام کرد و گفت: شرکت سرمایه‌گذاری توسعه معادن و فلزات از طریق مشارکت در افزایش سرمایه شرکت‌های سرمایه‌پذیر خود نسبت به تامین مالی پروژه‌ها اقدام می‌کند. این یعنی شرکت‌ها برای تامین مالی طرح‌های در دست اقدام، سرمایه خود را افزایش می‌دهند و سهامداران نیز در این افزایش سرمایه شرکت می‌کنند و تامین مالی پروژه‌های موردنظر انجام می‌شود. وی ادامه داد: طرح‌هایی که در گروه توسعه معادن و فلزات در دستور کار قرار می‌گیرند، طرح‌های بسیار جذابی از نظر تحلیل شاخص‌های مالی و اقتصادی هستند؛ به‌طوری این طرح‌ها، نرخ بازده داخلی و خالص ارزش فعلی (NPV) جذابی دارند، به همین دلیل شرکت‌ها تا جایی که امکان دارد، می‌توانند از طریق بازار سرمایه و دریافت تسهیلات نسبت به تامین مالی پروژه‌های خود اقدام کنند. همچنین در بسیاری از شرکت‌ها با آورده نقدی سهامداران تامین مالی پروژه انجام می‌شود که هلدینگ توسعه معادن و فلزات نیز هنگامی که شرکت‌ها قصد اخذ تسهیلات بانکی یا چاپ اوراق را داشته باشند، به‌عنوان سهامدار در زمینه ارائه ضمانت وارد می‌شود.

▣ تامین مالی از بازار سرمایه

نادری در ادامه سخنان خود افزود: اقدام مهم دیگری که شرکت سرمایه‌گذاری توسعه معادن و فلزات برای نخستین بار انجام داد، تشکیل یک شرکت پروژه‌محور با عنوان تجلی توسعه معادن و فلزات است. این شرکت به‌عنوان یک شرکت پروژه‌محور، پروژه‌های جذاب را در داخل سبد سرمایه‌گذاری خود قرار داده و قصد دارد تامین مالی این پروژه‌ها را به‌صورت مستقیم از بازار سرمایه انجام دهد. این یعنی شرکت تجلی به‌عنوان یک پرتفوی از پروژه‌ها، سهام خود را به‌صورت مستقیم به افرادی که مازاد منابع مالی در بازار سرمایه دارند، عرضه و با جذب منابع مالی از این افراد، این منابع را به طرح‌های توسعه‌ای که در سبد موجود است، وارد می‌کند، به‌طوری که با خلق ارزش از اجرای این پروژه‌ها، هم شرکت تجلی و هم سهامداران و سرمایه‌گذاران در پروژه‌ها منتفع خواهند شد؛ بنابراین وجود یک شرکت مانند تجلی می‌تواند برای تامین مالی مستقیم شرکت‌ها از بازار سرمایه بسیار مفید باشد. به‌نظر می‌رسد شرکت سرمایه‌گذاری توسعه معادن و فلزات با تاسیس شرکت تجلی، یک ابتکار و بدعت بسیار خوب را در بازار سرمایه و انجام طرح‌های توسعه‌ای ایجاد کرد.

▣ تحریم، چالش اصلی

نادری چالش‌های اجرای اهداف این شرکت را تشریح کرد و گفت: اجرای طرح‌های توسعه‌ای همواره با دو چالش اساسی همراه است؛ یکی دانش فنی و گواهینامه‌های موردنظر است. باید توجه داشت که کشور ما هنوز در بسیاری از حوزه‌های صنعت دانش فنی و فناوری موردنیاز را ندارد؛ بنابراین امکان انجام طراحی پایه و جزئیات آن برای اجرای طرح‌های صنعتی بدون استفاده از واردات فناوری نبوده است. دومین چالش اجرای پروژه‌ها، تامین مالی آنها بوده و در کنار آن، تامین ارز موردنیاز برای واردات تجهیزات و ثبت سفارش مشکلات اساسی به‌شمار می‌روند. در این زمینه، تحریم‌ها به‌شدت روی تمام صنایع تاثیر گذاشته و حوزه معدن و صنایع معدنی نیز از این چالش مستثنا نبوده است.

▣ بومی‌سازی پروژه‌ها

نادری درباره حذف فشار تحریم‌ها و خودکفایی در بومی‌سازی فناوری لازم گفت: با حمایت از مهندسان و دانشمندان داخلی و بها دادن به شرکت‌های فنی مهندسی و مشاوره‌ای، توانسته‌ایم دانش فنی و مسائل تکنولوژیک اجرای پروژه‌ها را بومی‌سازی کنیم و در این زمینه خودکفا شویم. حتی برخی شرکت‌ها قبلا برای اجرای پروژه‌های خود، اقدام به انعقاد قرارداد با برخی شرکت‌های اروپایی کرده بودند تا برخی قطعات، تجهیزات و ماشین‌آلات را از اروپا وارد و خطوط خود را تکمیل کنند اما پس از تحریم‌ها، بسیاری از شرکت‌های اروپایی بدعهدی از خود نشان دادند و پروژه‌ها را در میانه راه، رها کردند؛ بنابراین شرکت‌ها در تامین تجهیزات با چالش مواجه شدند. باوجود اینکه بسیاری از خطوط تولیدی پیشرفت قابل‌ملاحظه‌ای داشتند، به‌سختی امکان تامین تجهیزات، قطعات و ماشین‌آلات از دیگر شرکت‌ها وجود داشت و ساختار و طراحی پروژه‌ها متناسب با تجهیزات جدید تغییر یافت. این شرکت‌ها در موضوع تحریم‌ها، تامین ارز موردنیاز، ثبت سفارش و تامین تجهیزاتی که قرار است برای اجرای پروژه‌ها از دیگر کشورها وارد شود، توانستند از محل شرکت‌هایی که در خارج از کشور داشتند، این مشکلات را تا حد امکان مرتفع کنند و به‌نوعی تحریم‌ها را دور بزنند.

تحریم مانع توسعه شد

براتعلی قبادیان، معاون آموزش، پژوهش و فناوری وزیر صنعت، معدن و تجارت در گفت‌وگو با صمت حضور فناوری‌های نوین در فعالیت‌های معدنی را با هدف بهره‌برداری بهینه از ذخایر معادن الزامی دانست و گفت: معدن و ذخایر معدنی، یک منبع ارزشمند خدادادی هستند که باید از آنها استفاده بهینه و به‌شیوه صحیحی در راستای توسعه کشور شود. باید به این نکته توجه کرد مواد معدنی به‌تنهایی ارزش ندارند و باید با استفاده از علم، دانش، فناوری یا مظاهر آن، این ارزش ارتقا یابد. مظاهر فناوری شامل تجهیزات و امکانات فعالیت‌های معدنی است که وجود آن باعث افزایش چند برابری ارزش مواد معدنی می‌شود. وی در ادامه افزود: متاسفانه در کشور ما همچنان فرآیندها و فعالیت‌های معدنی با شیوه‌های قدیمی اجرا می‌شود و ماشین‌آلات و تجهیزات معادن فرسوده‌اند؛ از همین رو به‌نظر می‌رسد امروز استفاده مطلوب و مناسبی از معادن کشور صورت نگرفته است.

قبادیان تحریم‌ها را یکی از دلایل استفاده معادن از فناوری و تجهیزات قدیمی عنوان کرد. به‌عقیده او تحریم‌ها مانع حضور فناوری مناسب در کشور برای تمامی بنگاه‌های صنعتی و معدنی شده و به همین جهت ماشین‌آلات و تجهیزاتی که در ایران استفاده می‌شوند، از کیفیتی متناسب با نمونه‌های مشابه خارجی برخوردار نیستند.

▣ دانش‌بنیان‌ها یاری‌رسان معادن

قبادیان به غنی بودن ایران از نظر نیروی انسانی اشاره کرد و گفت: خوشبختانه ایران از نظر سرمایه انسانی در شرایط مناسبی قرار دارد و افزون بر ۳۰ میلیون جوان در کشور وجود دارند که باید از آنها در صنایع و بنگاه‌های اقتصادی از جمله معادن استفاده شود. اقدام درست آن است که اغلب این جوانان مستعد در کسب‌وکارهای نوپا حضور یافته و به بخش استارت‌آپی کشور رونق بخشند. نباید تنها به وارد کردن فناوری از خارج از کشور متکی باشیم و باید با تولید فناوری و استفاده از شرکت‌های دانش‌بنیانی که در زمینه صنعت و معدن می‌توانند راهگشا باشند، به سمت توسعه حرکت کنیم. قبادیان در ادامه افزود: مشاغل استارت‌آپی به‌تازگی در کشور ما ایجاد شده و توسعه یافته‌اند و جوانان ما در دهه اخیر به سمت فناوری‌های نوین در صنعت حرکت کرده‌اند. این استارت‌آپ‌ها و شرکت‌های دانش‌بنیان می‌توانند در زمینه تولید تجهیزات و ماشین‌آلات باکیفیت در داخل کشور گام مثبت و موثری برداشته و یاری‌رسان فعالان بخش معدن و صنایع معدنی باشند. در این صورت نه‌تنها نیاز فعالان و صنعتگران به فناوری و تجهیزات رفع خواهد شد، بلکه کشور در تمامی ابعاد اقتصادی، صنعتی و معدنی به رشد و توسعه دست خواهد یافت.

سخن پایانی

دستیابی به خط تولید تخصصی و باکیفیت در تولید تجهیزات و ماشین‌آلات معدنی یکی از مسائل مهمی است که در دوران تحریم، صنعتگران و معدنکاران ایرانی به سمت آن حرکت کرده‌اند، اما باید به این نکته نیز متذکر شد که نبود ارتباط و تعامل مناسب با جهان به‌ویژه کشورهای توسعه‌یافته، قطع به یقین ما را در توسعه و رونق اقتصادی با مشکل مواجه کرد.

تقدیر رئیس دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور از مدیرعامل فولادخوزستان

دکتر فرهاد ابول‌نژادیان رئیس دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز از امین ابراهیمی مدیرعامل فولاد خوزستان به پاس حمایت‌های این مجموعه از کادر درمانی تقدیر کرد.

دکتر فرهاد ابول‌نژادیان فرمانده عملیات بهداشت و درمان استان خوزستان در گفت‌وگو با خبرنگار روابط عمومی اظهار داشت: همکاری و مساعدت شرکت فولاد خوزستان در حوزه بهداشت و درمان از جمله تامین اکسیژن و لوازم و تجهیزات مورد نیاز بیمارستان‌های استان خوزستان، ستودنی است.

وی گفت: شرکت فولاد خوزستان در طول سالیان گذشته همراه با فعالیت‌های اقتصادی، در مسیر عمل به مسئولیت اجتماعی در حوزه سلامت، همکاری قابل تحسینی داشته است.

رئیس دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز افزود: دوران اپیدمی و مبارزه با کرونا با وجود تمام سختی‌ها و مشکلات، تجلی‌گر تجربه‌های ارزشمند از همکاری‌های بین بخشی سازمان‌ها و نهادهای مختلف برای کنترل و مدیریت بیماری کرونا است.

ابول‌نژادیان در ادامه افزود: یکی از مهم ترین عناصری که بازوی توانمند حوزه سلامت به‌شمار می‌آید، ایفای نقش مسئولیت اجتماعی سازمان‌ها و نهادها نسبت به حوزه بهداشت و درمان کشور است.

شرکت فولاد خوزستان در این دوران در راستای عمل به مسئولیت های اجتماعی خود در حوزه سلامت، همکاری موثری با این دانشگاه داشت.

وی ادامه داد: زحمات شبانه‌روزی مدیرعامل و همکاران آن شرکت به‌منظور تجهیز زیرساخت‌ها و کمک‌های مشارکتی در حوزه بهداشت و درمان از جمله تامین اکسیژن و لوازم و تجهیزات مورد نیاز بیمارستان‌های استان خوزستان در زمان شیوع ویروس کرونا قابل تقدیر است.

رئیس دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز در پایان گفت: خرسندیم از وجود چنین شرکت‌هایی در استان که برای ارائه خدمات بهتر به مردم شریف استان مساعدت و یاری می‌رسانند. توفیق روزافزون کارکنان و مدیران مجموعه فولاد خوزستان را در مسیر خدمت به نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران از درگاه ایزد منان مسئلت می‌نمایم.

برگزاری آیین تکریم و معارفه اعضای جدید هیات‌مدیره شرکت صنعت فولادشادگان

آیین تکریم محمد نیکوکار رئیس پیشین هیات‌مدیره و معارفه محمود لندی رئیس جدید هیات‌مدیره و محمد مدنی‌فر عضو جدید هیات‌مدیره شرکت صنعت فولاد شادگان برگزار شد.

به گزارش خبرنگار روابط عمومی، این مراسم با حضور مهران عباس‌زاده مدیرعامل شرکت گروه توسعه فراگیر فولاد خوزستان، سعید قاسم زاده معاون منابع انسانی و امور اجتماعی و اعضای هیات‌مدیره شرکت صنعت فولاد شادگان، ۱۷ شهریورماه ۱۴۰۰ در سالن کنفرانس مهمانسرای نور دویست دستگاه شرکت فولاد خوزستان انجام شد.

در این مراسم از خدمات ارزنده محمد نیکوکار تقدیر و طی حکمی محمود لندی به‌عنوان رئیس جدید هیات‌مدیره و محمد مدنی فر عضو جدید هیات‌مدیره شرکت صنعت فولاد شادگان معرفی شدند.

نوبت اول

«آگهی فراخوان»

شرکت سهامی ذوب آهن اصفهان

ردیف	نوع فراخوان	شماره	موضوع	مهلت ارائه پیشنهاد	زمان بازگشایی پاکات
۱	مناقصه	۴۶۰۵۸	خرید ۲۱۰۰ عدد شبکه های چوبی برج بنزول کک سازی	۱۴۰۰/۰۷/۱۰	۱۴۰۰/۰۷/۱۱
۲	مناقصه	۴۶۰۱۱	خرید ۶ ردیف گیربکس و قطعات کوره بلند	۱۴۰۰/۰۷/۱۰	۱۴۰۰/۰۷/۱۱
۳	مناقصه	۴۶۰۵۵	خرید دو دستگاه ترانسفورماتور روغنی ۲۵۰۰ کیلو ولت آمپر پمپ خانه فولادشهر	۱۴۰۰/۰۶/۳۱	----
۴	مناقصه	۱۴۰۰۰۰۰۶۱	خرید ۴۵ عدد رادیاتور آب لکوموتیو روسی	۱۴۰۰/۰۷/۰۸	۱۴۰۰/۷/۱۱
۵	مناقصه	۹۸۰۲۱۷۸	پمپ طبقاتی تغذیه KSB	۱۴۰۰/۰۶/۳۰	----

ضمناً لیست استعلام‌های مربوط به خریدهای متوسط (بدون برگزاری مناقصه) در سایت شرکت به آدرس ذیل درج می‌گردد.

سایر موارد:

۱- زمان دریافت اسناد: از تاریخ نشر آگهی نوبت اول تا پایان ساعت اداری مهلت دریافت اسناد (مندرج در جدول)

۲-جهت دریافت اسناد و کسب اطلاعات بیشتر به آدرس www.esfahansteel.ir مراجعه فرمایید.

تاریخ انتشار نوبت اول: ۱۴۰۰/۰۶/۲۷ تاریخ انتشار نوبت دوم: ۱۴۰۰/۰۶/۲۹

روابط عمومی ذوب‌آهن اصفهان

مناقصه عمومی تأمین مصالح و اجرای عملیات عایقکاری ضدآتش (FireProofing)

شماره مناقصه: PGSOC-LEC-TE-۰۱۶۴۵

شرکت نفت ستاره خلیج‌فارس (سهامی عام) در نظر دارد تأمین و اجرای عملیات عایق‌کاری ضدآتش اسکلت فلزی کولرهای هوایی طرح افزایش ظرفیت پالایشگاه را از طریق مناقصه عمومی به پیمانکار واجد شرایط واگذار کند. بنابراین از همه شرکت‌های معتبر دعوت می‌شود برای تهیه اسناد مناقصه تا تاریخ ۱۴۰۰/۰۷/۰۱ با ارسال نامه، اعلام آمادگی و فیش خرید اسناد را از طریق پست الکترونیکی ارسال کنند.

هزینه خرید اسناد: ۲،۰۰۰،۰۰۰ (دو میلیون) ریال واریزی به حساب شماره ۲۳۹۰۳۸۱۱۳۴ بانک تجارت با شماره شبا IR۵۱۰۱۸۰۰۰۰۰۰۰۰۲۳۹۰۳۸۱۱۳۴ به نام شرکت نفت ستاره خلیج‌فارس (متقاضیان به منظور دریافت شناسه اختصاصی پرداخت می‌بایست با بخش خزانه امور مالی به شماره ۰۷۶-۳۱۳۱۲۶۷۷ و ۰۷۶-۳۱۳۱۳۳۵۷ تماس حاصل فرمایند.)

تاریخ بازدید: مورخ ۱۴۰۰/۰۷/۰۶، ساعت ۱۰:۰۰. متقاضیان باید حداکثر تا ساعت ۱۱ مورخ ۱۴۰۰/۰۷/۰۴ نسبت به معرفی نماینده خود برای بازدید اقدام فرمایند.

مهلت تحویل بسته پیشنهادی مناقصه: تا پایان وقت اداری مورخ ۱۴۰۰/۰۷/۱۷

محل تحویل بسته پیشنهادی مناقصه: بندرعباس، کیلومتر ۱۳ محور بندرعباس به بندر خمیر، بلوار شهید سردار سلیمانی، میدان نفت، بلوار خود کفایی، شرکت نفت ستاره خلیج‌فارس، امور حقوقی و قراردادها.

تلفن: ۰۷۶-۳۱۳۱۰۰۰۰ داخلی ۲۵۹۷، دورنگار: ۰۷۶-۳۱۳۱۳۱۳۱، کدپستی: ۷۹۳۱۱۸۱۱۸۳، ایمیل: Legal@pgsoc.ir

روابط عمومی و امور بین‌الملل شرکت نفت ستاره خلیج‌فارس

خبر

اختصاص ۱۰ هزار و ۵۰۰ مگاوات برق به صنایع معدنی

۱۰ هـزار و ۵۰۰ مـگاوات برق بـه معادن و صنایع معدنی کشور اختصاص یافته است.

به گزارش شـاتا، اسدالله کشاورز، معاون امور معادن و صنایع معدنی وزارت صنعت، معدن و تجارت در سـفر به بروجرد در حاشـیه بازدید از پروژه سـیلیکون متال این شهرستان افزود: بـرای ایجاد هـر فرصت شـغلی ۵۰۰ میلیون تومان اعتبار نیاز اسـت که با افزایش قیمت‌ها، این هزینه‌ها بیشتر شده است.

وی با اشـاره به اینکه ایجاد فعالیت اقتصادی برای نخستین‌بار ریسک‌پذیر است، اضافه کرد: با توجه به شـرایط اقلیمی در چند دهه آینده مشـکل تامین انرژی داریم که تاسیس شهرک سـیلیکون متال و تولید سلول‌های خورشیدی پسـندیده اسـت و می‌تواند در این راستا موثر باشد.

معاون وزیـر صنعت، معـدن و تجارت بیان کـرد: ۱۰ هزار و ۵۰۰ مگاوات برق برای صنایع معدنی در نظر گرفته شده که با احداث نیروگاه، برق مصرفی صنایع را تامین کنند.

کشـاورز افـزود: در کنـار احداث نیـروگاه، مصرف گاز بالا می‌رود که برنامه‌هایی برای این موضوع نیز اندیشیده شده است.

براسـاس این گزارش پروژه سیلیکون متال، بروجـرد بـا ظرفیت ۳۴ هزار تن در سـال و با پیش‌بینی اشتغال بیش از ۱۰۰۰ نفر در صورت تامین اعتبار به بهره‌برداری خواهد رسید.

درحال‌حاضر فاز نخست این پروژه در دستور کار اسـت و این پروژه در ۵ فاز تعریف شده که فاز نخست آن ۲۲ بهمن امسال به بهره‌برداری می‌رسد.

گفتنـی اسـت، هم‌اکنـون نیـاز کشـور به سـیلیکون متال ۱۶ هزار تن برآورد می‌شـود کـه از خارج کشـور وارد می‌شـود. بنابراین با بهره‌برداری از این پروژه می‌توان نیاز کشـور را تامین کرد.

فولادی‌ها در تحریم هم موفق بودند

تعامل با دنیا و توسعه فولادسازی

جهانی‌شـدن از بزرگ‌ترین مسـائل پیش روی صنعت و اقتصاد کشـور اسـت. ایران از ظرفیت‌های ویژه‌ای برای توسعه اقتصادی برخوردار است؛ صنایع فولادی نیز بر پایه بهره‌گیری از همین ظرفیت‌ها بنا شده و توسعه یافته‌اند. با این وجود، در طول سـال‌های گذشـته تحریم و محدودیت در روابط بین‌الملل بر عملکرد صنایع سـایه افکنده اسـت. با این حال، باید تاکید کرد صنایع معدنی به‌ویژه فولادسـازی با وجود تمام چالش‌های یادشـده توانسته‌اند نیـاز داخلـی را برطـرف و بخش قابل توجهـی از محصولات خود را روانـه بازار جهانی کنند. با ایـن حال، چنانچه محدودیت‌های یادشده رفع شود می‌توانیم به بهبود جدی در روند فعالیت صنایع معدنی کشور امید داشته باشیم.

عکس: آیدا فریدی

مرضیه احقاقی
editor@smtnews.ir

عزیز قنواتی

مرتضی یزدخواستی

تامین نیاز در سایه روابط جهانی

عزیـز قنواتـی، مدیرعامل شـرکت فـولاد آتیه خاورمیانه در گفت‌وگو با صمت اظهار کرد: توسـعه یـا بهبود در رونـد فعالیت صنایع معدنـی نیازمند تکنولـوژی جدیـد روز دنیا اسـت. فعالیت در حوزه صنایع معدنی از اکتشـاف و استخراج ذخایر معدنی آغاز می‌شـود. با این وجود ما در همان حلقه ابتدایی ضعف‌هایـی داریم؛ ضعفی که از پایین بودن سـطح تکنولوژی نشـأت می‌گیرد و می‌تـوان آن را با ورود تجهیزات، برطرف کـرد. در حال حاضر فرآیندهای اسـتخراج از ذخایر معدنی کشور تنها از معادنی که در سـطح قرار دارند، اجرایی می‌شـود. این در حالی است که در دنیا به سمت و سوی بهره‌گیری از ذخایر عمقـی و در دل زمین پیـش رفته‌اند. حال چنانچه امکان سرمایه‌گذاری، همکاری مشترک با طرف‌های خارجـی و ورود تجهیـزات و دانش نوین معدنکاری در کشـور فراهم شـود، می‌توان بر این ضعف غلبه کـرد. در همیـن حال بهره‌گیـری از دانش روز دنیا در سـایه تعاملات بین‌المللی، فرآیند تولید را بهبود می‌بخشـد و حتی زمینه کاهش قیمت تمام‌شده را فراهم می‌کند. وی افزود: کشور ما در طول سال‌های گذشته همواره با تحریم از سوی ایالات متحده روبه‌رو بوده اسـت. در دوره‌هایی بخشی از این محدودیت‌ها کم شده‌اند اما در نهایت، هیچ‌گاه شرایط عادی حاکم نبوده است. در چنین شرایطی صنایع تلاش کرده‌اند خـود را بـا محدودیت‌های موجود سـازگار کنند و در راسـتای بهره‌گیـری از تـوان داخلی و همچنین بومی‌سـازی گام بردارند. در این میان برخی صنایع همچون فولادسازان، بیشتر در این مسیر موفق عمل کرده‌اند. البته باید تاکید کرد که بسـیاری از صنایع معدنی به‌ویژه فولادسازی بر پایه بهره‌گیری از منابع و ظرفیت‌های داخلی شـکل گرفته‌اند و در طول این سال‌ها بیش از قبل به توان داخلی تکیه کرده‌اند. کما اینکه ایران در حال حاضر با وجود تمام تحریم‌ها در رتبه دهم فولادسـازی دنیا قرار گرفته است. قنواتی خاطرنشـان کـرد: البته چنانچه روابـط و تعاملات بین‌المللی ایران با سایر کشورها به حد نرمالی برسد، می‌توانیـم از آخریـن فناوری و تکنولـوژی روز دنیا بهره بگیریم.وی در پاسـخ به سـوالی مبنی بر تاثیر برقراری روابط بین‌المللی بر بهبود و توسـعه تجارت ایران با سـایر کشورها گفت: فولادی ایران از کیفیت بسیار بالایی برخوردار است و به همین سبب در دنیا شناخته‌شده است. همین موضوع نیز زمینه تسهیل فـروش فولاد ایـران را در بازارهـای جهانی فراهم می‌کند. در چنین شـرایطی تحریم و نبود تعاملات و روابـط مالی با دنیـا تنها هزینه صادرات را افزایش می‌دهد. درواقع فولادسـازان محصـولات خود را از طریق واسـطه در بازار جهانی به فروش می‌رسانند. هرچنـد که باید اعتـراف کرد این روند آن‌قدرها هم هزینه‌بر نیسـت و همچنـان تولید و فروش صادرات در سطح جهانی سودده است.

فولاد پیشرو در داخلی‌سازی

مرتضی یزدخواسـتی، فعال صنعت فـولاد در گفت‌وگو با صمت و در پاسـخ به سـوالی مبنی‌بر نقش تعاملات جهانی در بهبود و توسـعه عملکردی صنایع معدنی به‌ویژه فولادسازی گفت: تعاملات بین‌المللی از عوامل اثرگذار بر روند فعالیت انواع کسب‌وکارهای اقتصادی و تولیدی به شمار می‌رود. برقراری تعامل میان ایران با سایر کشورها از چند منظر اهمیت دارد؛ در درجه نخست آنکه امکان واردات مواد اولیه یا تجهیزات و قطعات و ماشـین‌آلات مورد نیاز صنایع به‌آسـانی ممکن می‌شود. در ادامه باید خاطرنشـان کرد که در سـایه ارتباطات خوب ایران با سـایر کشـورها، بازارهای هدف صادراتی ما گسـترش خواهد یافت. کشـف بازارهای جدید صادراتی نیز امکانی برای رشـد و توسـعه تولید فراهم می‌کنـد. در همیـن حال در طول این سـال‌ها آن‌طور که باید و انتظار می‌رفت سـرمایه خارجی به کشـور جذب نشد. این در حالی است که کشـور ما از ظرفیت‌های قابل‌توجهـی در حوزه‌های مختلف برخوردار است. چنانچه منابع مالی طرف‌های خارجی جذب کشور شود می‌توان در مسیر بهبود و توسعه عملکرد صنایع گام برداشت. وی افزود: صنایع فولاد کشور در طول سال‌های گذشته با وجود تمام محدودیت‌هایی که در مسیر فعالیت صنایع به دلایل مختلف ازجمله تحریم وجود داشته، توانسته‌اند در مسیر توسعه گام بردارند؛ تا جایی که صنعت فولاد ایران در سطح جهانی شناخته شده است. در همین حال بازارهای خوبی برای فروش محصولات فولادی ایرانی در سطح دنیا وجود دارد. به‌علاوه آنکه تلاش شـده صادرات و فروش بین‌المللی با ارزش‌آفرینی همراه باشـد. حال انتظار می‌رود همین مسـیر با جدیت بیشـتری دنبال شود. تولید محصـولات نهایـی و فروش آنها در بازار جهانـی در اولویت قرار گیرد. فولادسـازان ایرانی در طول سال‌های گذشـته علاوه‌بر ارتقای جایگاه تولیدی خود توانسته‌اند، دانش فنی خود را به‌روز و داخلی‌سازی کنند. یزدخواسـتی ادامه افزود: صنایع فولادی کشور در طول این سال‌ها در مسـیر بلوغ صنعتی گام برداشـته‌اند و بسیاری از نیازهای خود را با تکیـه بر توان داخلی تامیـن می‌کنند. بنابراین باید علاوه‌بر تامین نیاز کشـورهای همسـایه به محصول، سـهمی هم در ارائه خدمات فنی و مهندسی به آنها داشته باشیم.

سخن پایانی

بسیاری از فعالان اقتصاد اعتقاد دارند دسترسی به بازار جهانی آزاد، زمینه توسعه اقتصادی کشورهای مختلف را فراهم می‌کند. در همین حال می‌توان به بهبود و توسعه صنعتی نیز امید داشت. صنایع فولاد کشـور با تمام محدودیت‌هایی که در روند تعامل آنها با جهان وجود دارد توانسته‌اند در مقام دهمین فولادساز بزرگ دنیا قرار گیرند. حال چنانچه این مشـکلات رفع شـود، می‌توان به بهبود شرایط و حضور هرچه قدرتمندتر صنایع فولادی کشور در سطح جهانی امید داشت.

امضای قرارداد «احداث کارخانه تولید کاتد مس در مجتمع مس آذربایجان» با قرارگاه خاتم‌الانبیا

قرارداد «احـداث کارخانه تولیـد کاتد مس در مجتمع مس آذربایجان» بین شـرکت ملی صنایع مـس ایران با قـرارگاه خاتم‌الانبیا امضا شد.

به گـزارش مس‌پرس، براسـاس این قرارداد کـه بین شـرکت ملی صنایـع مس ایـران با قـرارگاه خاتم‌الانبیا امضا شـده ۱۰۰ هزار تن کاتد مس بـا گرید LME-A در سـال تولید خواهد شـد. برمبنـای این گـزارش، کارخانه

ذوب مـس بـه ظرفیـت ۱۲۰ هـزار تن مس آنـدی در سـال، کارخانـه پالایشـگاه مس به ظرفیـت تولید ۱۰۰ هـزار تن کاتـد مس در سال، کارخانه اسید سولفوریک به ظرفیت ۴۰۰ هزار تن اسـید سولفوریک، کارخانه اکسیژن به ظرفیت ۱۶۰۰۰ h/Nm۳ اکسیژن و کارخانه فلوتاسیون سـرباره با ظرفیت ورودی ۹۰۰ تن در روز از جمله کارخانجاتی است که مطابق این قرارداد احداث خواهد شـد. میزان اشتغالزایی ایـن طرح حـدود ۵۰۰ نفر به‌طور مسـتقیم و حدود ۳۰۰۰ نفر به طور غیرمستقیم است.

بومی‌سازی دانش فنی برای صنایع فولادریزی کشور

مدیر طرح فناورانه تولید قالب‌های کریستالیزاتور برای صنایع فولادریزی کشور از بومی شدن دانش فنی ساخت قالب‌های کریستالیزاتور برای استفاده در خطوط ریخته‌گری پیوسـته فلزات خبر داد و گفت: این دستاورد حاصل تلاش ۱۵ ساله پژوهشـگران سازمان جهاد دانشگاهی تهران است و پیش از این به علت فناوری تولید و پیچیدگی‌های آن به هیچ عنوان در ایران تولید نمی‌شده است.

به گزارش ایسنا، سید حسن سجادیان با بیان اینکه کریستالیزاتورها، قالب‌های صنعتی هستند که برای ریخته‌گری پیوسته انواع فلزات از جمله فولاد، مس و... اسـتفاده می‌شـود، اظهار کرد: این قالب‌ها که انواع مختلفی دارند مذاب فلزات را به شـکل‌های مختلف شـکل‌دهی کرده و مواد خام (اسلب‌های فلزی) مورد نیاز صنایع دیگر را تولید می‌کنند.

مدیر این طرح فناورانه گفت: انواع شمش فولادی که در صنایع مختلف از جمله خودروسـازی، ساخت‌وساز به صورت تیرآهن، میلگرد و انواع ورق‌ها و... استفاده می‌شود، محصول نهایی همین فرآیند به شمار می‌روند.

وی افزود: نتیجه اجرای این طرح فناورانه، دسـتیابی به دانش فنی و فناوری سـاخت اسـلب‌های ۴ تکه کریسـتالیزاتور برای صنایع فولادسازی بود. از نکات کلیدی که در مسیر دستیابی به این فناوری مورد توجه قرار گرفت، ابعاد بزرگ صفحات و آلیاژ ویژه مورد نیاز برای ساخت آنها بود. صفحات بزرگ از حساسیت بالاتری برخوردار هستند.

مدیر طرح فناورانه تولید قالب‌های کریستالیزاتور برای صنایع فولادریزی کشور خاطرنشان کرد: حساسیت این محصول به جنس آلیاژ خاصی که با آن ساخته و سپس صفحات آن شکل‌دهی شده برمی‌گردد. این قالب چون با مذاب اولیه فولاد با دمای بالا در تماس است، تنش‌های حرارتی و سایشی بالایی را باید تحمل کند و تخریب آن هزینه‌های زیادی را به صنعت تحمیل خواهد کرد.

وی ادامه داد: جهاد دانشـگاهی از حدود ۲۰ سـال پیش تحقیقات خود را در زمینه قطعات مسی آغاز کرد و تاکنون فناوری ساخت چندین نوع کریستالیزاتور از جمله چرخ مسـی برای ریخته‌گری پیوسـته آلومینیوم، مس و دمبلوک برای ریخته‌گری پیوسته مس را بومی کرده و به تولید نیمه‌صنعتی رسانده است.

مدیر طرح فناورانه تولید قالب‌های کریستالیزاتور برای صنایع فولادریزی کشور افـزود: در صنعـت فولاد انواع مختلفی از کریسـتالیزاتورها از جمله نوع تیوپی و نوع ۴ صفحه‌ای اسـتفاده می‌شـود و در این طرح دانش فنی کریستالیزاتور نوع ۴صفحه‌ای برای خط ریخته‌گری پیوسته شرکت فولاد مبارکه بومی‌سازی شد.

سـجادیان ادامـه داد: بـرای اجرای این پـروژه، تیمی کامل از پژوهشـگران رشته‌های مختلف مهندسی، تشکیل شد و با صرف چند ده میلیارد ریال هزینه، علاوه‌بـر خریـد و نصب برخـی تجهیزات مورد نیاز برای تولیـد این صفحات در سـازمان جهاد دانشـگاهی تهران، از توانمندی و امکانات چند کارگاه و شـرکت تولیدی نیز استفاده شد.

وی خاطرنشـان کرد: تاکنون یک‌سـری از این کریستالیزاتورها ساخته شده و در اختیار شرکت فولاد مبارکه قرار گرفته که خوشبختانه با حمایت و پشتیبانی مدیریت این شـرکت، در خط تولید این کارخانه نصب شـده و توانسـته تاییدیه عملکرد مرحله نخست را از این شرکت دریافت کند.

مدیـر ایـن طرح فناورانه تصریح کرد: با توجه به اینکـه ماده اولیه برای تولید این صفحات، مس اسـت و این فلز در داخل کشـور تولید می‌شـود، بدون هیچ وابسـتگی به خارج کشـور، تولید این قطعه با قیمت تمام‌شده مناسب، در کشور امکان‌پذیر است.

سـجادیان افزود: تولید بومی این محصول علاوه‌بر رفع دغدغه مدیران صنعت برای دسترسـی نامحدود به این قطعه حساس، باعث جلوگیری از خروج مقادیر قابل‌توجهی ارز از کشـور می‌شود و ان‌شـاءالله با افزایش تعداد تولید، پیش‌بینی می‌شود قیمت تمام‌شده نسبت به نمونه‌های مشابه وارداتی، کاهش قابل‌توجهی داشـته باشد. وی درباره مشـکلات موجود در راه دستیابی به این فناوری گفت: برخی صنایع بزرگ از تولید این محصول اسـتقبال کردند و در این راه همیاری موثری داشته‌اند که همین جا لازم است از بخش بومی‌سازی و خرید تجهیزات، ریاست تعمیرات و مدیریت محترم شرکت فولاد مبارکه تشکر و قدردانی کرد که همیاری موثری در مسیر موفقیت این طرح فناورانه داشته‌اند.

مدیـر این طـرح فناورانه ابراز امیدواری کرد دیگر صنایع فولادسـازی نیز در مسـیر توسـعه این طرح و برای انجام تسـت‌های میدانی، همکاری مناسـبی با محققان به عمل آورند.

سجادیان کمبود منابع مالی برای گسترش خط تولید و افزایش ظرفیت تولید را از محدودیت‌های کنونی این پروژه برشمرد.

وی تصریـح کـرد: این طـرح تا این مرحله با بودجه‌هـای مربوط به طرح‌های فناورانـه و از منابع داخلی جهاد دانشـگاهی اجرا شـده و ادامه فعالیت به جلب سرمایه‌گذار نیازمند است.

مدیـر این طرح فناورانه اظهار امیدواری کرد که مدیران و مسـئولان کشـور حمایت‌هـای تکمیلی را برای رسـاندن این طرح بـه نتیجه نهایی انجام دهند تا ان‌شـاالله خط تولید صنعتی این قالب‌ها راه‌اندازی و برای همیشـه نیاز کشور به آنها به صورت داخلی مهیا شود.

سجادیان خاطرنشان کرد: جهاد دانشگاهی با انجام این طرح نشان داد توانایی عبـور از موانـع بـا اتکا به توان داخلی را دارد و در صـورت دریافت حمایت لازم، می‌تواند مشارکت خوبی در شکوفایی و استقلال صنعتی کشور داشته باشد.

حیات شرکت‌ها و سازمان‌ها به توسعه آنها بستگی دارد

مدیرعامل فولاد هرمزگان بر تکمیل طرح‌های توسـعه‌ای فولاد هرمزگان تاکید و ابراز امیدواری کرد فولاد هرمزگان با وجود نیروهای متخصص و تحول گرا و حمایت‌هـای دولت مردمی به این مهم دست خواهد یافت.

عطاالله معروفخانی در بازدید از شـرکت میرکو بـا تاکید بـر حمایـت و پیگیری همـه جانبه از طرح‌هـای توسـعه گفـت: حیـات شـرکت‌ها و سـازمان‌ها به توسـعه آنها بسـتگی دارد. وی با اشـاره بـه طرح‌های توسـعه‌ای در دسـت اقدام فـولاد هرمزگان اعـم از پـروژه افزایش ظرفیت زیر سـقف فولادسـازی از ۱٫۵ بـه ۲ میلیون تن و پروژه زیرساخت‌های مورد نیاز افزایش ظرفیت تا سـقف دو میلیون تن اظهار داشـت: با اجرایی شـدن ایـن طرح‌ها فـولاد هرمزگان بـه یکی از بزرگترین تولیدکنندگان فولادی در جنوب کشور تبدیل خواهد شـد. معروفخانـی حضور نیروهای جـوان، متعهـد، مسـئولیت‌پذیر و تحول‌گرا در فـولاد هرمزگان را یک اصل مهم دانسـت و ابراز امیدواری کرد با و جود چنین سرمایه‌هایی و نیز با یاری خداونـد و حمایت دولت مردمی قطعاً به این مهم دسـت خواهیم یافـت. وی نتیجه جمع این فعالیت‌ها را در نهایت درخشش نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران در سرتاسر دنیا دانست.

وی در ادامـه بـه تاسـیس شـرکت میرکو و خدمات هلدینگ فولاد مبارکه در کشـور اشـاره کرد و گفت: باعث افتخار اسـت که یکی دیگر از زیرمجموعه‌های فولاد مبارکه در استان هرمزگان خدمات خـود را به صنعت کشـور ارائه می‌کند. این می‌تواند اتفاقی مبارک برای دیگر شرکت‌های مسـتقر در منطقه ویـژه اقتصـادی خلیج‌فارس ومنشأ خیر و برکت در استان هرمزگان باشد .

مدیرعامـل فولاد هرمـزگان ضمـن تاکید بر مزیت‌ها و محاسـن ایجـاد این نوع شـرکتهای پایین‌دسـتی و ارائه‌کننـده خدمـات در حـوزه صنعـت در اسـتان هرمزگان گفت: بـرای انجام تعمیرات برخـی تجهیزات، به اجبار می‌بایسـت ایـن تجهیزات به دیگر اسـتان‌ها ارسـال گردند که این خود مشـمول هزینه و زمان خواهد شد، اما با حضور شـرکت‌هایی مانند میرکو در استان هرمـزگان، بومی‌سـازی قطعـات و خرید داخل پررنگ‌تر شده و کاهش هزینه و زمان قابل توجه خواهد بود.

وی در ادامـه با بیان اینکه فـولاد هرمزگان از بومی‌سازی و تولید داخل همواره حمایت خواهد کرد اظهار داشت: قطعاً شرکت‌هایی مانند میرکو می‌تواننـد در بخـش توسـعه فـولاد هرمزگان تاثیرگذار باشند و به همین دلیل ما از توسعه این شرکت‌ها حمایت می‌کنیم.

فروتن مدیرعامل شرکت میرکو نیز ضمن ارائه گزارشی از فعالیت‌ها و اقدامات انجام شده در این شـرکت گفت: شـرکت میرکو با پشتیبانی فولاد هرمزگان کار خود را آغاز کرده است و امید است با ایجاد طرح‌های توسـعه این شرکت بتوانیم به دیگر شرکت‌های منطقه نیز خدمات خود را ارائه نماییم.

در ایـن بازدید شـرکت صنعتـی میرکو اولین محموله غلتک بازسـازی شـده از سرویس سنتر خود را به فولاد هرمزگان ارسال کرد.

بازار صادراتی دستوربردار نیست

گسترش تجارت کلید توسعه اقتصادی

۵ استان برتر در جذب سرمایه خارجی

صمت در آستانه روز گفت‌وگوی تمدن‌ها بررسی کرد

گفت‌وگو، سرآغاز تجارت خارجی

برخی کارشناسان معتقدند ایران دیپلماسی تجاری مشخصی ندارد، به همین دلیل در این سال‌ها امکان ایجاد روابط تجاری با کشورهایی مثل ترکیه و همچنین کشورهای حوزه خلیج‌فارس را از دست داده است

پیمان صفردوست
editor@smtnews.ir

تجارت خارجی کشور ما سال‌هاست با موضوع تحریم‌ها گره خورده است. فعالان اقتصاد مدت زیادی است تجارت بین‌المللی را چه در بخش واردات و چه در بخش صادرات، برای دور زدن تحریم‌ها از راه‌های پرپیچ‌وخم فرعی و با واسطه‌های مختلف انجام می‌دهند. تحریم اگرچه موضوع امروز و دیروز اقتصاد کشور نیست و همه فعالان این حوزه کم و بیش با راه‌های عبور از آن آشنایی پیدا کرده‌اند اما در سال‌های اخیر با توجه به تشدید تحریم‌های اقتصادی، این موضوع و حاشیه‌های آن به شکل جدی‌تری اقتصاد را تحت‌الشعاع قرار داده است. با از دسترس خارج شدن امکان صادرات نفتی و بازگشت ارزهای حاصل از آن به کشور، تجارت بیش از گذشته در محدودیت است. درحال‌حاضر از یک سو تجارت غیرنفتی در بخش صادرات جوابگوی نیازهای ارزی کشور نیست و از سوی دیگر کمبود ارز و تحریم‌های بانکی شرایط سختی برای واردات مواد اولیه مورد نیاز تولید و کالاهای اساسی ایجاد کرده است.

بسیاری از کارشناسان اقتصاد در این باره معتقدند اگر در سال‌های گذشته زیرساخت‌های لازم برای انجام فعالیت‌های تجاری در حوزه صادرات غیرنفتی فراهم می‌شد و ارتباطات دیپلماتیک با کشورهای هدف، به صورت مطلوب شکل می‌گرفت، امروز برای صادرات تولیدات داخلی و واردات مواد اولیه و کالاهای اساسی تا این حد دچار مشکل نبودیم.

اما آیا واقعا برای ایجاد تجارت بین‌المللی مطلوب، برقراری روابط دیپلماتیک با کشورهای دیگر تا این حد اهمیت دارد؟

این پرسش بهانه‌ای شد تا در این شماره روزنامه صمت در آستانه روز گفت‌وگوی تمدن‌ها، با کارشناسان و فعالان حوزه اقتصاد و تجارت کشور در این باره به گفت‌وگو بنشینیم. با ما در این گزارش همراه باشید:

تجارت خارجی یک جزیره نیست

سیدمرتضی افقه، اقتصاددان درباره لزوم برقراری روابط دیپلماتیک با کشورهای دیگر و تاثیر مثبت آن در تجارت در گفت‌وگو با صمت عنوان کرد: در دنیای امروز حوزه‌های مختلف مانند حلقه‌های زنجیر با یکدیگر در ارتباط هستند و طبیعی است در این زنجیره به‌هم‌پیوسته، پیش‌نیاز یک تجارت موفق خارجی چه در حوزه واردات و چه در حوزه صادرات داشتن روابط سیاسی مطلوب با سایر کشورها است که البته در شرایط فعلی، امکان برقراری چنین ارتباطی با بسیاری از کشورها برای ما مقدور نیست.

افقه در این باره افزود: کشور ما درحال‌حاضر به دلیل اعمال تحریم‌های اقتصادی امکان برقراری روابط تجاری با بسیاری از کشورهای صاحب سرمایه و پیشرفته را ندارد. از سوی دیگر، به دلیل قرار گرفتن در فهرست سیاه FATF نمی‌توانند با کشورهای معدودی که روابط تجاری با آنها همچنان ادامه دارد نیز برای نقل و انتقال ارزهای مورد نیاز تجارت از طریق بانکی مراوده داشته باشد. وی با اشاره به نقش روابط دیپلماتیک در برقراری مراودات تجاری بین کشورها خاطرنشان کرد: نمی‌توانیم بدون در نظر گرفتن روابط سیاسی و دیپلماتیک انتظار داشته باشیم ظرفیت‌های تجاری موجود در کشور به شکل مطلوبی به ثمر بنشیند. بنابراین حتی پس از لغو تحریم‌ها نیز باید تلاش کنیم روابط دیپلماتیک را با کشورهای هدف در حوزه تجارت افزایش دهیم و از ابزارهای موجود برای شکل‌گیری تجارت مطلوب و سودآور استفاده کنیم. این کارشناس اقتصاد در ادامه خاطرنشان وزارت امور خارجه تا امروز در بعد تجاری به تکامل نرسیده و نتوانسته مانند این نهاد در بسیاری از کشورهای پیشرفته، کمک قابل‌توجهی به توسعه تجارت کشور انجام دهد.

وی افزود: با وجود شکل‌گیری ساختارهایی مثل رایزنان بازرگانی در وزارت امورخارجه، شرح وظایف این رایزنان پس از گذشت این همه سال به صورت جامع و کامل تعریف نشده و عملا ماموریت‌های تجاری این نهاد به نتیجه نرسیده است.

افقه در پایان گفت: در نهایت باید به این بینش برسیم که تجارت خارجی یک جزیره جدا افتاده و مستقل از سایر بخش‌ها نیست و برای به نتیجه رسیدن تلاش‌ها در این حوزه برقراری روابط مطلوب دیپلماتیک با کشورهای طرف تجارت ضرورت دارد.

دیپلماسی بخشی از روابط تجاری است

وحید شقاقی شهری، کارشناس اقتصاد درباره نقش روابط با سایر کشورها و تاثیر آن در بلوغ تجاری کشور در گفت‌وگو با صمت اظهار کرد: آنچه واضح و مشخص است ما در طول این سال‌ها هیچ‌گاه در حوزه تجارت برنامه و نقشه راه مشخصی نداشته‌ایم و همواره به شکل مقطعی عمل کرده‌ایم. ابزارهای موجود را به‌درستی به کار نگرفته و حتی با نگرش اشتباه به تجارت، موانعی برای تجارت خارجی و فعالان این حوزه ایجاد کرده‌ایم.

شقاقی شهری در این زمینه تاکید کرد: تجارت جهانی امروز یک رقابت تنگاتنگ است که کشورهای فعال در این حوزه، از کوچکترین فرصت برای به دست آوردن بازار کشورهای دیگر استفاده می‌کنند و به‌راحتی نیز میدان را خالی نمی‌کنند. اما برخی سیاست‌گذاران اقتصاد کشور به دلیل تکیه به اقتصاد نفتی، به صادرات غیرنفتی و بازارهای تجاری به چشم تفنن نگاه کرده و از برنامه‌ریزی و زیرساخت‌های آن غافل بوده‌اند. این روند ادامه داشت تازه زمانی که درآمدهای نفتی کشور به حداقل رسید و تحریم‌ها در حوزه تجارت حادث شد، به تکاپوی رونق بخشیدن به صادرات غیرنفتی افتاده‌ایم.

وی با اشاره به شکل نگرفتن ساختارهایی مانند معاونت اقتصادی وزارت امور خارجه یادآور شد: در این سال‌ها اگرچه وزارت امور خارجه کشور معاونتی با عنوان معاونت اقتصادی ایجاد کرده، هیچ‌گاه رویکرد و اولویت دیپلماسی اقتصادی در پیش نگرفته و در عمل اهداف تشکیل این معاونت در این وزارتخانه محقق نشده است. به همین دلیل تا امروز رایزن‌های بازرگانی ما در کشورهای دیگر نتوانسته‌اند نقش خود را به‌درستی ایفا کنند و با جذب سرمایه‌گذاران و شناسایی بازارهای هدف صادرات غیرنفتی را به نحو شایسته فعال کنند.

این کارشناس اقتصاد با اشاره به نقش روابط دیپلماتیک در شکل‌گیری تجارت مطلوب تصریح کرد: ما درباره بازارهای کشورهای پیرامونی که می‌توانستیم بازارهای آنها را از آن خود کنیم، ضعیف عمل کرده‌ایم و امروز سهم ناچیزی از این بازارها را در اختیار داریم که این سهم ناچیز نیز به‌شدت آسیب‌پذیر است.

شقاقی شهری در پایان گفت: باید دیپلماسی اقتصادی کشور را نه در حرف، که در عمل فعال کنیم. کشورهایی در این بازار موفق خواهند بود که اهداف بلندمدت خود را بشناسند و با ایجاد روابط دیپلماتیک در آن مسیر گام بردارند.

پس ما نیز اگر می‌خواهیم سهم قابل‌توجه در این بازار رقابتی داشته باشیم، باید برای رونق صادرات غیرنفتی برنامه‌ها و هدف‌گذاری‌های مشخص داشته باشیم و در این راستا حرکت کنیم.

دیپلماسی ریسک تجارت را کم می‌کند

میرهادی رهگشای، کارشناس اقتصاد با اشاره به کاهش ریسک‌پذیری در جذب سرمایه‌گذار خارجی در گفت‌وگو با صمت بیان کرد: ایجاد روابط دیپلماتیک و تجاری با کشورهایی که همچنان می‌توانند جزو بازارهای هدف صادراتی ایران باشند لازمه امروز اقتصاد ایران است. در گام بعدی می‌توان به موضوعات و معاهده‌هایی مثل برجام و سازمان تجارت جهانی ورود کرد.

این کارشناس اقتصاد با اشاره به راهکار رفع این کاستی گفت: تجویز برای این بیماری مزمن می‌تواند در قالب ایجاد روابط با کشورهایی که ارتباط سیاسی مطلوبی با آنها داریم مطرح شود و طبیعی است که هرچه روابط سیاسی ما با کشورهای بیشتری مناسب باشد، در حوزه تجارت نیز موفق‌تر عمل خواهیم کرد.

رهگشای در این زمینه تاکید کرد: کشوری که تجارت خارجی خود را به یک یا چند کشور وابسته و محدود کند، همواره با این ریسک بروز مشکلات تجاری با هرگونه تغییر در روابط تجاری یا سیاسی با این کشورها مواجه است. این خطر روابط تجاری ایران را نیز تهدید می‌کند. درحال‌حاضر ۷۰ تا ۸۰ درصد صادرات واقعی غیرنفتی و ایران با چین، عراق، افغانستان و تا حدودی روسیه است و اگر این روابط تجاری قطع شود ضربه بزرگی به اقتصاد ما خواهد بود.

وی در ادامه درباره ایجاد روابط دیپلماتیک ایران با کشورهای مختلف در راستای تقویت تجارت خاطرنشان کرد: روابط ایران با سایر کشورها در این زمینه تا امروز مطلوب نبوده و ما تا کنون در این عرصه به شکل مطلوبی عمل نکرده‌ایم. برای ایجاد تنوع در کشورهای هدف تجاری نیاز به تلاش، تکاپو و رایزنی‌های مختلف است. به نتیجه رساندن این تلاش‌ها نیز نیاز به ابزارها و بسترسازی‌هایی دارد که ما معمولا از آنها بی‌بهره بوده‌ایم. چنانچه مواردی مانند تعداد رایزنان بازرگانی ما نشان از فقدان اراده برای رسیدن به چنین نتایجی بوده است.

مبنای نخست باید نهادینه‌کردن قواعد روابط خارجی و برقراری دیپلماسی تجاری برای ایجاد ارتباط و مبادلات تجاری موفق با سایر کشورها باشد

کیفیت تجاری کشورها مهم است

محمد حسن‌نژاد، کارشناس اقتصاد درباره مزایای تعامل با کشورهای دیگر و تاثیر بر توسعه تجاری در گفت‌وگو با صمت تاکید کرد: تعامل با کشورهای مختلف می‌تواند زمینه‌ساز ایجاد روابط مطلوب تجاری با کشورهای متعدد باشد و مزایای تعدد طرف‌های تجاری در روابط تجاری بین‌المللی یک موضوع واضح است.

وی با اشاره به این نکته که افزایش طرف‌های تجاری و ایجاد تنوع در کشورهای مورد نظر، ریسک و خطر سرمایه‌گذاری را کاهش می‌دهد، تصریح کرد: البته شرایط کنونی کشور ما در ابعاد بین‌المللی، باعث شده تا حساسیت و اهمیت این موضوع دوچندان شود. تحریم‌ها و تهدیدهای قطع همکاری تجاری با ایران برای سایر کشورها، ایجاد روابط با کشورهای جدید و حفظ همکاری با طرف‌های تجاری موجود را به چالشی جدی بدل کرده است. حسن‌نژاد ضرورت ایجاد روابط دیپلماتیک با کشورهای دیگر را از بعد دیگری نیز مورد توجه قرار داد و خاطرنشان کرد: آنچه بیشتر از ایجاد همکاری‌های جدید برای سیاست‌گذاران و فعالان حوزه تجارت کشور مطرح است، نااطمینانی برای ادامه همکاری این کشورها با ایران است. ممکن است با هر نوع تغییر موضع ناگهانی، تجارت ما با آنها دچار تغییراتی شود که برای اقتصاد کشور آسیب‌زننده باشد.

وی در ادامه بر لزوم توجه به کیفیت تجاری کشورهای طرف مبادله ایران تاکید کرد و افزود: حجم مبادلات ما با هریک از این کشورهای طرف تجاری نیز از دیگر موارد مطرح است. در ایجاد روابط تجاری با کشورهای جدید باید چند نکته کلیدی را مدنظر داشت. این کشورها به‌عنوان شرکای تجاری ما تا چه حد می‌توانند مکمل تجارت ما باشند؟ میزان مبادلات ایران با این کشورها در چه حد است؟ تنها در صورت پاسخ درست به این سوالات است که می‌توان اولویت‌های تجاری را تنظیم کرد.

حسن‌نژاد با اشاره به عوامل موثر بر ناکامی ایران در توسعه همکاری‌های تجاری گفت: ما دیپلماسی تجاری مشخصی نداریم و به همین دلیل در این سال‌ها امکان ایجاد روابط تجاری با کشورهایی مثل ترکیه و همچنین کشورهای حوزه خلیج‌فارس را از دست داده‌ایم. بنابراین مبنای نخست باید نهادینه کردن قواعد روابط خارجی و برقراری دیپلماسی تجاری برای ایجاد ارتباط و مبادلات تجاری موفق با سایر کشورها باشد.

سخن پایانی

در مسیر تجارت کشور ما موانع فراوانی وجود داشته و دارد که نمی‌توان از نقش آنها در ناکامی‌های تجارت غیرنفتی کشور گذشت و طبیعتا بخشی از شکل‌گیری روابط دیپلماتیک با سایر کشورها در گرو رفع همین موانع بوده و هست. اما در کنار این موانع بیرونی، آیا عملکرد سیاست‌گذاران حوزه‌های اقتصادی و تجاری کشور در ایجاد چنین روابطی مطلوب بوده است؟ آیا اصلا در برقراری روابط دیپلماتیک با کشورهای مختلف، زمینه‌های تجاری سودآور برای کشور نیز مد نظر قرار می‌گیرد؟ و آیا می‌توان دستاوردهای اقتصادی مناسبی را از کشورهایی که تاکنون در مسیر تعاملات دیپلماتیک با ایران قرار داشته‌اند نام برد؟

یادداشت

ترکیب تجاری را درست بچینیم

ناصر بارمحمدیان
کارشناس اقتصاد

سیاست‌گذاری‌های حوزه تجارت در دنیای امروز، قواعد و تاکتیک‌های خاص خود را دارد که می‌تواند در تجارت موفق یا ناموفق هر کشور با کشورهای دیگر تاثیر بسزایی داشته باشد. در این زمینه همواره تعداد بیشتر شرکای اقتصادی و تجاری یک اصل اساسی در مولفه‌های مثبت تجارت جهانی تلقی می‌شود و بسیاری از کشورها روابط خود با کشورهای کشور را بر همین مبنا شکل می‌دهند.

در حقیقت بزرگ بودن سبد طرف‌های تجاری هر کشور می‌تواند اختیار عمل در این حوزه را بیشتر کند که البته این موضوع علاوه‌بر بزرگی سبد، بستگی زیادی به ترکیب سبد نیز دارد. اگر ترکیب این سبد به نحوی باشد که پیمان قطعی محکمی بین دو طرف ایجاد نکند، نه‌تنها سودی برای آن کشور ندارد بلکه می‌تواند اقتصاد را ضربه‌پذیرتر نیز کند.

در این شرایط کشورهای دیگر می‌توانند از طریق همین مسیرهای تجاری محدود و از طریق مواردی مثل تحریم‌ها یا اعمال محدودیت مبادلات، قدرت انحصاری به دست بیاورند.

اما در مقابل اگر سبد تجاری ما با ترکیب قوی و هم‌پیمانان مناسب شکل بگیرد، کشور و اقتصاد آن را نه‌تنها ضربه‌پذیر نمی‌کند بلکه مقاومت و انعطاف‌پذیری را در مواردی مثل تحریم‌ها که به آن اشاره شد بیشتر نیز می‌کند؛ دلیل این مسئله نیز این است که کشورهای دیگر نمی‌توانند از این مسیر تجارت کشور را تحت تاثیر و فشار سیاسی قرار دهند و از تجارت به‌عنوان حربه سیاسی و اقتصادی استفاده کنند.

نکته دیگر در این تعدد و تنوع‌بخشی کشورهای طرف مبادلات تجاری این است که این روند بخشی از ریسک‌ها را از بین می‌برد.

این موضوعی است که در بحث سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، محوری را باعنوان تنوع‌بخشی طرف‌های تجاری به خود اختصاص می‌دهد و بیان می‌کند تک‌تک ریسک‌های موجود در تنوع‌بخشی طرف‌های تجاری توزیع می‌شوند و این موضوع از این جهت بسیار حائز اهمیت است و ارجحیت دارد. البته این تنوع‌بخشی طرف‌های تجاری فقط مربوط به صادرات نمی‌شود.

در حوزه واردات نیز این موضوع به همین اندازه مهم و اثربخش است و ما باید در سبد وارداتی کشور نیز بزرگی و تنوع مورد نیاز را ایجاد کنیم تا با بروز مشکلات احتمالی، همه راه‌های تجاری و تامین مواد اولیه و کالاهای اساسی بسته نشود زیرا تجارت ما در بخش صادرات نیز در بسیاری از بخش‌ها وابسته به تامین مواد اولیه، تجهیزات و قطعات از خارج از کشور است و مختل شدن واردات می‌تواند به توقف تولید منجر شود.

البته اما به غیر از تنوع‌بخشی طرف‌های تجاری و مواردی که به آن اشاره شد، ما باید یک راهبرد استراتژیک را درباره طرف‌های تجاری خود در پیش بگیریم و از این طریق اهداف اقتصادی خود را دنبال کنیم. این موضوع به آن معناست که اگر ما با کشوری وارد رابطه وارداتی می‌شویم، حتما روابط صادراتی خود را نیز با این کشورها گسترش دهیم و یک مبادله پایاپای را در دستور کار قرار دهیم تا این کشورها از نیاز ما به واردات به‌عنوان اهرم فشار استفاده نکنند. اما در حال حاضر فهرست طرف‌های تجاری وارداتی ما با فهرست طرف‌های تجاری صادراتی ما، انطباق خاصی با یکدیگر ندارد که این موضوع چندان جالب نیست و در جنگ تجاری به‌عنوان یک ضعف محسوب می‌شود. بنابراین جا دارد دست‌اندرکاران و سیاست‌گذاران حوزه تجارت با استفاده از ابزارهای موجود، به افزایش وسعت و تنوع مبادلاتی کشور با کشورهای دیگر بپردازند و احتمال ریسک را در این حوزه به حداقل برسانند.

بازار صادراتی دستوربردار نیست

بسیاری از اقتصاددانان توصیه می‌کنند بهترین کار برای توسعه تجارت خارجی، حذف موانع پیش روی اقتصاد بازار آزاد و فراهم کردن اطلاعات موردنیاز بنگاه‌های صادراتی درباره بازارهای مقصد و رقبای خارجی است. برخی نیز با درست دانستن این سخن آن را ناکافی می‌دانند و معتقدند باید جزئیات مهم‌تری در اختیار سیاست‌گذاران قرار گیرد. سال‌های تحریم باوجود تمام محدودیت‌ها به ایران ثابت کرد که باید از دلارهای نفتی دست برداشت، به همین دلیل توسعه صادرات غیرنفتی بیش از پیش در دستور کار قرار گرفت. البته استفاده از این مزیت باتوجه به امکان رفع تحریم نیازمند بسترسازی است. به هر روی کارشناسان توسعه، تجارت با همسایگان را اولویت سیاست خارجی ایران می‌دانند.

عکس: صمت

در بهره‌گیری از ظرفیت‌های جهانی تجارت عقب مانده‌ایم

مشاور اتاق بازرگانی تهران در گفت‌وگو با صمت با بیان اینکه ایران جدا از ظرفیت‌های اقتصاد نفتی، دارای قابلیت‌های فراوان تجارت غیرنفتی است که با اتکا به آن می‌تواند جزو اقتصادهای موفق قرار گیرد، افزود: در این مسیر، موانع بسیاری وجود دارد که در حال حاضر بخش زیادی از آنها با مشکلات تجارت نفتی مشترک است.

به‌گفته ابراهیم بهادرانی، در این سال‌ها تحریم‌ها بیشترین اثر را بر بخش تجارت گذاشته و به‌نظر می‌رسد برای تحقق اهداف تجارت نفتی و غیرنفتی در نخستین گام باید دولت موضوع تحریم‌ها را به شایستگی به نتیجه برساند. این کار می‌تواند بیشترین کمک را در رونق تجارت کشور کند. این فعال تجاری با بیان اینکه در حوزه تجارت، به‌دلیل مشکلات بین‌المللی در بهره‌گیری از ظرفیت‌های جهانی عقب مانده‌ایم، گفت: در حال حاضر مسئله انتقال پول به داخل کشور و گشایش اعتبارات از طریق سیستم بانکی مهم‌ترین چالشی است که در مسیر تجارت خارجی کشور قرار دارد.

بهادرانی افزود: هزینه‌های نقل و انتقال پول به‌دلیل شرایط تحریمی بسیار بالاست و براساس گزارش‌های رسمی، سالانه بیش از ۲۲ درصد حجم نقل‌وانتقالات پولی را شامل می‌شود که این درصد بالا، خود عامل از بین رفتن مزیت‌های رقابتی در قیاس با کشورهای دیگر است.

به‌گفته این کارشناس تجاری مهم‌ترین راه‌حل مشکل مبادلات بانکی و نقل‌وانتقال پول، حل موضوع FATF است. ابراهیم بهادرانی با تاکید بر اینکه رفع تحریم‌ها و خروج از فهرست سیاه FATF دو موضوع مکمل یکدیگر در شکوفایی تجارت نفتی و غیرنفتی کشور هستند، گفت: رفع تحریم‌های بانکی و خارج شدن از فهرست سیاه FATF باید در دستور کار قرار گیرد تا علاوه بر تسهیل تجارت خارجی، از هزینه‌های فعلی در مسیرهای فرعی و پرپیچوخم تجارت رهایی پیدا کنیم، زیرا ادامه شرایط فعلی، هزینه‌های بالایی را به کشور تحمیل می‌کند.

این کارشناس تجاری با تاکید بر اینکه با رفع این دو مانع، الزاما تجارت به شکوفایی نمی‌رسد، گفت: تجارت و رونق آن همواره در گرو رونق تولید در کشور است؛ بنابراین علاوه بر پیگیری موضوعات مهمی مانند برجام و FATF باید حتما موضوع تولید و رفع موانع آن مدنظر قرار گیرد. به عبارت دیگر تا زمانی که تولید منسجم و مستمر نداشته باشیم، نمی‌توانیم به بازارهای جهانی و صادراتی دست یابیم و در ادامه همکاری‌های بلندمدتی نیز در این زمینه شکل نخواهد گرفت.

وی در تشریح موانع تولید گفت: برخی از مشکلات و موانع به موضوع تامین مواد اولیه و تجهیزات بازمی‌گردد که ناشی از تحریم است، اما مواردی نیز وجود دارد که موانع داخلی در مسیر تجارت خلق می‌کند. ممانعت مقطعی و بدون برنامه‌ریزی از صادرات برخی کالاها با هدف تامین بازار داخل از جمله این موارد است. چنین رویکردی مغایر با اهداف توسعه تجارت است و می‌تواند منجر به از دست رفتن بازارهای تجاری و حتی توقف تولید در کشور شود. مانع دیگر در این مسیر ارز چندنرخی است که با ایجاد فساد و رانت ممکن است به توقف چرخ تولید بینجامد.

بهادرانی با اشاره به اینکه با حل این مشکلات می‌توان شاهد جذب سرمایه در بخش‌های گوناگون تولید و تجارت کشور بود، گفت: سرمایه‌گذاری و جذب سرمایه‌گذاران نیز مولفه‌ها و شرایط خود را دارد که می‌توان با رعایت چارچوب‌های اولیه، امکان حضور سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی در اقتصاد را فراهم کرد.

موانع پیش‌روی توسعه تجارت با همسایگان

مدیرکل دفتر عربی و افریقایی سازمان توسعه تجارت با اشاره به موانع توسعه تجارت با کشورهای همسایه، گفت: مهم‌ترین راهکار بهبود ارتباط، تفکیک روابط اقتصادی و تجاری از روابط سیاسی کشورهاست.

فرزاد پیلتن در گفت‌وگو با مهر ضمن بیان اینکه با ۱۵ کشور همسایه جز عربستان دارای روابط تجاری هستیم، اظهار کرد: در ۴ماه ابتدای امسال، ۷میلیارد و ۲۲۷میلیون دلار معادل ۲۲میلیون و ۲۹۰هزار تن صادرات به‌کشورهای همسایه داشتیم که حدود ۴درصد سبد صادراتی ایران را شامل می‌شود. مدیرکل دفتر عربی و افریقایی سازمان توسعه تجارت ایران افزود: بررسی دقیق‌تر آمارها نشان می‌دهد در مقایسه با مدت مشابه سال گذشته از نظر ارزشی ۴۲ درصد و از نظر وزنی ۲۶ درصد افزایش صادرات به کشورهای همسایه داشته‌ایم. دبیر کمیسیون مشترک همکاری‌های اقتصادی ایران و عمان درباره موانع بر سر راه تجارت با کشورهای همسایه و منطقه، تصریح کرد: منطقه ما با مسائل مختلف سیاسی در سطح بین‌المللی، منطقه‌ای و دوجانبه کشورها مواجه است؛ بنابراین مولفه روابط سیاسی تاثیر زیادی بر روابط اقتصادی و مبادلات تجاری بین کشورهای منطقه با یکدیگر داشته است.

وی گفت: نوساناتی که در روابط سیاسی کشورهای منطقه از جمله ایران و بعضی از این کشورها اتفاق می‌افتد، خواه‌ناخواه بر روند مبادلات اقتصادی و تجاری تاثیر می‌گذارد؛ به‌عنوان نمونه در سال‌های گذشته روابط اقتصادی ایران و عربستان متاثر از روابط سیاسی دو کشور دچار رکود شده است. همچنین گاهی تنش در روابط سیاسی با بعضی از کشورهای دیگر منطقه همچون امارات، بحرین یا کویت بر روابط اقتصادی و تجاری دوجانبه تاثیر گذاشته و فعالان اقتصادی و تجاری دو طرف نتوانسته‌اند از فرصت‌های اقتصادی و تجاری در جهت رشد مناسبات استفاده کنند.

مدیرکل دفتر عربی و افریقایی سازمان توسعه تجارت ایران اظهار کرد: ناامنی‌ها و تنش‌های داخلی برخی از کشورهای همسایه یا منطقه نیز بر روابط تجاری بین کشورهای منطقه تاثیرگذار است. رئیس کمیته اقتصادی و تجاری کمیسیون مشترک همکاری‌های اقتصادی ایران و عراق افزود: ضعف لجستیکی و سطح پایین خدمات بازرگانی بسیاری از کشورهای منطقه، از جمله همسایگان ایران از دیگر مسائل و مشکلات فرا روی افزایش مبادلات اقتصادی و تجاری منطقه است. به‌دلیل این مشکل باوجود فاصله جغرافیایی کوتاه با کشورهای همسایه، بهره‌برداری حداکثری از ظرفیت‌های موجود برای توسعه روابط تجاری صورت نمی‌گیرد.

سخن پایانی...

توسعه تجارت غیرنفتی کشور یکی از راهکارهای اصلی برای فاصله گرفتن از درآمدهای نفتی است؛ درآمدهای نفتی که سال‌هاست به ابزاری برای اعمال تحریم‌های ظالمانه تبدیل شده و تحریم‌کنندگان با محدود کردن آن همواره سعی کرده‌اند به اهدافشان برسند. بنا بر آنچه گفته شد همواره مسئولان کشور در دولت‌های مختلف شعار فاصله گرفتن از درآمدهای نفتی و لزوم توسعه صادرات غیرنفتی را سر داده‌اند، اما باوجود این تاکیدات و لزوم جدا شدن از درآمدهای نفتی، تاکنون در صادرات غیرنفتی کشور تحولی ایجاد نشده و گفته‌های مسئولان درباره لزوم توسعه تجارت در حد حرف باقی مانده است. حتی برخی فعالان بخش خصوصی و بازرگانان دلیل توسعه نیافتن تجارت کشور و حتی افت آن را بی‌توجهی مسئولان و فراهم نبودن زیرساخت‌های تجاری می‌دانند. برخی کارشناسان نیز با اشاره به ظرفیت‌های صادراتی ایران در منطقه می‌گویند ایران دارای ۱۵ کشور همسایه است که مجموع صادرات و واردات این ۱۵ کشور حدود ۱۲۰۰ میلیارد دلار است؛ بنابراین ما از یک ظرفیت ۱۲۰۰ میلیارد دلاری صادرات به ۱۵ کشور همسایه برخورداریم که با مختصر تحرکی می‌توانیم حدود ۳۰۰ میلیون دلار از این بازار را به خودمان اختصاص دهیم، اما شرط تحقق این هدف داشتن دو ویژگی نرخ و کیفیت مناسب کالاهای صادراتی است؛ به‌علاوه اینکه بازارهای صادراتی بازارهایی دستوری نیستند و صادرکنندگان باید قادر به رقابت با رقبا باشند و امکان رقابت نیز با کیفیت خوب محصولات تولیدی و صادراتی و خدمات پس از فروش به‌دست می‌آید.

یک گام دیگر برای حمایت از دانش‌آموزان کم‌برخوردار

بنیاد بین‌المللی خیریه آبشار عاطفه‌ها قرارگاه محرومیت‌زدایی

بنیاد بین‌المللی خیریه آبشار عاطفه‌ها که از سال ۱۳۸۰ فعالیت خود را آغاز کرده است، از همان شروع کار خود، با نگاهی کارشناسی و پژوهش‌محور به مسائل اجتماعی و فرهنگی تلاش کرده تا شرایط خدمتگزاری و کمک به محرومان جامعه را فراهم آورد.

این بنیاد دارای ۸۳۰ نمایندگی در کل کشور و ۱۵۰ نمایندگی در استان تهران می‌باشد و همچنین ۴۵۰ هزار مهرجو در کل کشور را تحت حمایت دارد علاوه بر آن بیش از ۱۱ هزار خانواده در استان تهران تحت حمایت قرارگاه محرومیت‌زدایی می‌باشند.

قرارگاه محرومیت‌زدایی این بنیاد با هدف اصلی فقرزدایی و کمک به توسعه همه‌جانبه کشور، برنامه‌های متعددی را در چشم‌انداز فعالیت‌های خود قرار داده است که از این میان می‌توان به ترویج ازدواج آسان با سبک زندگی ساده و تامین جهیزیه، اکرام ایتام، توزیع سبد کالا، درمان رایگان بیماران صعب‌العلاج، حمایت تحصیلی از دانش‌آموزان و دانشجویان و حمایت از جامعه حاشیه نشینی در سراسر کشور اشاره کرد که در قالب رزمایش‌های متنوع به جامعه هدف اهداء می‌گردد.

از این‌رو مدیر قرارگاه محرومیت‌زدایی سرکارخانم فاطمه چوپانی طی مصاحبه‌ای اظهار کردند: اکنون که در آستانه بازگشایی سال تحصیلی جدید هستیم، قرارگاه محرومیت‌زدایی بنیاد بین‌المللی خیریه آبشار عاطفه‌ها در ادامه رسالت خود، رزمایش آوای مهر را در دستور کار قرار داده است.

وی افزود: قرارگاه محرومیت‌زدایی این بنیاد، در قالب رزمایش آوای مهر و با هدف حمایت از دانش‌آموزان مستعد، ۵ هزار بسته حمایتی تحصیلی را در استان‌های کم‌برخوردار توزیع می‌کند. این ۵ هزار بسته از قرارگاه محرومیت‌زدایی استان تهران به ۸ استان خراسان جنوبی، خراسان شمالی، خوزستان، چهارمحال و بختیاری، کهگیلویه و بویراحمد، کرمانشاه، کردستان و هرمزگان ارسال می‌شود.

ایشان ضمن تشکر از خیرین و نیکوکاران استان تهران و آروزی سلامتی و طلب دعای خیر جهت نیکوکاران گرامی اذعان داشتند: بسته‌های حمایتی قرارگاه محرومیت‌زدایی بنیاد بین‌المللی خیریه آبشار عاطفه‌ها که میان دانش‌آموزان تحت حمایت و جامعه هدف توزیع می‌شود، شامل کیف، کفش، دفتر، جامدادی،خودکار، پاک‌کن و مداد تراش خواهد بود، ضمن آنکه تعدادی تبلت نیز برای ایتام تهیه شده است تا با توزیع آنها، شرایط تحصیل برابر برای این دانش‌آموزان فراهم شود.

آگهی تغییرات شرکت تهیه و تولید مواد معدنی ایران سهامی خاص به شماره ثبت ۱۱۹۱۲۳ و شناسه ملی ۱۰۱۰۲۷۶۲۴۷۱ به استناد صورتجلسه هیئت مدیره مورخ ۱۴۰۰.۰۳.۲۴ تصمیمات ذیل اتخاذ شد : علی صفرزاده به شماره ملی ۲۸۰۳۱۴۵۹۰۱ به نمایندگی از شرکت ملی فولاد ایران با شناسه ملی ۱۰۱۰۲۶۸۱۹۳۱ به سمت رئیس هیئت مدیره امیرعلی طاهرزاده به شماره ملی ۰۰۶۴۱۰۹۷۸۱ به نمایندگی از سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران با شناسه ملی ۱۰۱۰۲۱۵۸۰۲۲ به سمت نائب رئیس هیئت مدیره و مدیر عامل رضا دستجردی به شماره ملی ۴۴۸۹۶۸۸۹۴۶ به نمایندگی از شرکت منطقه ویژه صنایع معدنی وفلزی خلیج فارس با شناسه ملی ۱۰۸۰۰۰۱۶۹۶۵ به سمت عضو هیئت مدیره محمدعلی صوفی نیاول به شماره ملی ۰۰۵۴۹۲۶۸۳۱ به نمایندگی از شرکت آلومینای ایران با شناسه ملی ۱۰۸۶۰۲۹۴۳۳۹ به سمت عضو هیئت مدیره خدایار کریم نژاد سرخی به شماره ملی ۲۲۵۹۳۰۹۳۰۵ به نمایندگی از صندوق بیمه سرمایه گذاری فعالیتهای معدنی با شناسه ملی ۱۰۱۰۲۲۲۹۲۱۶ به سمت عضو هیئت مدیره برای بقیه مدت تصدی هیئت مدیره انتخاب گردیدند هیئت مدیره اختیارات خود را به شرح ذیل به مدیر عامل تفویض نمود : ضمن این که اختیارات موضوع ماده ۳۸ اساسنامه به استثنای بندهای ۱۱ (رهن گذاردن اموال شرکت اعم از منقول و غیرمنقول و فک آن ولو کراراً) و ۱۸ (تصویب بودجه سالیانه شرکت جهت ارائه به مجمع عمومی صاحبان سهام) به مدیرعامل تفویض می گردد. ۱- نمایندگی شرکت در برابر اشخاص ثالث و کلیه ادارات دولتی و مؤسسات خصوصی. ۲- تهیه و تأمین تدارکات لازم برای انجام برنامه های تصویب شده، اجرای مصوبات و تصمیمات مجمع عمومی و هیأت مدیره و انجام کلیه امور اداری و اجرایی شرکت در حدود بودجه مصوب با رعایت مقررات مربوط. ۳- اجرای مفاد اساسنامه و آیین نامه ها و مقررات و بودجه شرکت. ۴- تنظیم و اجرای برنامه های رفاهی برای کارکنان شرکت. ۵- تنظیم و اجرای برنامه های مربوط به تأمین نیروی انسانی مورد نیاز و آموزش آنها. ۶- عزل و نصب معاونان و مدیران و رؤسا و کارکنان شرکت و مجریان طرح ها. ۷- تهیه نمودار تفصیلی تشکیلات شرکت و تعیین وظایف و حدود اختیارات، مسئولیت ها و تفویض اختیارات و کسب مجوز از هیأت مدیره برای اجرای آن. ۸- تهیه و تنظیم برنامه و بودجه تفصیلی شرکت و ارائه آن به هیأت مدیره جهت طرح در مجمع عمومی. ۹- تهیه ترازنامه و حساب سود و زیان شرکت و ارائه آن به هیأت مدیره و تقدیم به بازرس قانونی جهت طرح در مجمع عمومی. ۱۰- طرح و اقامه دعوی (اعم از حقوقی و کیفری علیه اشخاص اعم از حقیقی و حقوقی و دفاع از کلیه دعاوی که علیه شرکت اقامه شده) و همچنین اقامه دعوای متقابل، جلب ثالث و دفاع از دعاوی مذکور و دفاع از دعوای متقابل در تمام مراجع و مراحل مختلف داوری و دادگاه های صلاحیت دار اعم از بدوی و تجدید نظر و مراجع اداری و استخدامی و دیوان عالی کشور و دیوان عدالت اداری و تقدیم دادخواست اعاده دادرسی و دفاع از آن در تمام موارد و حق تعیین وکیل و تعیین کارشناس و ادعای جعل و تعیین جاعل و انکار و تردید نسبت به سند طرف مقابل و استرداد سند و اقامه دعوای خسارت در کلیه مراحل دادرسی و ارجاع به داوری با حق سازش و استرداد دعوی و انصراف از مطالبه وجه التزام بورسیه های تحصیلی و نظایر آن در مواردی که به تشخیص مجمع به علت عدم تمکن بدهکار یا جهت دیگری عملاً امکان وصول آن نباشد یا تعقیب موضوع مستلزم هزینه ای گردد که متناسب با وجه التزام نباشد و تقسیط مطالبات شرکت از هر جهت و هر بابت و حق درخواست صدور اجرائیه و تعقیب عملیات اجرایی و اخذ مدعی به و یا سپرده تا حصول نتیجه نهایی. ۶
سازمان ثبت اسنادواملاک کشور اداره ثبت شرکت ها و موسسات غیرتجاری تهران (۱۱۹۳۲۱۳)

کارشناسان در گفت‌وگو با صمت تاکید کردند

گسترش تجارت کلید توسعه اقتصادی

گروه تجارت
editor@smtnews.ir

تجارت به معنای انتقال مالکیت کالا یا خدمات از یک شخص یا نهاد به شخص و نهاد دیگر در ازای دریافت خدمات و کالای دیگر یا پول است. تجارت همیشه بین مناطق مختلف وجود داشته، چراکه هر کشور دارای مزیت نسبی در تولید کالایی خاص است که توانسته آن را به تولید انبوه برساند. بنابراین طرفین مبدأ و مقصد تجارت از این امر منتفع خواهند شد. در بیشتر کشورها، تجارت، سهم قابل‌توجهی از تولید ناخالص داخلی (GDP) را نشان می‌دهد. طبق فرضیه تجارت بین‌المللی، سطح کافی از صلح و ثبات ژئوپلتیک حاکم، امکان تجارت و مبادله دوجانبه سودآور بین دو کشور را فراهم می‌کند. تجارت جهانی به مصرف‌کنندگان و کشورها این فرصت را می‌دهد تا در معرض بازارها و محصولات جدید قرار گیرند. صنعتی شدن، تکنولوژی‌های پیشرفته، جهانی شدن، شرکت‌های چندملیتی و برون‌سپاری، همه تاثیرات عمده‌ای بر سیستم تجارت بین‌المللی دارند.

افزایش تجارت بین‌المللی برای ادامه روند جهانی شدن حیاتی است. بدون تجارت بین‌المللی، ملت‌ها به کالاها و خدمات تولیدشده در مرزهای خود محدود خواهند بود. تجارت کالا و خدمات گوناگون می‌توانند جایگزین عوامل تولید در یک کشور شوند و یک کشور به جای وارد کردن عامل تولید، می‌تواند کالای موردنظر را وارد کند.

با این‌همه کشورها بدون توسعه تجارت قادر به ادامه حیات نخواهند بود. تجارت ایران نیز با توجه به ظرفیت‌های موجود، امکان توسعه بیشتر در جهان را دارد که برای این مهم نیازمند اقداماتی هستیم. کارشناسان در گفت‌وگو با صمت بر تعامل با همسایگان برای تسهیل تجارت تاکید دارند.

عکس: صمت

یک کشور در حال توسعه وابسته به روابط بین‌المللی است. هنگامی‌که یک کشور در حال توسعه قادر به سرمایه‌گذاری برای تغییرات ساختاری خود نیست، باید به‌واسطه روابط بین‌المللی کمک خارجی دریافت کند

تعامل با همسایگان برای تسهیل تجارت

علی سعدوندی، اقتصاددان: تحقیقات فراوان در علم توسعه نشان داده تجارت همواره به‌عنوان پیش‌نیاز و موتور محرک توسعه عمل کرده و شاید به همین دلیل هم باشد که دولت‌های دیگر در تحریم‌های علیه ایران، تجارت را هدف قرار داده‌اند؛ بنابراین لازم است دولت آینده موضوع تقویت و گسترش تجاری را در دستور کار خود قرار دهد.

در بررسی روش‌های توسعه تجاری، همواره اولویت با گسترش روابط تجاری با همسایگان است. ایران با توجه به موقعیت جغرافیایی خود با کشورهای زیادی در خشکی و دریا هم‌مرز است که هر یک دارای نظام‌های اقتصادی و محصولات خاص خود هستند که می‌تواند با آنها پیمان‌های تجاری شود و مرزهای تجاری را این کشورها بردارد. برای تحقق این مهم باید مرزهای تجاری با کشورهای همسایه برداشته و روابط تجاری از راه تعامل تسهیل شود.

باید به جای چانه‌زنی بر سر موانع تعرفه‌ای و غیرتعرفه‌ای -که معمولا نیز به نقطه روشنی نمی‌رسد- به صورت دوطرفه این موانع را حذف کرد. با حذف این موانع تعرفه‌ای، غیرتعرفه‌ای و گمرک بین دو کشور تجارت به شکل مطلوب شکل می‌گیرد و حتی ایران می‌تواند به‌عنوان یک هاب تجاری در منطقه و محل تبادلات تجاری دیگر کشورهای همسایه شناخته شود.

با این روش می‌توانیم به‌سرعت پیمان تجارت آزاد را با بسیاری از همسایگان اجرا کنیم و به صورت دوطرفه از مزایای تجارت آزاد بهره ببریم. البته این آزادسازی تجارت حتی می‌تواند در ابتدا به صورت یک‌طرفه کلید بخورد؛ یعنی مثلا در تجارت با کشورهایی مانند گرجستان که قابلیت‌های تجاری مطلوبی دارند، ایران می‌تواند موضوع تجارت آزاد را مطرح و در یک فرصت ۶ ماهه مرزهای تجاری خود را به شکل یک‌طرفه برای کشور همسایه باز کند تا آنها نیز در این زمینه تصمیم‌گیری کنند.

تجارت آزاد با کشورهای همسایه موضوعی است که سهم تجارت آزاد در تولید ناخالص ملی را در کل منطقه افزایش خواهد داد؛ البته باید در کنار این برنامه و شکل‌گیری پیمان تجارت آزاد، به‌دلیل استفاده از پول‌های کشورهای همسایه و سیستم چندارزی، موضوع تشکیل بازار بورس ارز خاورمیانه باید در دستور کار قرار گیرد.

به‌علاوه اینکه در مسیر تعامل با هدف توسعه تجاری، باید به رفع تحریم‌ها و موضوع FATF در تجارت خارجی کشور تاکید داشت. رفع تحریم‌ها اگر بخواهد موجب بازگشت نظام اقتصادی کشور به روال گذشته و ارزپاشی‌های آن نظام شود، فایده‌ای برای بهبود تجارت کشور نخواهد داشت و تجارت کشور را به‌سوی نابودی می‌کشاند و همانند سال ۹۶ تاثیری بر ایجاد رفاه نخواهد داشت. اما اگر قرار است تجارت کشور با رفع تحریم‌ها باعث بهبود شرایط شود، نیاز است اصلاح در نوع نگرش و برنامه‌ریزی در این حوزه به وجود بیاید و عواید حاصل از آن در جهت توسعه زیرساخت‌ها به‌ویژه توسعه زیرساخت‌های ریلی، بندری و ارتباطی هزینه شود. از این‌رو، می‌توان به مثبت بودن آن دل بست که البته کار چندان ساده‌ای نیست. درباره موضوع FATF نیز به نظر می‌رسد این مشکل در صورت رفع تحریم‌ها در مدت کوتاهی قابل حل باشد.

در هر حال آنچه مشخص است این است که در شرایط کنونی، موضوع تحریم‌ها از موضوع FATF و سیاست‌های ناکارآمد ۵۰ سال گذشته از موضوع تحریم‌ها مشکل‌سازتر است که باید این روند اصلاح شود.

محرک تغییر ساختار در اقتصاد جهانی، جهانی شدن است و ماهیت پویای سیستم اقتصادی ممکن است تغییر ساختاری به همراه داشته باشد

تعامل، رمز موفقیت تجاری است

محمد محمدپورعمران، کارشناس اقتصاد: در تجارت با کشورهای مختلف قطعا موضوع تعامل سازنده با آنها، از جنبه‌های گوناگون تاثیرگذار و حائز اهمیت است، زیرا درباره برخی از زیرساخت‌ها باید فضای مناسب شکل بگیرد تا جریان تجارت کالا و خدمات بتواند در آن حوزه رشد کرده و گسترش یابد.

از جمله این زیرساخت‌ها، هماهنگی‌های گمرکی است که در موضوعاتی مانند ترانزیت و جابه‌جایی و حمل‌ونقل کالا در وجوه گوناگون باید به آن توجه شود. در واقع همه وجوه حمل‌ونقل نیازمند برقراری برخی تسهیلات و امکانات برای تاجران و فعالان اقتصاد است و این تسهیل که از راه تعامل کشورها حاصل می‌شود، می‌تواند به گسترش تجارت خارجی کمک کند.

باز کردن فضای بازار کشورهای هدف در قالب تعرفه‌های گمرکی که می‌تواند منجر به انعقاد قرارداد همکاری، کاهش تعرفه مبادلات، برقراری تعرفه‌های ترجیحی و حذف تعرفه‌ها شود نیز از طریق ورود به اتحادیه‌های گمرکی امکان‌پذیر است که از راه تعامل می‌توان به آن دست یافت. نمونه بارز و شاخص نقش این اتحادیه‌های گمرکی را طی سال‌های قبل در ورود ایران به اتحادیه گمرکی اوراسیا شاهد بودیم که تحول مثبتی را در تجارت ایران و اوراسیا برقرار کرد؛ بنابراین موضوع هماهنگی‌های گمرکی و تسهیلات تعرفه‌ای در برقراری تجارت خارجی بین کشورها بسیار حائز اهمیت است.

موضوع تحقیقات بازار و معرفی فرصت‌ها نیز در تعاملات بین کشورها شکل می‌گیرد و سناریو غالب این است که در فضای نزدیکی سیاسی و تفاهم ایجادشده میان کشورها، فرصت‌های اقتصادی شکل می‌گیرد؛ این فرصت‌ها باید از سوی نهادهای خدمات‌دهنده دولتی از جمله تشکل‌ها و مجموعه‌هایی مانند اتاق‌های بازرگانی مشترک بین کشورها باید تعقیب شود تا بنگاه‌های اقتصادی بتوانند فعالیت‌های تجاری و گسترش این فعالیت‌ها را در این بستر انجام دهند.

پس موضوع دیپلماسی سیاسی هم که از راه تعامل شکل می‌گیرد، منجر به دیپلماسی اقتصادی می‌شود و از اهمیت بالایی در توسعه تجاری کشور برخوردار است.

موضوع روابط بانکی و انتقال پول هم اهمیت بسیاری دارد که متاسفانه در حال‌حاضر به یکی از نقاط ضعف جدی کشور در تجارت بین‌الملل تبدیل شده و می‌توان از راه تعامل به حل‌وفصل مشکلات مرتبط به آن پرداخت. به‌علاوه مسئله قراردادهای میان‌مدت و بلندمدت برای نزدیکی فعالیت‌های سیاسی و تجاری کشور می‌تواند موجب تحول در این حوزه شود؛ موضوع بیمه‌ها و فعالیت‌های تشویقی سرمایه‌گذاری خارجی و نیز فضای فرهنگی و دوستی بین اجتماعات گوناگون بین کشورها، رویدادهای فرهنگی و ورزشی می‌تواند تصویر مثبتی از فعالیت کشور ما در ارتباط با سایر کشورها ایجاد کند و در نهایت منجر به فعالیت‌های تجاری مناسب برای کشور شود که همه از مصادیق تعاملات سازنده با کشورهای دیگر در حوزه تجارت هستند.

ما در بسیاری از زمینه‌ها در فضای مناسبی به سر نمی‌بریم و از کشورهایی مانند چین و روسیه که به صورت راهبردی از وزن و اهمیت بالایی در اقتصاد جهانی برخوردار هستند و استقلال نسبی نیز دارند فاصله داریم. این کشورها در تعامل با بنگاه‌های تجاری کشور ما احتیاط و ملاحظات امریکا و کشورهای غربی را دارند.

از سوی دیگر، کشورهایی مانند ژاپن، کره‌جنوبی و برزیل در این زمینه احتیاط بیشتری دارند و دست به عصا راه می‌روند تا آینده روابط ما با غرب مشخص شود. ب

ه‌علاوه کشوری مانند پاکستان که می‌تواند گزینه هدف مناسبی برای تجارت کشور باشد هم به‌طورجدی تحت‌تاثیر ارتباط با عربستان و کشورهای دیگر منطقه است و تا زمانی که تقابل میان کشور ما با این کشورها برقرار باشد، به شکل احتیاطی رفتار می‌کند و تجارت در شکل مورد انتظار آن برای ما شکل نمی‌گیرد.

از جمع‌بندی همه این موارد به این نتیجه می‌رسیم که برای حل همه این مشکلات باید به گزینه‌ای مانند تعامل ورود کرد و به حل‌وفصل مورد به مورد آنها پرداخت.

با این‌همه، مواردی چون استقرار دیده‌بان‌های اقتصادی در سفارتخانه‌ها باید به‌طورجدی در دستور کار قرار گیرد؛ همچنین در بسیاری از فرصت‌های به وجود آمده در رفت‌وآمدهای دیپلماتیک و هیات‌های اعزامی، اطلاعات کافی و عادلانه منتشر نمی‌شود و بسیاری از بنگاه‌ها از این فرصت‌های تجارت خارجی بهره‌مند نمی‌شوند که این موضوع نیز باید موردتوجه قرار گیرد. به‌علاوه، مطالعه و تحقیقات بازار به‌طور هدفمند هم در بخش دولتی و مجموعه‌هایی مانند TPO و سازمان توسعه تجارت و هم در تشکل‌های بخش خصوصی مثل اتاق‌های بازرگانی باید مورد پیگیری قرار گیرد.

در این بین، یکی از ظرفیت‌هایی که باید منجر به انعقاد پروژه‌های واقعی شود، راه‌اندازی کمیسیون‌های مشترک اقتصادی کشور ما با سایر کشورهاست.

ما با ده‌ها کشور کمیسیون مشترک اقتصادی داشته‌ایم اما چون اغلب آنها وابسته به سفر وزرا بوده‌اند، بروکراسی بسیار سنگین، طولانی و پیچیده‌ای برای اجرایی شدن آنها لازم است؛ در اغلب موارد تصویر روشن و کاملی از این تعاملات در اختیار گروه‌ها نیست و در نهایت همه به‌عنوان قطعاتی از این پازل غیرشفاف و مبهم کار خود را به صورت جزیره‌ای در این کمیسیون‌های مشترک اقتصادی انجام می‌دهند. در نهایت این ظرفیت کمتر مورداستفاده قرار گرفته است.

در تجارت ایران فعالیت‌هایی از جنس بازارسازی که در بلندمدت شکل بگیرد و مداوم باشد کمتر وجود داشته و اغلب فعالیت‌های ما به صورت موردی، پروژه‌ای و تکی است. در صورتی که ورود به کشورهای هدف و کسب سهم بیشتر از بازاری آن نیازمند فعالیت‌های مستمر با شیوه‌های تبلیغی و ترویجی است.

در همه این فعالیت‌ها موضوع تعامل و گفت‌وگو باید به صورت یک تصویر هدفمند و مکمل اقدامات قبل دیده شود.

به عبارتی هر سال ده‌ها تفاهمنامه تکراری بین ایران و کشورهای دیگر شکل می‌گیرد اما از آن استفاده‌ای به نفع اقتصاد و تجارت نمی‌شود.

هر مسئول جدید به فکر ارائه پیش‌نویس برای امضای یک تفاهمنامه است که آن هم جنبه تشریفاتی دارد.

به همین دلیل نیز در انبان اغلب دبیرخانه‌های تجاری، شاهد ده‌ها و گاه صدها تفاهمنامه روی زمین مانده و خاک‌خورده هستیم.

آنچه تاکنون و با روند کنونی شاهد آن بوده‌ایم این است که کشور ما نمره قبولی موردنظر را در ارتباط تجاری با کشورهای مختلف و تعامل با آنها و استفاده از این تعاملات را به‌دست نیاورده و ما حتی با کشورهایی که ارتباط سیاسی نزدیک داریم نتوانسته‌ایم در فضای اقتصادی کارکرد لازم را در بخش تجارت داشته باشیم. بدون شک برای حضور فعال در عرصه جهانی این روند باید تغییر کند.

سخن پایانی

تجارت یک تابع ارزش‌افزوده است و شامل یک فرآیند اقتصادی است که از طریق یک محصول، بازار خود را پیدا می‌کند و در آن ریسک‌های خاصی به معامله‌گر تحمیل می‌شود.

از سوی دیگر، محرک تغییر ساختار در اقتصاد جهانی، جهانی شدن است و ماهیت پویای سیستم اقتصادی ممکن است تغییر ساختاری به همراه داشته باشد.

یک کشور در حال توسعه باید به روابط بین‌المللی وابسته باشد. هنگامی‌که یک کشور در حال توسعه قادر به سرمایه‌گذاری برای تغییرات ساختاری خود نیست، باید به‌واسطه روابط بین‌المللی کمک خارجی دریافت کند.

با این نگاه در سال‌های اخیر نیز تاکید فراوانی بر گسترش و توسعه تجارت کشور شده است. کارشناسان اقتصاد همواره گسترش تجارت ایران را کلید توسعه اقتصادی دانسته و یکی از راهکارهای توسعه تجاری کشور را استفاده از ظرفیت‌های تعاملات بین‌المللی می‌دانند.

یادداشت

توسعه تجارت در سایه تعامل با جهان

محمدرضا مودودی
کارشناس اقتصاد بین‌الملل

همواره مرحله نخست توسعه تجارت، ایجاد تعامل و گفت‌وگو با سایر کشورهاست اما در مرحله بعد باید به این نکته توجه کنیم که در موضوع تجارت به ازای هر داده‌ای، ستانده‌ای وجود دارد و بازار در مقابل بازار و سهم در مقابل سهم باید معامله شود.

پس نمی‌توان انتظار داشت ما فقط صادرات داشته باشیم و در مقابل برای واردات برنامه‌ای مهیا نکنیم و تنها به اعمال ممنوعیت‌ها و محدودیت‌ها بپردازیم. چنین رویکردی در مقابل هر کشوری که سهمی از توسعه‌یافتگی دارد، باعث می‌شود روابط تجاری بین دو کشور شکل نگیرد.

ما سال‌ها روند رو به رشدی در تجارت داشته‌ایم که از پیش از انقلاب آغاز شد و تا اواسط دهه ۹۰ نیز مسیر ما در این بخش به‌گونه‌ای بود که همواره شاهد رشد فزاینده سهم تجارت به‌ویژه در حوزه صادرات بودیم اما از اواسط دهه ۹۰ این مسیر معکوس شد؛ به شکلی که در پایان سال ۱۳۹۹ به پایین‌ترین سطح خود در ۱۰ سال گذشته رسیده و با درنظر گرفتن مسائل اقتصادی و سیاسی موجود مانند آنچه در مرزهای ایران و افغانستان مطرح است، حتی امکان دارد، شرایط باز هم تغییر کند.

با توجه به موارد یادشده، مرور مسیر تجارت و تعامل ما در این حوزه با سایر کشورها در دوره‌های گوناگون نشان می‌دهد در این سال‌ها فقط در حال تجارت و خریدوفروش بوده‌ایم اما استراتژی خاصی را دنبال نکرده‌ایم، درحالی‌که تجارت جهانی براساس یک ساختار مدون در حال شکل‌گیری است و ما با آن ارتباط خاصی نداریم و تعاملی که داشته‌ایم نیز تا امروز برمبنای معیارهای منطقی موردنیاز نبوده است.

برای اینکه بتوانیم به تعامل سازنده در حوزه تجارت با جهان برسیم، باید درباره این موضوع با کشورهای دیگر و نهادهای بین‌المللی به گفت‌وگو بنشینیم و مسائل عمده و اساسی محدودکننده در این حوزه مثل FATF را حل‌وفصل و مدیریت کنیم.

وجود چنین مشکلاتی مانع تبادلات پولی در تجارت می‌شود و ما را مجبور به استفاده از راه‌های غیررسمی می‌کند که علاوه‌بر مخاطرات آن، هزینه‌های تجارت را افزایش می‌دهد.

به‌علاوه اینکه باید فناوری‌های نوین را وارد کشور کرده و باید تلاش کنیم تا حد امکان از طریق پیمان‌های استراتژیک روابط تجاری خود را گسترش دهیم تا موجب جذب سرمایه‌گذاری خارجی به ایران شود؛ به‌علاوه باید از طریق پیمان‌های منطقه‌ای مشارکت‌های بین‌المللی را در دستور کار خود قرار دهیم و عضوی از زنجیره تولید و تامین تجارت جهانی شویم. همچنین برای توسعه تجاری راهی نداریم به‌جز ورود به تولید و عرضه محصولاتی که کشش و گرایش توسعه بازار را داشته باشند.

در نهایت برای ایجاد چنین تعاملی در حوزه تجارت و گسترش روابط تجاری با سایر کشورها باید شرکت‌هایی را داشته باشیم که در مقیاس جهانی حرف‌هایی برای گفتن داشته باشند، مکالمه و مفاهمه بین‌المللی را درک و آن را به شکل درست پیاده کنند. اما اجرایی شدن همه این موارد نیازمند بستری به‌نام تعامل با جهان است. ایران می‌تواند با توسعه روابط بین‌الملل از ظرفیت‌های تعاملات اقتصادی و تجاری بیش‌ازپیش بهره گیرد.

کشور ایران سال‌هاست با چالش‌ها و مسائل زیادی نظیر تحریم‌های اقتصادی روبه‌رو است. هرچند نمی‌توان از مزیت افزایش توان داخلی در سال‌های تحریم گذشت اما به هر روی برای توسعه تجاری و بهره از توانمندی‌های ایران راهی به‌جز برقراری تعامل سازنده با جهان نداریم.

یک امر طبیعی است که وقتی صحبت از تجارت خارجی و توسعه آن به میان می‌آید، باید ارتباط با سایر کشورها برقرار شود و موضوع، بازار در برابر بازار خواهد بود.

درواقع خارج از این شکل و سیاق نمی‌توان راهی برای توسعه بازار و تجارت خارجی کشور در نظر گرفت. در این بین شاید برقراری ارتباط گسترده‌تر با کشورهای همسایه و توجه به مزیت‌های تجاری با کشورهای اوراسیا در کنار همکاری با اروپا و امریکا بتواند تجارت ایران را خارج از مرزها توسعه دهد.

جذب سرمایه‌گذار خارجی اولویت دولت سیزدهم باشد

۵ استان برتر در جذب سرمایه خارجی

اگر می‌خواهیم سرمایه‌های خارجی وارد کشور شوند و فرصت‌های شغلی برای نیروهای کار به وجود آید باید با ایجاد اطمینان برای سرمایه‌گذاران بسترهای لازم را فراهم و امنیت سرمایه را تضمین کنیم. این در حالی است که بسیاری از استان‌های ایران ظرفیت زیادی برای جذب سرمایه‌گذاری دارند. با توجه به مذاکرات برجام و امیدواری نسبت به توافق، با زهم راه برای ورود سرمایه‌های خارجی به تولید و صنعت ایران باز خواهد شد. در این بین باید برای نحوه بکارگیری این سرمایه و راه‌های جلب نظر سرمایه‌گذاران نیز از هم‌اکنون برنامه‌ریزی کرد. در سال ۲۰۲۰ ایران از بین ۱۸۰ کشور از نظر آزادی اقتصادی رتبه ۱۶۴ را کسب کرده که نسبت به سال قبل‌تر آن، که رتبه ۱۸۰ را داشت بهبودی جزئی پیدا کرده است. همچنین در بخش سهولت کسب‌وکار ایران در سال ۲۰۲۰ از بین ۱۹۰ کشور رتبه ۱۲۷ را کسب کرده و سال پیش از آن هم رتبه ۱۲۸ را دریافت کرده بود که در این بخش تغییر خاصی ایجاد نشده است، به طور قطع این شاخص‌ها در وضعیت جذب سرمایه‌گذاری خارجی موثر هستند.

عکس: صمت

طی سال گذشته خوزستان ۲۶ درصد سرمایه‌گذاری خارجی را جذب کرده و بعد از آن سیستان و بلوچستان با جذب ۲۳ درصد سرمایه‌ها در رتبه دوم قرار داشته و هرمزگان و فارس با جذب ۱۹ درصد سرمایه‌های خارجی در رتبه سوم هستند

▣ میزان جذب سرمایه در بخش‌های صنعت، معدن و تجارت

سعید زرندی، معاون طرح و برنامه وزارت صنعت، معدن و تجارت: براساس آمار، سرمایه‌گذاری خارجی سال گذشته ۲۹ درصد نسبت به سال قبل‌تر آن رشد داشته است. همچنین این جذب سرمایه بیشتر در ۵ استان کشور متمرکز بوده، به طوری که خوزستان توانسته ۲۶ درصد سرمایه‌گذاری خارجی را جذب کند و بعد از آن سیستان و بلوچستان با جذب ۲۳ درصد سرمایه‌ها در رتبه دوم قرار داشته است. همچنین هرمزگان و فارس با جذب ۱۹ درصد سرمایه‌های خارجی در رتبه سوم قرار داشته‌اند و در نهایت آذربایجان شرقی ۱۳ درصد از سرمایه خارجی را در بخش صنعت، معدن و تجارت جذب کرده‌اند.

میزان جذب سرمایه در بخش‌های مختلف صنعت، معدن و تجارت به تفکیک به این قرار است: بخش صنعت ۹۰.۵ درصد، معدن ۵.۴ درصد و تجارت ۵.۱ درصد از سرمایه‌های خارجی را در دوره مورد بررسی جذب کرده‌اند. به علاوه اینکه سرمایه‌گذاران خارجی در اجرای ۷۸ پروژه مشارکت داشته‌اند.

چین با ۵۴۳ میلیون دلار سرمایه‌گذاری بیشترین حجم از سرمایه را در ایران به کار گرفته و بعد از آن آلمان با سرمایه ۴۸۷ میلیون دلاری، امارات با سرمایه‌گذاری ۳۶۳ میلیون دلاری، کانادا با سرمایه ۲۷۱ میلیون دلاری و اتریش با سرمایه ۱۱۶ میلیون دلاری بیشترین مشارکت را در پروژه‌های ایرانی داشته‌اند.در این دوره افغانستان، ترکیه، چین، آلمان و امارات به ترتیب در بیشترین تعداد پروژه با ایرانی‌ها مشارکت داشته‌اند و بیشتر ۴ گروه صنعتی مورد توجه قرار داشته است، به طوری که ۳۱ پروژه در بخش ساخت مواد و محصولات شیمیایی، ۱۲ پروژه در بخش تولید لاستیک و پلاستیک، ۱۱ پروژه در بخش ماشین‌آلات و تجهیزات و ۱۱ پروژه در بخش محصولات غذایی اجرا شده و در مقایسه با سال ۹۸ سرمایه‌گذاری خارجی در بخش صنعت، معدن و تجارت رشد داشته است.

▣ استان مرکزی موردتوجه سرمایه‌گذاران خارجی

حسن میرزاخانی، مدیرکل اقتصاد دارایی استان مرکزی: استان مرکزی همواره با وجود ظرفیت‌های گسترده در بخش‌های مختلف اقتصادی میزبان سرمایه‌گذاران خارجی بوده، به طوری که در مجموع تاکنون ۶۶ طرح در استان موفق به اخذ مجوز سرمایه‌گذاری خارجی از وزارت امور اقتصادی و دارایی به ارزش ۳ میلیارد و ۹۰ میلیون دلار از کشورهایی چون چین، ترکیه، انگلیس، فرانسه، افغانستان، آلمان، هند، اسپانیا، و... در بخش‌های صنعت، ساختمان، کشاورزی و انرژی شده‌اند. در مجموع رقمی معادل ۳۹۴ میلیون دلار سرمایه جذب و بکارگیری شده است. در این میان ۳۵ طرح متعلق به سرمایه‌گذارانی از کشورهای آسیایی، ۲۶ طرح متعلق به سرمایه‌گذاران کشورهای اروپایی است و ۵ طرح نیز به ایرانیان مقیم خارج تعلق دارد. بخش انرژی با جلب سرمایه‌گذاری خارجی مصوب به میزان افزون‌بر یک میلیارد و ۶۷۶ میلیون دلار بالاترین و بخش گردشگری با جلب سرمایه مصوب ۲میلیون و ۵۵۰ هزار دلار پایین‌ترین رتبه در بین سایر بخش‌های اقتصادی استان را به خود اختصاص داده‌اند.

از ابتدای سال ۹۶ تاکنون تعداد ۳۶ طرح سرمایه‌گذاری خارجی به ارزش ۲ میلیارد و ۲۷۰ میلیون و ۵۱۵ هزار دلار در استان مرکزی جلب شده است. همچنین از ابتدای سال ۹۶ به میزان ۹۲ میلیون و ۲۱ هزار دلار در بخش‌های مختلف اقتصادی استان جذب و بکارگیری شده است و در مجموع، تاکنون ۶۶ طرح در استان موفق به اخذ مجوز سرمایه‌گذاری خارجی از وزارت امور اقتصاد و دارایی به ارزش ۳ میلیارد و ۹۰ میلیون دلار شده‌اند. براساس آمار، ۷۰ درصد مجموع سرمایه‌گذاری انجام شده در استان مرکزی از سال ۹۶ تا امسال بوده است.میزان جذب سرمایه‌گذاری خارجی در استان مرکزی در ۳ ماه امسال نسبت به سال ۹۹ تقریبا ۲ برابر شده است، به طوری که تاکنون ۳ طرح جدید سرمایه‌گذاری به ارزش ۴۰ میلیون و ۵۰۳ هزار دلار از امارات متحده عربی و چین در زمینه تولید مکمل‌های تغذیه و تولید قاشق و چنگال جلب و به میزان ۷میلیون و ۷۵۰ هزار دلار جذب شده است. همچنین یک طرح دیگر در زمینه تولید انواع مقره سرامیکی در استان مرکزی از انگلیس در مراحل اخذ مجوز سرمایه‌گذاری خارجی از وزارت امور اقتصادی و دارایی قرار دارد.

▣ اقدامات مرکز خدمات سرمایه‌گذاری پایتخت

فرزانه دهنادی، مدیرکل امور اقتصادی و دارایی استان تهران: تهران موفق شد در سال گذشته، با جذب ۲۷ طرح سرمایه‌گذاری خارجی با حجمی بیش از ۱.۲ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری، رتبه نخست در زمینه «جلب و جذب سرمایه‌گذاری خارجی» و «تعداد طرح‌های مصوب سرمایه‌گذاری خارجی» را در سطح کشور کسب کند. بهره‌گیری از سرمایه‌گذاری خارجی، علاوه‌بر اینکه روشی نوین در تامین منابع مالی طرح‌های سرمایه‌گذاری به شمار می‌آید، دستاوردهای دیگری همچون انتقال فناوری، ارتقای سطح فناوری و کیفیت عرضه کالا و خدمات، توسعه مهارت و مدیریت، افزایش بهره‌وری، توسعه صادرات، رشد اقتصادی و بهبود سطح رفاه عمومی جامعه را به همراه دارد.

تشویق و جذب سرمایه‌گذاری خارجی یکی از سیاست‌های اصلی و راهبردهای مهم کشور و در اسناد و قوانین بالادستی از جمله ابلاغیه اقتصاد مقاومتی و قانون تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی مورد تاکید قرار گرفته است.

در این راستا مرکز خدمات سرمایه‌گذاری، به‌عنوان کانون مراجعه متقاضیان سرمایه‌گذاری در سطح استان تهران، ضمن انجام امور تفویضی از سوی سازمان سرمایه‌گذاری و کمک‌های اقتصادی و فنی ایران و اعمال اختیارات مربوطه، مرجع هماهنگی استان با سازمان مربوطه است.

در بدترین شرایط تحریم‌های اعمال‌شده علیه کشورمان، همواره اقدامات لازم درباره جلب و جذب سرمایه‌گذاری خارجی از سوی مرکز خدمات سرمایه‌گذاری استان تهران اجرایی شده و اگر شاهد این حجم تحریم بی‌سابقه علیه کشور نبودیم، بدون شک نتایج حاصل در استان نیز بسیار چشم‌گیرتر می‌بود. در این بین داشتن برنامه محوری یکی از اصول اساسی موفقیت در جذب سرمایه‌گذاری خارجی است و باید در آن فرآیندهای اجرایی به صورت کامل مدنظر قرار گیرد و برنامه عملیاتی متناسب با فرآیندهای موصوف آماده و اجرایی شود. مرکز خدمات سرمایه‌گذاری این استان با تدارک و تدوین یک برنامه عملیاتی منسجم و دقیق و پیش‌بینی محورهای مختلف برای اجرایی کردن این برنامه، تلاش کرد تا براساس محورهای پیش‌بینی شده حرکت، آسیب‌ها و نقاط قوت و ضعف خود در هر بخش را شناسایی و نسبت به تقویت نقاط قوت و رفع نقاط ضعف اقدام کند. محورهای برنامه عملیاتی مرکز خدمات سرمایه‌گذاری این استان نیز «توانمندسازی، سازماندهی و ظرفیت‌سازی»، «تشویق، تصویرسازی و بازاریابی بین‌المللی»، «تسهیل و جذب سرمایه‌گذاری» و «نظارت و راهبری طرح‌های سرمایه‌گذاری» به شمار می‌روند. در راستای «توانمندسازی، سازماندهی و ظرفیت‌سازی» اقدامات متعددی صورت پذیرفته که از جمله مهم‌ترین این اقدامات می‌توان به «بررسی، شناسایی و تعیین اولویت‌های اصلی سرمایه‌گذاری استان»، «شناسایی، بررسی، بروزرسانی و تدارک فرصت‌های سرمایه‌گذاری جدید استان»، «انجام کارهای مطالعاتی و تهیه گزارش‌های علمی کاربردی در زمینه سرمایه‌گذاری و کسب‌وکار» اشاره کرد.

▣ سخن پایانی

بسیاری از کارشناسان بر ضرورت توسعه سرمایه‌گذاری خارجی تاکید داشته و معتقدند در ۴ سال پیش رو باید به سمت جذب سرمایه‌های خارجی برویم. از طرفی لازم است منابع داخلی را هم به سمت و سوی اشتغال سوق دهیم چراکه اشتغال موضوع مهم اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی بوده و پیامدهای مسائل اقتصادی به‌سرعت در عرصه اجتماعی قابل مشاهده است.

سازمان مترقی، تجلی اقدام و توانمندی

محمدمهدی مومن‌زاده، عضو هیات‌مدیره شرکت فولاد خوزستان: شرکت فولاد خوزستان، که یکی از شرکت‌های پیشتاز صنعت فولاد کشور به شمار می‌رود، همواره اقدامات متعددی در مسیر ارتقای سودآوری خود در دستور کار داشته است. توانایی بالای مدیریت این مجموعه در بهره‌گیری مناسب از ظرفیت‌ها و دارایی‌های سهامداران باعث شده است تا بازده حقوق صاحبان سهام این شرکت با رشد مطلوبی همراه شود. از مهم‌ترین اقدامات و تلاش‌های تاثیرگذار این شرکت می‌توان به افزایش نرخ تولید و فروش اشاره کرد. تکمیل زنجیره ارزش فولاد و سرمایه‌گذاری در شرکت‌های فعال در طول زنجیره نیز از پارامترهای تاثیرگذار بر ارتقای سودآوری شرکت فولاد خوزستان شمرده می‌شود.

نسبت‌های مالی ابزاری برای تجزیه‌وتحلیل وضعیت بنگاه اقتصادی، نقاط ضعف و قوت عملکرد شرکت و مدیران آن و همچنین یکی از ابزارهای تحلیلی مدیران سازمان‌ها برای اتخاذ تصمیمات بهتر در طی حیات بنگاه اقتصادی محسوب می‌شوند. ضمن اینکه تمامی ذی‌نفعان یک بنگاه اقتصادی، اعم از سهامداران، مشتریان، بستانکاران و...، نیز می‌توانند در جهت پیشبرد اهداف خویش از این نسبت‌های مالی به عنوان ابزار تحلیل وضعیت شرکت استفاده کنند. بازده حقوق صاحبان سهام یا «Return on Equity» «ROE» یکی از ابزارهای تحلیلی است که در دسته نسبت‌های سودآوری طبقه‌بندی می‌شود، اما علاوه بر این، معیار بازدهی نیز به شمار می‌رود.

این نسبت، که حاصل تقسیم سود خالص بر حقوق صاحبان سهام است، نتیجه سرمایه‌گذاری سهامداران را بیان می‌کند و در واقع نشان می‌دهد که به ازای هر یک ریال حقوق صاحبان سهام، چه سودی حاصل شده است. علاوه بر آن، بازده حقوق صاحبان سهام عملکرد مالی شرکت و مدیریت آن را مورد سنجش قرار می‌دهد و معیار و سنگ‌محکی برای سنجش توانایی مدیریتی یک سازمان، از جمله یک شرکت بورسی، در استفاده و بهره‌مندی از دارایی‌های بنگاه به منظور نیل به سودآوری است.

▣ معیاری چندوجهی

بازده حقوق صاحبان سهام از دید سهامداران شرکت، حتی اگر مهم‌ترین نسبت نباشد، یکی از اساسی‌ترین نسبت‌هاست؛ زیرا اینکه نسبت بازده حقوق صاحبان سهام با میانگین رقبا برابری کند یا از آن بیشتر باشد نکته مهم و مثبتی برای سهامداران و مدیریت سازمان تلقی می‌شود. باید دقت داشت که نسبت‌های بازدهی حقوق صاحبان سهام بالا یا پایین، در هر بخش یا گروه از صنایع به طرز معناداری متفاوت است. استفاده از این نسبت‌ها هنگامی معنای بیشتری می‌یابد که یک شرکت با شرکتی مشابه در همان صنعت مقایسه شود.

اگر بازده حقوق صاحبان سهام شرکتها برابر با رقبا یا بالاتر از آن‌ها باشد، از لحاظ بنیادی، سیگنال مثبتی دال بر احتمال نرخ رشد سهام و سود آتی است. البته این مسئله با چالش‌هایی نیز مواجه است که همیشه به این سادگی حل نخواهند شد. فضای بازارهای مالی و همچنین کسب‌وکارها فضایی پویاست که در آن عملا قطعیتی در مورد آینده وجود ندارد، اما به طور کلی، اگر بازده حقوق صاحبان سهام زیاد باشد، در صورتی که درآمد خالص نیز بسیار بزرگ‌تر از حقوق سهامداران باشد، سیگنال مثبتی به بازار خواهد بود. واضح است که در این حالت، عملکرد بنگاه اقتصادی در سال مالی مد نظر، قوی ارزیابی می‌شود.

برای اینکه بازده حقوق صاحبان سهام یک شرکت با استفاده از معیارهای جزئی‌تر مورد بررسی قرار بگیرد، می‌توان از مدل «دوپونت» استفاده کرد. محاسبه بازده حقوق صاحبان سهام به‌تنهایی، نشان می‌دهد که یک شرکت، سرمایه سهامداران را چگونه مورد استفاده قرار داده است، در حالی که با تجزیه‌وتحلیل مدل دوپونت، سرمایه‌گذاران و تحلیلگران می‌توانند آنچه باعث تغییر در این بازده می‌شود را کشف کنند. بر اساس این مدل، سه معیار مهم که منجر به بازگشت و بازده سرمایه سهامداران می‌شوند عبارت‌اند از بهره‌وری عملیاتی، بهره‌وری در استفاده از دارایی‌ها و اهرم مالی.

بهره‌وری عملیاتی با حاشیه سود خالص نشان داده می‌شود و بیانگر سود کسب‌شده شرکت به ازای هر ریال درآمد پس از پرداخت مالیات است. بهره‌وری در استفاده از دارایی‌ها با نسبت گردش دارایی اندازه‌گیری می‌شود و میزان استفاده مؤثر از دارایی‌ها برای ایجاد درآمد را اندازه‌گیری می‌کند. در صورتی که نرخ بازده دارایی‌ها (ROA) ــ که اصطلاحا به آن نرخ بازده دارایی (ROI) نیز گفته می‌شود ــ بیشتر از نرخ بهره بدهی باشد، این مازاد به سهامداران تخصیص می‌یابد و باعث افزایش نرخ بازده حقوق صاحبان سهام و در نهایت، ارزش شرکت خواهد شد. مسئله اینجاست که این عدد در زمانی که بدهی‌های شرکت بیشتر می‌شود و در نتیجه، حقوق صاحبان سهام کاهش می‌یابد نیز می‌تواند به‌آسانی افزایش پیدا کند. این مسئله اهرم مالی شرکت را افزایش می‌دهد، اما همزمان سهام را پرریسک‌تر می‌کند.

اهرم مالی در واقع نشان‌دهنده یک تحلیل غیرمستقیم از میزان بدهی شرکت برای تامین مالی دارایی است و برابر با مجموع دارایی‌ها تقسیم بر حقوق صاحبان سهام است. همان‌طور که اشاره شد، به طور کلی، بازده حقوق صاحبان سهام برایند نسبت‌های فعالیت، سودآوری و اهرمی است و از این حیث اهمیت زیادی دارد.

مبالغ سود در واحدهای صنعتی و معدنی کشور ما از دو متغیر قیمت دلار و نرخ‌های جهانی فروش محصولات تولیدی تبعیت می‌کنند. حال اگر مقادیر تولید و فروش آن‌ها ثابت باشد و همچنین تغییرات خاصی در مقدار حقوق صاحبان سهام رخ ندهد، می‌توان گفت که بازده سالانه حقوق صاحبان سهام با رشد محسوسی مواجه می‌شود. این در حالی است که در شرکت‌های خارجی، به دلیل ثبات بیشتری که در نرخ ارز دارند، رشد نسبت حقوق صاحبان سهام می‌تواند نمایش بهتری از رشد سودآوری، بهبود عملکرد شرکت و افزایش بازدهی باشد. از طرف دیگر، با مقایسه بازدهی کسب‌شده توسط واحدها با متغیرهای کلان اقتصادی کشور، می‌توان معیار مناسبی برای سنجش عملکرد شرکت به دست آورد. بنابراین، زمانی که برای سنجش عملکرد شرکت‌های گوناگون داخلی و خارجی از نسبت‌های مالی استفاده می‌شود، لازم است تا این موارد نیز مدنظر قرار بگیرند تا بتوان در تصمیم‌گیری به بهترین نحو ممکن عمل کرد و شرکت‌هایی را انتخاب کرد که رشد مساعد و مناسبی را در عملکرد سالانه خود نشان می‌دهند.

▣ توانمند در سودآوری

افزایش بازده حقوق صاحبان سهام شرکت فولاد خوزستان طی سالیان اخیر حاکی از خلق سود خالص برای سهامداران این شرکت بوده است و عملکرد مطلوب مدیریت آن را نشان می‌دهد. بازده حقوق صاحبان سهام این شرکت در سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ۱۳۹۹ معادل ۶۶ درصد بوده که این بازده نسبت به مدت مشابه در سال ۱۳۹۸ به میزان ۱۷ درصد افزایش یافته است.

بازده مطلوب حقوق صاحبان سهام شرکت فولاد خوزستان ثمره توانایی این مجموعه در بهره‌گیری مناسب از ظرفیت‌ها و دارایی‌های شرکت است. با توجه به نسبت‌های مالی شرکت‌های فعال در صنعت فلزات اساسی، می‌توان اظهار داشت که فولاد خوزستان از نظر راندمان و سوددهی برای سهامداران، یکی از شرکت‌های مطلوب به شمار می‌رود. بازدهی ۶۶ درصدی حقوق صاحبان سهام شرکت نشان‌دهنده همین مسئله است. بازده حقوق صاحبان شرکت فولاد خوزستان نشان می‌دهد که این شرکت توانسته است با سرمایه‌ای نسبتا کمتر، سود مطلوب‌تری کسب کند. نکته مهم دیگری که باید به آن اشاره کرد نقش تولید و فروش محصول در سودآوری شرکت و تاثیر آن در افزایش بازده حقوق صاحبان سهام است.

شرکت فولاد خوزستان، به عنوان یکی از بازیگران اصلی صنعت فولاد کشور و فعالان زنجیره تولید، در یک دهه گذشته و نسبت به سال آغاز برنامه چشم‌انداز ایران در افق ۱۴۰۴، توانسته است به طور متوسط حدود ۶۰درصد افزایش تولید محصول داشته باشد و از سطح تولید ۲ میلیون تن در سال ۱۳۸۴، طی سال گذشته، به رکورد حدودا ۴ میلیون تن تولید محصول برسد. تداوم این وضعیت در فروش و افزایش قیمت‌های جهانی و مزیت‌های صادراتی این شرکت بر برخی از رقبای داخلی در افزایش سودآوری و در نهایت، افزایش بازده حقوق صاحبان سهام تاثیرگذار بوده است.

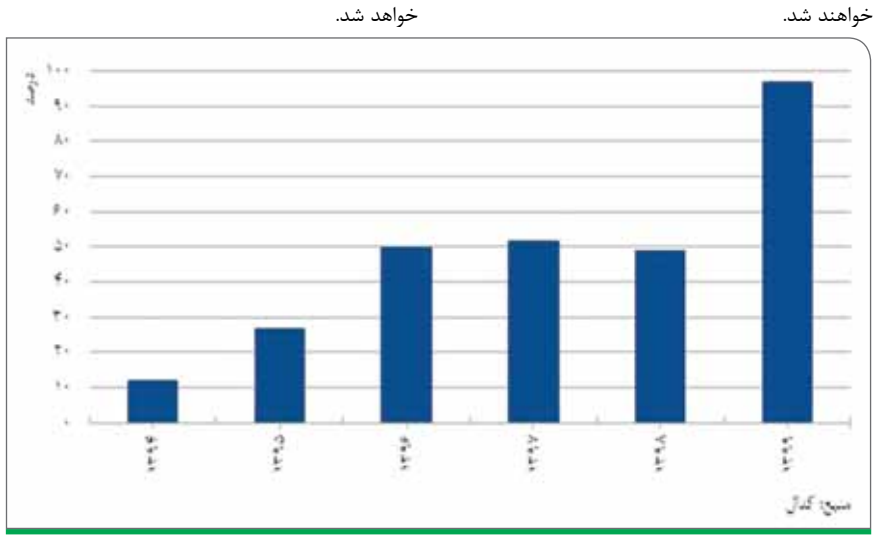
گفتنی است که همزمان با آغاز برنامه‌ریزی کشور برای دستیابی به تولید ۵۵ میلیون تن فولاد در افق ۱۴۰۴ این صنعت، شرکت فولاد خوزستان سعی داشته است که در مسیر رشد تولید قرار بگیرد و به همین منظور، در بازه زمانی شانزده‌ساله از ۱۳۸۴ تاکنون، به‌طور متوسط سالانه ۴ درصد افزایش تولید داشته و چنان‌که گفته شد، به تولید ۴ میلیون تن محصول نهایی شامل انواع شمش فولاد رسیده است.

شرکت فولاد خوزستان نیز از محرکه‌های تاثیرگذار بر صنعت فولاد تاثیر می‌پذیرد. از جمله این موارد می‌توان به حجم بودجه‌های عمرانی دولت و نیز وضعیت سایر صنایع مرتبط با آن، از جمله ساختمان و خودرو، اشاره کرد. همچنین مباحث مربوط به انرژی و سیاست دولت در حلقه‌های بالادستی از عوامل مهم و تاثیرگذار بر این صنعت به شمار می‌روند. در سال‌های اخیر، هشدارهایی نیز درباره کمبود سنگ‌آهن، به عنوان ماده اولیه و حیاتی صنعت فولاد، داده می‌شود و به نظر می‌رسد که در صورت چاره‌اندیشی نکردن و در پیش نگرفتن سیاست‌گذاری‌های مناسب، این چالش می‌تواند در مسیر توسعه و سودآوری صنعت به یک بحران و معضل جدی تبدیل شود. در این صورت، تولید و در نهایت، سودآوری شرکت‌های فولادی و همچنین بازده حقوق صاحبان سهام آن‌ها از این محل با چالش روبه‌رو خواهند شد.

شرکت فولاد خوزستان همواره در حال گسترش و افزایش سهم از بازار و کسب سود باکیفیت بوده، به طوری که در سال‌های اخیر اقدامات بسیار مهمی در زمینه تکمیل زنجیره ارزش تولید فولاد صورت داده و سعی کرده است از سنگ‌آهن تا ورق را در اختیار بگیرد. به همین منظور، این شرکت سرمایه‌گذاری ارزشمندی در زمینه شرکت‌های فعال در قسمت‌های مختلف زنجیره ارزش فولاد انجام داده است. به‌زودی شرکت فولاد اکسین، که از تولیدکنندگان ورق فولادی است، به زیرمجموعه‌های فولاد خوزستان اضافه خواهد شد تا به تکمیل هرچه بهتر مجموعه کمک شود. در نتیجه، این‌گونه سرمایه‌گذاری‌ها سبب افزایش سهم از بازار داخلی و صادراتی و همچنین کاهش هرچه بیشتر بهای تمام‌شده و افزایش حاشیه سود ناخالص می‌شوند.

بهبود نسبت‌های مالی از سیاست‌های اصلی مدیریت شرکت فولاد خوزستان به شمار می‌رود و همواره به آن توجه فراوانی شده است؛ زیرا نسبت‌های مالی به‌خوبی می‌توانند معیاری برای سنجش عملکرد شرکت باشند و کیفیت کار را به میزان زیادی بالا ببرند. به همین دلیل، در صورتی که نسبت‌های مالی اصلی شرکت، مثلا نسبت‌های مالی نقدشوندگی، کارایی، سودآوری و نسبت‌های توان بازپرداخت، در صورت‌های مالی مورد بررسی قرار گیرند، مشخص میشود که شرکت فولاد خوزستان همواره جزو بهترین فعالان صنعت فولاد کشور بوده است.

بنابراین می‌توان این نوید را به سهامداران این شرکت داد که در صورت سیاستگذاری مناسب در سطح کلان، افق روشنی برای بهبود روند نسبت‌های مالی وجود دارد و در آینده نیز همچون اکنون از شرکت فولاد خوزستان به عنوان یکی از بهترین تولیدکنندگان فولاد نام برده خواهد شد.

تعاملات بین‌المللی لازمه توسعه صنایع معدنی است

جهانی‌شدن بزرگ‌ترین چالش پیش‌روی صنعت

مرضیه احقاقی
editor@smtnews.ir

عکس: آیدا فریدی

در دنیای کنونی جهانی‌شدن و ارتقای تعاملات بین‌المللی زمینه‌ساز توسعه صنعتی و به‌دنبال آن پیشرفت اقتصادی و حتی اجتماعی است. در این میان دولت‌ها تلاش می‌کنند با ارتقای روابط بین‌المللی، عملکرد خود را در حوزه‌های گوناگون بهبود بخشند. در مسیر جهانی‌شدن، جریان‌های تجاری اهمیت می‌یابد. منظور از جریان‌های تجاری، صادرات، واردات، ورود سرمایه، دانش روز و تکنولوژی است. با وجود اهمیت و اثرگذاری تعاملات بین‌المللی بر روند توسعه اقتصادی و صنعتی، کشور ما در طول بیش از ۴۰ سال گذشته، همواره با تحریم و انواع مشکلات در روابط جهانی خود روبه‌رو بوده است. این چالش‌ها عملکرد صنایع را هم نشانه گرفته و مشکلات جدی را در مسیر فعالیت تولیدکنندگان قرار داده است. بر همین اساس انتظار می‌رود دولتمردان جدید در مسیر بهبود شرایط تعاملات جهانی گام بردارند تا در نهایت شاهد توسعه عملکرد صنایع و به‌دنبال آن رشد و توسعه اقتصادی باشیم.

با وجود اهمیت و اثرگذاری تعاملات بین‌المللی بر روند توسعه اقتصادی و صنعتی، کشور ما در طول بیش از ۴۰ سال گذشته، همواره با تحریم و انواع مشکلات در روابط جهانی خود روبه‌رو بوده است

ضرورت اصلاح سیاست‌های کلان

محمد حیدرزاده، فعال صنعت سرب و روی در گفت‌وگو با صمت و در ارزیابی اهمیت و نقش تعاملات بین‌المللی در مسیر توسعه صنایع معدنی، اظهارکرد: تحریم و تعاملات حداقلی در روابط بین‌المللی ایران با سایر کشورها، گلوگاه توسعه‌نیافتگی صنایع معدنی است. ایران از ظرفیت‌های غنی معدنی برخوردار است. صنایع معدنی متعددی نیز بر پایه بهره‌گیری از این ذخایر در کشور احداث شده‌اند. در حال‌حاضر مواد معدنی و محصولات وابسته به صنایع معدنی، مازاد بر مصرف نیاز داخلی کشور برآورد می‌شود؛ بنابراین صادرات و فروش این محصولات در بازار جهانی، اصلی اساسی در مسیر توسعه صنایع معدنی به‌شمار می‌رود. کما اینکه درحال‌حاضر نیز نبود ارتباط سازنده با سایر کشورها، موجب شده صنایع معدنی آن‌طور که باید و انتظار می‌رود، توسعه نیابند.

این فعال صنعتی افزود: لازمه صادرات، برقراری تعاملی سازنده با سایر کشورهای جهان است؛ در مجموع می‌توان این‌طور اذعان کرد که برای توسعه صنایع معدنی، روابط تجاری و تعاملات با جهان باید به‌شدت ارتقا یابد اما درحال‌حاضر تحریم، روابط بانکی شکننده میان ایران با سایر کشورها و همچنین نبود توازن برای انتقال ارز، به چالشی برای فعالان صنعتی و تولیدکنندگان بدل شده و تحقق این هدف منوط به سیاست‌گذاری و رویکرد دولت در تعامل با سایر کشورهاست.

وی در ادامه و درباره تاثیر بهبود تعاملات جهانی بر جذب سرمایه خارجی به کشور، خاطرنشان کرد: برقراری ارتباط با جهان زمینه تسهیل جذب سرمایه را به کشور فراهم می‌کند. نبود سرمایه کافی یکی دیگر از دلایل توسعه‌نیافتگی و بی‌توجهی به ظرفیت‌های معدنی کشور است. چنانچه فرصتی برای جذب سرمایه خارجی به کشور فراهم آید، می‌توان این چالش و کاستی را برطرف کرد.

در ادامه اعتماد طرف‌های خارجی به تضمین منافع‌شان در ایران از دیگر عوامل مؤثر بر جذب سرمایه خارجی به کشور است. ثبات در شرایط اقتصادی و سیاسی از مهم‌ترین دلایل جذب سرمایه به یک بخش است اما درحال‌حاضر و با وجود شرایط حاکم بر کشور، اغلب صاحبان سرمایه، اعتمادی برای حضور در ایران و بازگشت سرمایه خود ندارند. چنانچه این شرایط اصلاح شود، شاهد حضور صاحبان سرمایه در کشور خواهیم بود.

وی افزود: تحریم‌ها و محدودیت‌ها در روابط بین‌المللی ایران با سایر کشورها تاثیر منفی بر عملکرد فعالان صنعتی و سودآوری این شرکت‌ها داشته است.

بخش از مواد اولیه موردنیاز صنایع سرب و روی از خارج کشور تامین می‌شود. در حال‌حاضر و با توجه به وجود محدودیت و تحریم، روند واردات با چالش و دشواری روبه‌رو شده است. واردات بیش‌ازپیش هزینه‌بر شده و نیاز تولیدکنندگان را به سرمایه در گردش افزایش داده است.

در همین حال، محدودیت‌های موردبحث بر نرخ صادرات نیز اثرگذار هستند. این فشار به‌ویژه روی واحدهای صادرات‌محور تحمیل می‌شود و هزینه صادرات و فروش محصول در بازار جهانی را افزایش می‌دهد. در ادامه با وجود چالش‌های ناشی از تحریم، شاهد رشد نوسانات ارزی طی سال‌های گذشته بوده‌ایم. این نوسانات زمینه ۲ نرخی شدن نرخ ارز را در کشور پدید آورد و خود فشار مضاعفی را بر فعالان صنایع معدنی تحمیل می‌کند. در ادامه باید خاطرنشان کرد ریشه بسیاری از چالش‌های موردبحث به داخل کشور بازمی‌گردد. سیاست‌های کلان حاکم بر کشور، تعاملات بین‌المللی، دونرخی شدن ارز و... همه باید موردبازبینی قرار گیرند.

حیدرزاده در ادامه افزود: در حال‌حاضر حدود ۳۰ هزار نفر در صنعت سرب و روی کشور مشغول فعالیت هستند اما صنعت سرب و روی از ظرفیت بالاتری برخوردار است، چنانچه همه این ظرفیت‌ها در سایه بهره‌گیری از تعاملات بین‌المللی فعال شوند، میزان اشتغالزایی در این صنعت به ۳ برابر موقعیت کنونی می‌رسد. این صنایع تحت‌تاثیر تحریم و کاهش ارتباطات بین‌المللی از حرکت نایستاده‌اند اما ظرفیت‌های به‌مراتب بالاتری برای تولید دارند. چنانچه این ظرفیت‌ها به‌کار گرفته شود، زمینه بهبود در عملکرد این صنایع فراهم خواهد شد. توان تکنولوژی، نیروی ارزان کار، ظرفیت‌های معدنی، انرژی ارزان و... همگی زمینه‌ساز توسعه حداکثری در صنایع سرب و روی کشور هستند. این توسعه اثرات مثبتی را بر روند اقتصادی کشور خواهد داشت، موقعیت‌های شغلی متعددی را ایجاد می‌کنند و در نهایت به ثروت‌آفرینی منتهی می‌شوند.

وی در ادامه خاطرنشان کرد: متاسفانه مسئولان و سیاست‌گذاران تنها به شعار ارتقای صادرات و رشد تعاملات بین‌المللی بسنده می‌کنند. در چنین شرایطی، ایران به کشوری منزوی در جامعه جهانی بدل‌شده که به‌راحتی نمی‌تواند تعاملات تجاری با سایر کشورها داشته باشد. اثرات این سیاست‌ها در رشد اقتصادی و عملکرد صنایع نمایان است؛ بنابراین برای بهبود شرایط انتظار می‌رود سیاست‌های کلی حاکم بر کشور و به‌ویژه در روند ارتباطات جهانی اصلاح شوند.

چالش‌های ارتباطی

علی‌محمد زمانی، مدیرعامل شرکت صبافولاد زاگرس در گفت‌وگو با صمت تاکید کرد: توسعه صنعتی از چند دیدگاه اساسی نیازمند برقراری روابط در سطح بین‌المللی است. بهبود عملکرد صنایع و همچنین توسعه ساختاری در این حوزه نیازمند بهره‌مندی از تکنولوژی‌های روز جهان و خرید تکنولوژی و همچنین تامین تجهیزات و قطعات یدکی از سوی صاحبان صنایع نیازمند برقراری ارتباط در سطح بین‌المللی است. وی افزود: پس از توسعه زیرساختی، برقراری ارتباط در سطح جهانی امکان توسعه و مدیریت بازار و همچنین تبادلات پولی در روند معاملات را فراهم می‌کند و در همین حال به بهره‌برداری مناسب و اصولی از سرمایه‌گذاری منجر خواهد شد.

تحریم‌های ناعادلانه در این سال‌ها اقتصاد کشور و توسعه زیرساختی را با چالش‌های جدی روبه‌رو کرده است. در همین حال روند بروزرسانی سرمایه‌گذاری‌های انجام‌شده و توسعه متوازن آن دچار اختلال جدی شده است. با کم‌توجهی به روزنه‌ها و اندک مسیرهای تبادلات اقتصادی موجود در این شرایط، هزینه تبادلات بین‌المللی موردنیاز صنعت بسیار پرهزینه بوده و با مصائب خاص خود همراه است.

همچنین عدم وجود مسیرهای مالی و تبادلات پولی بین‌المللی باعث شده صادرات محصولات تولیدی با سختی و هزینه‌های غیرمتعارف در نقل و انتقالات پولی و بیمه دچار سختی و مشکلات ویژه خود باشد که این موارد عموما در سایه تعاملات بین‌المللی خوب، بسیار کم‌رنگ‌تر خواهد شد.

این فعال صنعت فولاد اظهارکرد: البته نکته قابل‌تأمل و اساسی در این بحث مدیریت توانمندی‌های صادراتی و نیازمندی‌های داخلی است. با این وجود در سایه نبود هماهنگی مناسب و همچنین وجود ساختارهای نامناسب، زمینه برخی سوءاستفاده‌ها از شرایط ایجادشده و هزینه استفاده از این رویه‌ها از منافع آن پیشی گرفته است. وی در پایان تاکید کرد: دولت جدید باید ضمن توجه به سیاست تعامل حداکثری با جوامع بین‌المللی که لازمه اقتدار و نقش شایسته کشور در منطقه و جامع بین‌الملل است به اصلاح زیرساخت‌های موجود برای جلوگیری از مشکلات و نابسامانی داخلی بپردازد. در همین حال در مسیر تعادل‌بخشی به نیازهای وارداتی و ظرفیت‌های صادراتی کشور گام بردارد.

به‌نظر، دولت‌ها در ایران همیشه خواهان تعاملات مطلوب بین‌المللی بوده‌اند اما استکبار جهانی از اقتدار ایران متعامل با دنیا همیشه در هراس بوده و با بهانه‌های واهی در هر زمینه‌ای مانع‌زایی کرده و جلوی این تعاملات را گرفته است. بر همین اساس نیز نمی‌توان به برخی از چالش‌ها در این حوزه خرده گرفت. اما باید بتوانیم با چیدمان بهینه توانمندی‌ها و نیازها نسبت به استفاده حداکثری در این زمینه، مشکلات خود را برطرف کنیم.

سخن پایانی

ایران از ظرفیت‌های غنی معدنی برخوردار است، با این وجود تاکنون از این ظرفیت‌ها آن‌طور که باید بهره گرفته نشده است. چالش‌های متعددی در مسیر بهره‌گیری از این ظرفیت‌ها وجود دارد که از جمله آنها می‌توان به نبود تعامل در روابط بین‌المللی اشاره کرد. این سال‌ها و با شدت گرفتن تحریم از سوی جامعه جهانی علیه ایران، شاهد محدودیت هرچه بیشتر در روند تعاملات و ارتباطات ایران با سایر کشورها بوده‌ایم. در چنین فضایی، از یک‌سو ورود تکنولوژی و سرمایه به کشور دشوار شده و از سوی دیگر، واردات و صادرات محصولات معدنی با کاستی همراه شده است. بنابراین می‌توان این‌طور ادعا کرد چنانچه این محدودیت‌ها برطرف شوند، می‌توان به بهبود شرایط صنایع و حتی سرعت گرفتن توسعه در صنایع معدنی امید داشت.

تحریم و تعاملات حداقلی در روابط بین‌المللی ایران با سایر کشورها، گلوگاه توسعه صنایع معدنی است

یادداشت

تسهیل جهانی‌سازی و ارتقای اقتصادی

کیومرث فتح‌اله کرمانشاهی
کارشناس اقتصاد

جهانی‌سازی مفهومی است که در دهه‌های اخیر مطرح‌شده است. منظور از جهانی‌شدن کاهش تعرفه و مقررات تجاری در سطح بین‌المللی است. در همین حال، سازمان تجارت جهانی، یونیدو و سایر سازمان‌های مشابه شکل گرفته‌اند تا بدین‌ترتیب تعاملات میان کشورهای گوناگون تسهیل شود.

تعامل و ارتباط با جهان، اصلی اساسی در مسیر موفقیت عملکردی شرکت‌ها و صنایع گوناگون به‌شمار می‌رود. علاوه بر این، امکان توسعه را در حوزه‌های مختلف اقتصادی و صنعتی و حتی سیاسی و اجتماعی، میسر و تسهیل خواهد کرد؛ بنابراین تعامل با دنیا ضرورت است.

سیاست‌گذاران و مسئولان کشور نیز بارها نسبت به اهمیت و اثرگذاری برقراری ارتباط در سطح جهانی و اثرگذاری آن بر بهبود شرایط تاکید کرده‌اند.

اما آنچه در این میان اهمیت دارد، تعاملات برد-برد است. یعنی برقراری ارتباط در سطح جهانی نباید به‌گونه‌ای باشد که کشور یا کشورهایی در موضع ضعف قرار گیرد و تامین منافع طرفین باید موردتوجه باشد.

بدون شک و تردید تعامل با جهان و کشورهای توسعه‌یافته، پیشرفته و پیشران در حوزه صنعت، زمینه‌ساز پیشرفت صنعتی کشور ما خواهد بود.

این مهم به‌ویژه در حوزه دانش فنی، تکنولوژی و دسترسی به فناوری‌های روز دنیا معنا می‌یابد. عموما تجهیزات و دانش روز جهان در اختیار کشورهایی است که مسیر توسعه را پشت‌سر گذاشته‌اند. حال برقراری تعامل سازنده با کشورهای پیشرفته که از تکنولوژی روز برخوردار هستند، می‌تواند زمینه دسترسی ما را به دانش روز را فراهم کند.

در نتیجه صنایع از قدرت رقابت‌پذیری بالاتری برخوردار خواهند شد، بهره‌وری تولید آنها افزایش می‌یابد و حتی زمینه ارتقای کیفیت محصولات تولیدی آنها و بستری برای حضور موفق صنایع کشور در بازارهای جهانی فراهم می‌شود. در این میان، باید اقرار کرد که زنجیره تعاملات جهانی اثرگذارتر از انتظار ما است.

البته برقراری ارتباط با سایر کشورها نباید به منزله بی‌توجهی به ظرفیت‌های داخلی باشد. در حال‌حاضر نخبگان بسیاری در کشور فعالیت می‌کنند. باید از توان این نخبگان بهره گرفت و زمینه توسعه صنایع را فراهم کرد. یعنی باید زمینه به‌گونه‌ای مهیا شود که همین افراد متخصص در داخل کشور بستری برای توسعه صنایع ایجاد کنند.

طی سال‌های گذشته، در حوزه‌های مختلف ازجمله صنایع دانش‌بنیان و صنایع جدید همچون نانو و... پیشرفت خوبی را حاصل کرده‌ایم و برقراری ارتباط با سایر کشورها و توجه به ظرفیت‌های داخلی در کنار یکدیگر می‌تواند زمینه توسعه صنایع را فراهم کند.

پس از ارتقای سطح عملکردی صنایع، محصولات تولیدشده باید روانه بازار جهانی شوند. صادرات و فروش در سطح بین‌المللی نیز به الزاماتی نیاز دارد. به‌عنوان‌مثال، در طول سال‌های اخیر و با شدت گرفتن تحریم‌های اعمالی علیه ایران، این روند دشوارتر شده است.

از یک‌سو کشورهایی که به‌طور مستقیم با ایران وارد معامله می‌شوند از برخی امتیازات در روند فعالیت خود، بی‌نصیب می‌شوند و از سوی دیگر، نقل‌وانتقالات پولی با ایران ممکن نیست. در همین حال، امکان خرید اعتباری با ایران وجود ندارد. همین مسائل موجب می‌شود تجارت با ایران در اولویت سایر کشورها نباشد.

این‌گونه محدودیت‌ها در روند واردات محصول به ایران نیز وجود دارد. در واقع فعالان صنعتی و تولیدکنندگان باید برای تامین نیاز خود از بازارهای جهانی، مسیر پرپیچ‌وخمی را بگذرانند.

پرداخت هزینه‌ها به‌آسانی ممکن نیست و حتی در مواردی ناچار هستند بهای بیشتری برای خرید محصولی بپردازند. در واقع محدود بودن روابط و تعاملات بین‌المللی، چالش‌های بسیاری را برای فعالان صنعتی و اقتصادی پدید می‌آورد. بر همین اساس نیز انتظار می‌رود این تعاملات در جو برد-برد به شرایطی ایده‌آل و نرمال برسد.

افزایش ۵ میلیارد دلاری صادرات در سال ۱۴۰۰

وزیر صنعت معدن و تجارت از برنامه این وزارتخانه برای افزایش ۵ میلیارد دلاری صادرات در سال جاری خبر داد. سیدرضا فاطمی‌امین این سخنان را پس از حضور در کمیسیون اقتصادی مجلس اعلام کرد.

به گزارش روابط‌عمومی ایمیدرو، سیدرضا فاطمی‌امین، وزیر صنعت، معدن و تجارت اظهارکرد: در این نشست به موضوع صادرات اشاره و برنامه‌های وزارت صنعت، معدن و تجارت را در این‌باره تشریح شد. علاوه بر این، وزارت صنعت، معدن و تجارت متعهد شده تا پایان امسال صادرات این حوزه ۵ میلیارد دلار (نسبت به سال گذشته) افزایش یابد.

وی افزود: در کمیسیون اقتصادی مجلس گزارشی از وضعیت صنایع فولاد، پتروشیمی و خودرو ارائه و مقرر شد به صورت موضوعی نشست‌هایی بین وزارت صنعت، معدن و تجارت و کمیسیون اقتصادی به‌طور مستمر برگزار شود.

فاطمی‌امین گفت: بحث و بررسی اهداف ارائه‌شده در زمان کسب رای اعتماد و اجرای آنها از دیگر موضوعاتی بود که با کمیسیون اقتصادی مطرح شد. وی افزود: طرفین همچنین موضوع اجرای برنامه‌های هدف‌گذاری شده این وزارتخانه را موردبحث و بررسی قرار دادند.

در نشست تعاملی ذوب آهن اصفهان با شرکت‌های حمل ریلی عنوان شد

شرکت‌های ریلی جزئی از زنجیره تولید ذوب آهن اصفهان

جلسه تعاملی ذوب آهن اصفهان با شرکت‌های حمل ریلی کشور و نمایندگان شرکت راه‌آهن جمهوری اسلامی ایران با هدف تعامل و برنامه‌ریزی مناسب و تعیین میزان حق‌مالکانه سال ۱۴۰۰ چهارشنبه ۱۷ شهریور در محل سالن جلسات مدیرعامل شرکت برگزار شد.

در این جلسه که نمایندگان ذوب آهن اصفهان، نمایندگان و مدیران ۸ شرکت بزرگ و معتبر ریلی کشور و تعدادی از مسئولان شرکت راه‌آهن جمهوری اسلامی ایران حضور داشتند، ظرفیت‌ها و مسائل مرتبط با سیستم حمل ریلی ذوب آهن اصفهان و شرایط موجود شرکت‌های حمل ریلی ایران و تعاملات آنها موردبحث و بررسی قرار گرفت.

در این جلسه محمدجعفر صالحی، معاون خرید ذوب آهن اصفهان ضمن بیان اهمیت حمل ریلی در کشور و جایگاه و نیازهای حمل ریلی ذوب آهن اصفهان گفت: توسعه زیرساخت‌های ریلی کشور مورد فراموشی قرارگرفته و لازم است همراه با توسعه زیرساخت‌های جاده‌ای، زیرساخت‌های ریلی هم موردتوجه قرار گیرد. ذوب آهن اصفهان نیز به‌عنوان یکی از بهره‌برداران حمل ریلی ایران با حداکثر توان در خدمت توسعه سیستم حمل ریلی کشور است.

وی تاکید کرد: ذوب آهن اصفهان ضمن اینکه مانند بعضی دیگر از شرکت‌های تولیدی با مشکلات مربوط به گرانی تهیه مواد اولیه و انرژی مواجه است، به کمبودها و مشکلات شرکت‌های مرتبط با حمل ریلی نیز واقف بوده و متناسب با شرایط کشوری در راستای برطرف کردنااین مشکلات تلاش می‌کند.

در این جلسه، مدیران شرکت‌های حمل ریلی نیز در سخنان خود به ظرفیت‌ها و جایگاه حمل ریلی کشور اشاره‌کرده و یادآور شدند: سیستم یادشده ۱۰ درصد از بار کشور را حمل کرده و با حرکت یک قطار باری از حرکت ۱۵۰ تریلی بی‌نیاز و از خسارات احتمالی آن دور می‌شویم.

نمایندگان حاضر با بیان مشکلات موجود در حمل ریلی از جمله مشکلات و گرانی‌های مربوط به تهیه قطعات لازم و انجام تعمیرات جاری و سالانه تاکید کردند که شرکت‌های حمل ریلی طرف قرارداد ذوب آهن اصفهان، همواره خود را جزئی از زنجیره تولید این شرکت دانسته و فارغ از هرگونه کمبود و حاشیه‌ای به همکاری با آن می‌پردازند. در ابتدای این جلسه، مسائل مربوط به پرتال داخلی و عملکرد نرم‌افزار بارگیری ریلی ذوب آهن اصفهان از معادن تا ایستگاه تخلیه از سوی شرکت مربوطه تشریح شد.

یادداشت

سرمایه‌گذاری خارجی معدن تملک سرزمین نیست

سهراب حسینی
عضو کمیته اکتشاف خانه معدن

بخش معدن و صنایع معدنی به‌عنوان یکی از مهم‌ترین بنگاه‌های اقتصادی جوامع، از چگونگی تعاملات بین‌المللی تاثیر می‌پذیرد و مزایای بی‌شمار توسعه روابط بین‌المللی برای این حوزه را نمی‌توان انکار کرد. با این حال، ورود سرمایه خارجی در این حوزه با موانعی همراه است. تمامی کشورهای پیشرفته در تلاش‌هستند از ورود فعالان اقتصاد و صنعتی بین‌المللی، بیشترین بهره را ببرند و این در حالی است که در کشور ما رویکردی برخلاف این جریان در پیش گرفته شده است. ما ورود سرمایه‌گذاران خارجی به معادن را نوعی از دست دادن تملک سرزمین تلقی می‌کنیم اما درواقعیت چنین نیست و در سایر کشورهای جهان از تعاملات بین‌المللی برای توسعه و رشد اقتصادی کشور استقبال می‌شود.

تفکرات غلط و تعصبات نابجا از مهم‌ترین دلایل مخالفت برخی کارشناسان با ورود سرمایه‌گذاران خارجی به معادن کشور است، به طوری که نمی‌توان تنها تحریم‌های بین‌المللی را دلیل کمرنگ بودن حضور سرمایه‌گذاران خارجی در بخش معدن کشور عنوان کرد.

از سوی دیگر، گاهی برشمردن معایب ورود سرمایه‌گذار خارجی به بخش معدن، ناشی از نگاهی عقیدتی-سیاسی است که بر کشور ما حاکم است و منجر به ایجاد برخی موانع بر سر راه تعاملات بین‌المللی شده است. نباید این نکته را نیز فراموش کرد که اگر تمایل و اصرار داریم سرمایه‌گذاری توسط افراد در داخل کشور صورت گیرد، باید حمایت‌های مناسبی از بخش خصوصی شود تا توانایی ورود به فعالیت‌های معدنی را داشته باشند.

به علاوه اینکه توانایی فعلی بخش خصوصی برای اجرای پروژه‌های بزرگ معدنی کافی نبوده و برخی از فعالان بخش خصوصی این حوزه از کمبود حمایت‌های دولتی از این بخش گلایه کرد. این در حالی است که اگر بخش خصوصی برای حضور موثر در معادن از سوی دولت حمایت شود، می‌تواند تمامی فعالیت‌های معدنی را به‌تنهایی انجام دهد و در صورت نیاز به سرمایه بیشتر، قسمتی از آن را از سرمایه‌گذار خارجی تامین و او را در بخشی از سود و زیان شریک کند. درحال‌حاضر بخش خصوصی ما توانایی تولیت بر معادن و پروژه‌های بزرگ و مهم را ندارد و دولت نیز تاکنون حامی مناسبی برای آنها نبوده است.

در کل می‌توان گفت صادرات و حضور در بازارهای جهانی از پیامدهای ارتباط با جهان و تعاملات بین‌المللی در حوزه معدن است. به علاوه اینکه بعد از موضوع تعامل، متاسفانه تا امروز ارزیابی دقیقی از نیاز بازار صادراتی برای برخی از مواد معدنی انجام نشده و این یک خلأ مهم به شمار می‌رود چراکه بازار صادراتی نیازمند مطالعات پایه‌ای و تحقیق است. شناخت فرهنگ مصرف و تشخیص کریدورهای صادراتی، سرمایه‌گذاری برای بازاریابی و در پایان چگونگی حضور در بازارهای هدف کنونی از جمله مواردی هستند که در مطالعه بازار صادراتی باید به آنها توجه ویژه‌ای شود. در این بین تشکیل شرکت‌های مشارکت (جوینت‌ونچر)، تشکیل شرکت‌های مدیریت صادرات مستقل از تولید و حضور در بازار هدف با مشارکت طرف‌های بین‌المللی را می‌توان از راهکارهای موفقیت در عرصه صادرات معدنی دانست.

با توجه به مزیت‌های نسبی فراوان در کشور مانند دسترسی آسان و ارزان‌قیمت به سوخت، وجود معادن متنوع، دسترسی به آب‌های آزاد و... دولت می‌تواند سرمایه‌گذاران را برای ساخت کارخانه‌های صنایع پایین‌دستی با رویکرد صادرات‌محور برای حذف خام‌فروشی، ایجاد ارزش‌افزوده، توسعه پایدار، افزایش صادرات غیرنفتی و ایجاد بازارهای کسب‌وکار جدید دعوت کند. دعوت از سرمایه‌گذاران خارجی و داخلی برای سرمایه‌گذاری در صنایع بالادستی می‌تواند در این زمینه کارساز باشد. حمایت از معدنکاری کوچک‌مقیاس، یکی دیگر از مواردی است که منجر به افزایش نقش معادن در توسعه اقتصادی کشور می‌شود. همان‌گونه که می‌دانیم کشورهای همسایه نزدیک از نظر ظرفیت‌های معدنی مانند افغانستان، ارمنستان و... غنی هستند. پس با توجه به تجربه معدنی ایران، سطح دانش و قدمتش انتظار می‌رود اتحادیه‌ها همان‌گونه که در اساسنامه‌ها ملزم به بازاریابی و بازارسنجی خدمات برای اعضای خود هستند، به منظور بازاریابی خدمات مهندسی در کشورهایی مانند افغانستان، ارمنستان، ترکمنستان، آذربایجان، گرجستان و... اقدام کنند.

یک فعال معدن در بررسی ابعاد ورود سرمایه‌گذار خارجی تاکید کرد

مراقب منافع ملی باشیم

ملیکا انصاری
editor@smtnews.ir

همکاری فعالان اقتصاد بین‌المللی با یکدیگر و همچنین برقراری تعاملات این حوزه بین کشورها، روند رایج امروز اقتصاد جهان است. از مزیت‌های این‌گونه مراودات می‌توان به توسعه بنگاه‌های اقتصادی طرفین مشارکت همراه با بهبود روابط دو کشور اشاره کرد. چندی پیش آماری از سوی وزارت صنعت، معدن و تجارت مبنی‌بر ارقام میزان سرمایه‌گذاری خارجی طی ۵ ماه نخست امسال منتشر شد. همین آمار بهانه‌ای شد تا صمت در گفت‌وگو با مهدیه آزادی، فعال معدن درباره نقش سرمایه‌گذاران خارجی در بخش معدن و صنایع معدنی ایران و همچنین پیامدهای حضور آنان برای اقتصاد کشور، به گفت‌وگو بپردازد. با صمت همراه باشید:

عکس: آیدا فریدی

مشارکت با جهان، قواعد و شرایط خود را می‌طلبد تا با رعایت آنها هیچ یک از طرفین دچار زیان نشده و نتیجه این همکاری سودآوری باشد

معاونت طرح و برنامه وزارت صنعت، معدن و تجارت در گزارشی حجم سرمایه‌گذاری خارجی بخش صنعت، معدن و تجارت در ۵ ماه نخست امسال را ۳۸۸ میلیون دلار معادل ۸۰ درصد میزان سرمایه‌گذاری خارجی در کشور اعلام کرد.

به گزارش روابط‌عمومی ایمیدرو، معاونت طرح و برنامه این وزارتخانه از تصویب ۶۸ سرمایه‌گذاری خارجی با ارزش ۴۸۵ میلیون دلار در کل کشور در ۵ ماه نخست امسال خبر داد. براساس گزارش مربوطه، از این میزان سرمایه‌گذاری، بخش صنعت، معدن و تجارت با ۴۹ مورد و حجم سرمایه‌گذاری ۳۸۸ میلیون دلار، به ترتیب سهم ۷۲ و ۸۰ درصدی را به خود اختصاص داده است. همچنین در این بازه زمانی، سهم حجم سرمایه‌گذاری بخش صنعت ۹۷.۹ درصد، بخش معدن ۲.۱ درصد و سهم بخش تجارت صفر بوده است. این در حالی است که از ۴۹ مورد سرمایه‌گذاری خارجی مصوب در این بخش، ۱۹ شرکت با ۱۰۰ درصد سهامدار خارجی، ۲۱شرکت به صورت مشارکتی با شرکای داخلی (J.V) و ۹ مورد به صورت مشارکت مدنی، بیع متقابل یا BOT هستند. بیشترین تعداد سرمایه‌گذاری‌های مصوب مربوط به افغانستان با ۲۲ مورد بوده و ترکیه، چین، امارات و آلمان به ترتیب رتبه‌های دوم تا پنجم را به خود اختصاص داده‌اند.

معاونت طرح و برنامه وزارت صنعت، معدن و تجارت در بخش دیگر این گزارش، استان‌های کرمان، مرکزی، تهران، آذربایجان شرقی و البرز را به‌عنوان رتبه‌های نخست تا پنجم (به ترتیب) از لحاظ حجم سرمایه‌گذاری خارجی مصوب معرفی کرده است.

حال اگر به‌طور اجمالی به میزان سرمایه‌گذاری‌های خارجی صورت گرفته در کشور طی ۵ سال اخیر نگاهی بیندازیم، براساس گزارش آنکتاد (کنفرانس تجارت و توسعه سازمان ملل) میزان جذب سرمایه‌گذاری خارجی ایران در سال ۲۰۱۶ (۱۳۹۵) برابر ۳ میلیارد و ۳۷۲ میلیون دلار برآورد شده است. این رقم سال ۲۰۱۷ با افزایش قابل‌توجهی به ۵میلیارد و ۱۰۰ میلیون دلار رسیده است. سال ۲۰۱۸ سرمایه‌گذاری خارجی در ایران به میزان چشمگیری کاهش یافت و با افت بیش از ۵۰ درصدی به ۲ میلیارد و ۳۷۳ میلیون دلار رسید. این روند تا پایان سال ۲۰۱۹ (سال ۹۸) نیز ادامه داشت تا جایی که میزان سرمایه‌گذاری خارجی طبق گزارش آنکتاد، به یک میلیارد و ۵۰۸ میلیون دلار رسید.

با توجه به اینکه هنوز گزارشی از میزان سرمایه‌گذاری خارجی در سال ۲۰۲۰ با در نظر گرفتن آمارهای منتشرشده از سوی وزارت صنعت، معدن و تجارت، در سال ۹۹ بیش از ۲ میلیارد و ۴۶۹ میلیون دلار درخواست سرمایه‌گذاری خارجی در کشور تصویب شده است.

مهدیه آزادی

باید در نظر داشت که هیچ بخشی به‌ویژه اقتصاد بدون تعامل با جهان به توسعه نخواهد رسید

◉ با افزایش تحریم‌ها در سال‌های اخیر، با کاهش ورود سرمایه‌گذاران خارجی در بخش‌های اقتصادی و صنعتی کشور روبه‌رو شدیم؛ این تغییرات را چطور ارزیابی می‌کنید و به نظر شما این اتفاق تا امروز چه پیامدهایی برای معادن ما به همراه داشته است؟

در ابتدای صحبت‌ها باید بر این موضوع تاکید کنم که به‌شخصه با استراتژی ورود فعالان بین‌المللی و سرمایه‌گذاری کشورهای خارجی روی معادن و فعالیت‌های معدنی ایران مخالف هستم؛ مگر آنکه تحت شرایطی خاص نیازمند تهیه تکنولوژی و تامین فرآوری برای فعالیت معادن معادن باشیم. هرچند این مثال زمانی صادق است که امکان تهیه این فناوری از خارج از کشور وجود نداشته و ما با دانش و منابع مالی موجود قادر به ساخت و تامین آن نباشیم یا حتی در مواردی شرکت سازنده تجهیزات، فروش ماشین‌آلات را مشروط بر سرمایه‌گذاری در معادن ما عنوان کند. در این صورت سرمایه‌گذار خارجی می‌تواند شروع به فعالیت اشتراکی با فعالان معدنی ما انجام دهد. در غیر این صورت ورود سرمایه‌های خارجی را برای بخش معدنی مناسب نمی‌دانم و به عقیده من این کاهش ورود کشورهای خارجی می‌تواند فرصت برای خودکفایی ما در فعالیت‌های بخش معدنی باشد. باید بر این موضوع تاکید داشت که ذخایر معدنی طی چند میلیون سال فراز و نشیب و فرآیندهای زمین‌شناسی در کشور ما پدید آمده و نمی‌توان در صورت از دست رفتن آنها، امید به جایگزینی این منابع داشت.

◉ درباره دلیل مخالفت خود با ورود سرمایه‌گذاران خارجی در بخش معدن بیشتر توضیح دهید.

همان‌طور که اشاره کردم، تنها در موارد محدودی می‌توان از سرمایه‌گذار خارجی بهره برد. اما شرایط پیش‌گفته برای تمامی معادن صادق نیست. به‌عنوان مثال، در معادن سنگ‌های ساختمانی که اغلب کوچک‌مقیاس هستند، نیازی به چنین سرمایه‌گذاری وجود ندارد زیرا فعالیت‌های معدنی این حوزه (فرآیند اکتشاف و استخراج) از ابزار و ماشین‌آلات سنگین ساده مانند لودر و بیل مکانیکی استفاده شده و نیازمند تکنولوژی پیچیده‌ای نیست که در تامین آن دچار مشکل باشیم. دلیل مخالفت من با ورود سرمایه‌گذاران خارجی این است که به نوعی منابع معدنی ارزشمند خود را به‌راحتی در اختیار سایر کشورها قرار می‌دهیم بدون آنکه خود از آنها بهره‌مند شویم. به‌عنوان مثال، شرکت خارجی با پرداخت مبلغی، معدن را خریده و با هزینه کم شروع به فعالیت و استخراج ذخایر معدنی ما می‌کند. در ادامه مواد معدنی استخراج شده را از کشور ما خارج می‌کند و ما در عمل سهم قابل‌توجهی از ماده معدنی و همچنین زنجیره ارزش افزوده آن را به‌راحتی از دست می‌دهیم. برای توضیح بیشتر می‌توان از مثالی ساده استفاده کرد. فرض کنید اگر هزینه‌های استخراج و تولید سنگ ساختمانی، حقوق دولتی و عوارض صادراتی در مجموع ۴۰ دلار بر تن شود، ارزش این کالا در بازارهای جهانی ۱۶۰ دلار بر تن بوده و در عمل سرمایه‌گذار خارجی به‌راحتی از منابع معدنی ما سود ۴برابری کسب کرده است. همچنین در عین حال ۷۵ درصد ارزش افزوده این ماده معدنی از کشور خارج شده و به بیانی ساده‌تر این اقدام هدر دادن سرمایه‌های ارزشمند ملی کشور به شمار می‌رود.

◉ برخی از کارشناسان و فعالان معدن معتقدند حضور سرمایه‌گذاران خارجی باعث توسعه بخش معدن ما خواهد شد. چه راهکاری را برای تعامل مناسب با سایر کشورها در بخش معدن بدون از دست رفتن منافع ملی پیشنهاد می‌کنید؟

در ادامه باید به این نکته تاکید کرد که نمی‌توان تمامی مراودات و تعاملات جهانی را منفی تلقی کرد. اگر خواهان استفاده از منابع مالی سرمایه‌گذاران خارجی به منظور توسعه معادن کشور هستیم، باید این اقدامات به صورتی حساب‌شده صورت گیرند. به بیانی دیگر، در مواردی بسیار ویژه و انگشت‌شمار باید با دقت و توجهی بسیار بالا از حضور فعالان بین‌المللی معدنی بهره گرفته شود. در این روند باید مالکیت معادن، مواد معدنی استخراج شده و همچنین زنجیره ارزش افزوده تحت اختیار ما باشد و منتفع اصلی این منابع و ذخایر ما باشیم. همچنین باید توجه داشت که تعاملات و مراودات تجاری جهانی در بخش معدن باید به نحوی صورت گیرد که ضمن ایجاد اشتیاق و انگیزه برای طرفین، فعالیت سرمایه‌گذاران خارجی از کنترل و نظارت ما خارج نشده و شاهد از دست دادن منابع و منافع ملی خود نباشیم. معادنی که در بخش کانه‌آرایی و کارخانه‌های فرآوری که در جهت افزایش درصد خلوص درگیر مشکلات فناوری هستند، برای افزایش میزان ارزش افزوده ماده معدنی نیازمند منابع مالی گسترده هستند. این معادن و واحدهای فرآوری همان‌طور که اشاره شد، می‌توانند با رعایت نکات قانونی و از دست ندادن مالکیت و ارزش مواد معدنی و زنجیره آن، از سرمایه‌گذاران خارجی استفاده کنند.

◉ فعالان بخش معدن کشور تا امروز که با محدودیت در مراودات تجاری با جهان روبه‌رو بوده‌اند، چگونه نیازهای خود را رفع کرده و چه راهکاری در پیش گرفته‌اند؟

پیش از گسترش تحریم‌ها نیز فعالان بخش معدنی با مشکلات متعددی روبه‌رو بوده‌اند و با وجود تلاش‌های فراوان، همچنان این گره‌ها باز نشده است. بیشتر این مشکلات را می‌توان مرتبط با مباحث مدیریتی و سیاست‌گذاری‌های نهادهای دولتی متولی بخش معدن عنوان کرد. از این رو، تغییر رویکرد این سازمان‌ها در سیاست‌های معدنی اتخاذ تصمیمات کارشناسی‌شده برای فعالیت‌های این بخش بیشتر از ورود سرمایه‌گذاران خارجی می‌تواند راهگشا باشد؛ هرچند نمی‌توان تاثیر تحریم‌ها را در روند فعالیت معدنی نادیده گرفت. تحریم‌ها باعث افزایش حداقل ۴۰ تا ۴۵ درصد هزینه‌های واردات اقلام و تجهیزات مورد نیاز مصرفی معادن و صنایع معدنی شدند. همچنین باعث ایجاد موانع متعدد بر سر راه واردات تجهیزات به‌ویژه ماشین‌آلات سنگین شده که این اتفاق ناوگان حمل‌ونقل بخش معدن کشور را با کمبود شدید ماشین‌های مناسب و فرسودگی این حوزه مواجه کرده است. مستهلک بودن تجهیزات معدنی، ضمن داشتن هزینه‌های زیاد برای نگهداری و تعمیر، باعث کاهش بسیار زیاد بهره‌وری معادن شده و از طرفی هزینه‌های تمام‌شده تولید را افزایش داده‌اند. این مشکل تا جایی پیشروی کرده و تبدیل به یک گره بحرانی می‌شود که برخی معادن به دلیل همین افزایش هزینه‌ها و نبود امکانات مناسب، به ناچار تعطیل و غیرفعال می‌شوند.

◉ غیر از بحث بهره‌گیری از سرمایه‌گذاران خارجی، برقراری ارتباط با تجارت با جهان در بخش معدن به طور کلی ضروری است؟

باید درنظر داشت که هیچ بخشی به‌ویژه حوزه‌های اقتصادی بدون تعامل با جهان به توسعه نخواهند رسید. معدن نیز بدون مراودات تجاری جهانی، درگیر برخی مسائل از جمله از دست دادن بازارهای بین‌المللی خواهد شد و این اتفاق پیامدهای منفی متعددی برای معادن کشور ما در پی خواهد داشت. معادن دارای تولید مازاد بر نیاز داخلی، به بازارهای جهانی برای صادرات نیازمند هستند. همچنین معادنی که برای ادامه فعالیت خود وابستگی به تجهیزات و تکنولوژی پیشرفته دارند، لزوم تعامل با جهان بیش از سایران برای آنها ضروری است.

◉ در میان صحبت‌های خود به سیاست‌های محدودیت‌آفرین دولتی اشاره کردید. درباره مشکلاتی که امروزه فعالان بخش معدنی با نهادهای دولتی متولی بخش معدن دارند، کمی بیشتر توضیح دهید.

برای رفع مشکلات باید در قدم نخست به تبیین نقش معدن در توسعه اقتصاد کشور پرداخته شود. بخش معدن امروز با مشکلات و چالش‌های بسیاری مواجه است که انتظار می‌رود با روی کار آمدن دولت سیزدهم و درایت مسئولان، ضمن توجه بیشتر به بخش معدنی کشور، موانع پیش روی این بخش برداشته شود.

همچنین باید به لزوم تفکیک بخش معدن و فلزات از وزارت صنعت، معدن و تجارت در حل مشکلات بخش معدن تاکید کرد. با این اتفاق ضمن ارتقای جایگاه مسئولان معدنی در تمام سطوح مدیریتی، جایگاه متخصصان حوزه معدنی نیز پررنگ‌تر خواهد شد. همچنین در ادامه یکی دیگر از خواسته‌های فعالان بخش معدن اصلاح یا ابطال بخشنامه‌ها و تفاهمنامه‌های محدودکننده و مشکل‌آفرین برای فعالیت‌های این حوزه است. از جمله این موارد می‌توان به تفاهمنامه‌های فعلی میان وزارت صنعت، معدن و تجارت و منابع طبیعی اشاره کرد که فعالان بخش معدن را در زمینه اکتشاف و بهره‌برداری ذخایر معدنی با محدودیت‌های شدید مواجه کرده و به بخش خصوصی فعال در بخش معدن آسیب رسانده است.

◉ سخن پایانی

مشارکت با جهان، قواعد و شرایط خود را می‌طلبد تا با رعایت آنها هیچ یک از طرفین دچار زیان نشده و سودآوری نتیجه این همکاری شود. بنابر نظر کارشناسان و فعالان معدن، وجود قوانین و مقررات محدودیت‌آفرین سبب شده تا فعالان خارجی معادن کشور ما را فضای مناسب و امنی برای سرمایه‌های خود نبینند. امیدواریم با رفع این‌گونه مشکلات، راه تعامل ایران با جهان هموارتر شود.

گزارش خبری

رسیدن به «لبه دانش» با همکاری‌های جهانی

فاطمه امیراحمدی
editor@smtnews.ir

زندگـی اجتماعی امروز، فراگیرتر شـده و با از بین رفتن فاصله زمانی، انسـان‌ها در تمام کره زمین به‌راحتی بـا هم ارتباط دارند. ایـن رونـد محدود به جامعه انسـانی نشـده و فضای کسـب‌وکار صنعتی و خدماتی را هم درگیر خود کرده اسـت. در جهانی چنین بهم پیوسـته اگر کشـور یا صنعتی بخواهد خود را کنار بکشـد و ارتباطات بین‌المللی را نادیده بگیرد، ناچار باید انزوانشـین باشد. در چنین فضای محدودی رشـد و توسعه ممکن نیست، زیرا برای هـر امـری به‌اصطلاح باید چـرخ را از نو سـاخت. در نظریه جهان مسطح، ایده‌ها و خدمات محدود به مرز خاصی نشده و افراد از هر ملیتـی به پرورش این ایده‌ها و خدمات می‌پردازند. از همین‌رو در قرن جدید رشد علم با فاصله زمانی بسیار کوتاه در حال پیشرفت اسـت. البته خودکفایی در هر حوزه که تـوان و ظرفیت آن در هر کشـوری موجود باشـد، تضمینی برای بقای آن کشـور در جهان رقابتی است.

عکس: آیدا فریدی

تـا هنگامی‌که بـه بازار داخـل فکر کنیـم و درباره افزایـش تیراژ نیندیشـیم، نمی‌توانیم پیشـرفتی داشته باشـیم، زیرا تکیه بر بازار داخل، عرصه رقابت خوبی به‌وجود نمی‌آورد

ضرورت همکاری‌های جهانی

صنعتگران در کنار همکاری‌های تنگاتنگ بین‌المللی در حوزه خودکفایی هم حرکت مسـتمر دارند. در این راسـتا، صنعت خودرو ایران به‌دلیل آسیب‌پذیر بودن در برابر تحریم‌ها مدتی اسـت که روند فعالیت خود را تغییر داده است. برخی صنایع پیشران از جمله صنعت خودرو با تعریف میزهای تخصصی مسئله داخلی‌سازی را برای اسـتمرار فعالیت‌ها بـا جدیت پیگیری کردند. به‌طوری که در ۲ سـال اخیـر تعداد زیادی از قطعات ساخت داخل شدند و ارزبری محصولات کاهش یافت. اما پرسـش این است که در جهان حاضر که پیشرفت علـوم در یک هم‌افزایی بین‌المللی به‌سـرعت در حال رخ دادن اسـت آیا با داخلی‌سـازی، خودکفایی ۱۰۰ درصدی محقق می‌شـود؟ آیا با طـرح نهضت تعمیق ساخت داخل، کشور از تعاملات خارجی بی‌نیاز خواهد شد؟

ارتباطات بین‌المللی و انتقال دانش

نـادر فرخ یکـی از فعـالان صنعت خـودرو درباره داخلی‌سازی و ضرورت تعاملات بین‌المللی به صمت گفت: در چند سال اخیر قطعه‌سازان در حوزه ساخت داخـل قطعات، تـلاش زیادی کردند، بـا هدف اینکه زنجیره تامین خودرو بدون مشکل در محدودیت‌های بین‌المللـی فعالیت داشـته باشـد و محصولات بدون وقفه تولید شوند.

ایـن فعال صنعت خودرو افـزود: با وجود تمام دشـواری‌های تحریمی، صنعت خودرو توانسـت زنده بمانـد. اما نکتـه مهمی که وجـود دارد این اسـت که صنعـت خودرو و سـایر صنایـع نیازمنـد ارتباط بـا جهان خـارج هسـتند.وی ادامه داد: یکـی از این نیازمندی‌ها در حوزه دانش فنی است. برای پیشرفت و ارتقـای تولید، نیاز به انتقال دانـش فنی و فناوری روز داریم که در تعاملات بین‌المللی به‌دست می‌آید.

امکان حضور در بازار جهانی

این کارشناس حوزه صنعت خودرو در ادامه سخنان خـود به بازارهـای صادراتی اشـاره کـرد و گفت: تا هنگامـی که به بازار داخل فکر کنیم و درباره افزایش تیراژ نیندیشیم، نمی‌توانیم پیشـرفتی داشته باشیم، زیرا تکیه بر بازار داخـل، عرصه رقابت خوبی به‌وجود نمی‌آورد.فـرخ اظهارکـرد: به همین دلیـل اگر طرح «نهضت تعمیق سـاخت داخل» ضرورت داشت و باید انجام می‌شد تا صنایع زنده بمانند تعاملات بین‌المللی نیز ضروری اسـت، زیرا هیچ‌گاه نمی‌توان به‌طور ۱۰۰ درصد مستقل از دیگران کار را پیش برد.

این مدیر صنعتـی با تاکید بر همکاری‌های جهانی، تصریـح کرد: بـدون تردید به ایـن پیوند و ارتباط نیاز اسـت تا کمک شود محصولات پشـت مرزها باقی نمانند و بـا صادرات هم درآمد ارزی داشـته باشـیم و هم در عرصه رقابت بتوانیم خود را روزآمد کنیم.

چگونگی خلق دانش

مشـارکت در تولیـد از الزامـات صنایـع جهانی بوده و امروز شـاهد ابرشـرکت‌های بین‌المللی هستیم که با هم‌افزایی چند کشور شکل گرفته‌اند.

فـرخ در پاسـخ بـه این پرسـش کـه در تعاملات بین‌المللی چگونـه می‌توانیم زمانـی در حوزه انتقال دانش فنی سـرآمد باشـیم، گفت: ایـن ظرفیت برای انتقال دانش فنی از کشور در برخی صنایع مانند حوزه پزشـکی و صنعت دارویی وجـود دارد و فعالیت‌های خوبی در حال انجام اسـت کـه زمینه صادرات دانش فنی را فراهم می‌کند. این فعال صنعت خودرو با بیان اینکه مطالعاتی در سـطح دانشـگاهی در حال انجام اسـت، ادامه داد: هر چه تعامـلات جهانی و هم‌افزایی خارجی بیشـتر باشـد، فرصت‌های زیادتری در بخش خلق دانش خواهیم داشت.

نیازمند توسعه ارتباطات علمی

در هـر دوره پیـش از تحریـم برخـی صنعتگران در حـوزه تولید بـا برخی شـرکت‌های خارجی وارد مشـارکت می‌شـدند، و پرسش این اسـت که چرا در خلق فرصت‌های دانشـی نتوانستیم موفق باشیم؟ این مدیر صنعتی در حوزه قطعه‌سـازی در این‌باره گفت: اگر بخواهیم به لبه‌های دانش (روزآمدی دانش همراه با حرکت دانش جهانی) برسـیم کـه در حوزه عرصه دانش چه در بخش صنعتی و چه دانشـگاهی فعالیت ویژه داشـته باشیم، نیازمند توسـعه ارتباطات علمی و دانشـگاهی هسـتیم. واقعیت این است که در طول سـال‌های اخیر سـرمایه‌گذاری در این بخش‌ها کمتر انجام شـده اسـت.او اظهارکرد: تا امـروز نه خروجی بزرگی در بخش دانشـگاهی داشـتیم کـه به صورت طرح‌های پژوهشـی گسـترده باشـد و نه در صنعت شـاهد چنیـن رویکـردی بودیم؛ البته ممکن اسـت مواردی در شـرکت‌های دانش‌بنیان به شکل محدود رخ داده باشـد امـا در شـکل کلان در این حوزه خلأ داریـم و البته در صنایع بزرگ این مسـئله کم‌رنگ‌تر است. این کارشناس حوزه خودرو یادآور شد: مجموعه این موارد باعث شد در این دوره آنچه در حوزه دانش فنی انتظار بود، رخ ندهد. فرخ در پایان گفت: با توجه به این تجربیات در تعاملات جهانی باید با هوشمندی بیشتری عمل کنیم.

نادر فرخ: هر قدر تعاملات جهانی و هم‌افزایی خارجی بیشتر باشد، فرصت‌های زیادتری در بخش خلق دانش خواهیم داشت

نفع ملی چیست؟

در ادامـه ابوالفضـل خلخالـی، عضـو هیات‌علمی دانشگاه علم و صنعت و مدرس مهندسـی خودرو درباره ضرورت تعاملات بین‌المللـی برای صنعـت به صمت گفت: ارتبـاط بـا جهان ضـروری اسـت؛ هم در حوزه دانش فنی نیاز به تعاملات بین‌المللی داریم و هـم در فناوری‌های نوین. اما مهم این اسـت که چه انتظاری از خارج از مرزهای کشور داریـم. وی افزود: آنچه در صنایع کشـور بیشـتر جا افتـاده این اسـت که ما باید کل فنـاوری را دریافت کنیـم و در اختیـار جامعـه قرار دهیـم. بعضا گفته می‌شود چرا وقتی خودرویی با کیفیت مطلوب و نرخ مناسب در کشوری تولید می‌شود، چه نیازی است آن را با کیفیت پایین تولید کنیم. درحالی‌که ما باید نفع مردم را به شکل کلان و ریشه‌ای ببینیم و مسائل باید همه‌جانبه سنجیده شود. در این صورت، نفع مردم در این نیست که مثلا خودرو به شکل کامل وارد شود.

این مدرس مهندسـی خودرو عنـوان کرد: جامعه وقتی منتفع می‌شـود که کیـک اقتصادی کشـور رشد داشته باشد؛ یعنی سرانه تولید ناخالـص ملـی (GDP) بالا بـرود. اگر در سـطح فردی به این موضوع نگاه کنیم، این حق هر کسی است که محصول باکیفیت و با نرخ پایین در اختیار داشته باشد اما نگاه همه‌جانبه می‌گوید زمانی‌کـه تولید وجود دارد بایـد حمایت شـود تا خود را به سـطح کیفیت جهانی برسـاند و این مهم هم با تعاملات بین‌المللی ممکن است.

تعریف چارچوبی برای تعامل

خلخالی در ادامه سخنان خود گفت: اینکه محصول را به‌طور کامل وارد کنیم درحالی‌که پیشـینه تولید آن در داخـل وجود دارد، اقدام نادرسـتی اسـت اما اینکـه تعاملات بین‌المللی نداشـته باشـیم، منطقی نیست؛ بنابراین برای ارتباطات جهانی باید چارچوبی تعریف شـود و مشـخص باشـد که در این فرآیند از تعاملات بین‌المللی چه انتظاری داریم.

وی ادامـه داد: بایـد دانـش طراحـی و توسـعه محصولات از جمله خودرو را کسب کنیم و در تامین سیسـتم‌ها و زیرسیستم‌های تشکیل‌دهنده خودرو با تامین‌کنندگان ایرانی و جهانی همکاری داشته باشیم. عضو هیات‌علمی دانشـگاه علم و صنعت با اشـاره به کاهش وابسـتگی در بخش‌های اصلـی فعالیت‌های صنعتـی، عنوان کـرد: در حوزه خـودرو هنگامی‌که مجهـز به دانـش طراحی باشـیم در محدودیت‌های بین‌المللی کمتر دچار آسیب می‌شویم، چون دانش و پایه کار را در اختیار داریم. به‌این ترتیب به یک بخش از زنجیـره ارزش‌افزوده دسـت پیدا کرده و خودرو را خود طراحی می‌کنیم اما می‌توانیم برخی سیسـتم‌ها و زیرسیسـتم‌ها را با کمک تامین‌کنندگان داخلی و خارجی دریافت کنیم.

خلخالی افزود: با ایجاد جوینت‌ونچر، زنجیره تامین با مشارکت همتایان بین‌المللی فعالیت خواهد داشت که در این هم‌افزایـی، دانش فنی و فناوری نوین نیز منتقل می‌شود.

ابوالفضل خلخالی: ارتباط با جهان ضروری است؛ هم در حوزه دانش فنی نیاز به تعاملات بین‌المللی داریم و هم در فناوری‌های نوین

سخن پایانی

بنابـر این گـزارش، تعامـلات بین‌المللـی ضرورتی اجتناب‌ناپذیـر اسـت اما ایـن ارتباطات بایـد در یک چارچوب مشخص تعریف شود. تولید اگر برنامه خاصی در حوزه مشـارکت‌های جهانی نداشـته باشد، محکوم به مونتاژکاری اسـت و اینکه بـازاری برای محصولات خارجی باشد. تولیدکننده باید با توجه به مزیت‌هایی که در واحد صنعتی خود دارد برنامه‌ریزی برای مشـارکت با همتایان خارجی داشـته باشـد. صـرف واردات برای کاهش هزینه‌های تولید نمی‌تواند برای اقتصاد کشـور کارسـاز باشـد. ضعف بنیادین صنایع داخلی در بخش دانش فنی و تکنولوژی اسـت که همکاری‌های جهانی می‌تواند کمک‌کننده برای روزآمدی صنایع باشد.

در حـوزه صـادرات نیـز چـاره‌ای جز همـکاری با کشورهای جهانی نداریم. برای توسعه بازار باید بتوانیم با همکاری کشـورهای قدرتمند در تجارت جهانی بازار تولیدات ملی را گسـترش دهیم. علاوه‌بر این، رقابت و توسـعه و همچنین دسـتیابی به تیراژ اقتصادی در دل تعاملات بین‌المللی نهفته است.

ضرورت هم‌افزایی واحدهای صنعتی

مدیرعامـل گروه خودروسـازی سـایپا گفت: با همکاری سـازمان صنایع دفـاع، نیروی هوایی ارتش و نیروی هوافضای سـپاه پاسداران، قطعات موردنیاز صنعت خودرو تامین شـد و اکنون تمام دغدغـه و تلاش ما این اسـت که خودروهایی در شأن مردم ایران تولید و روانه بازار شود.

به‌گزارش سـایپانیوز، سـیدجواد سلیمانی در دیدار با سـردار حسن حسـن‌زاده، فرمانده سپاه حضـرت محمد رسـول‌الله(ص) تهـران بزرگ با اشـاره به اینکه گروه خودروسـازی سایپا با تمام تـوان مهندسـی و علمـی خود در تلاش اسـت تـا محصولاتـی با کیفیت و در شـأن مردم ایران تولید و روانه بازار کند، تصریح کرد: تحویل به‌روز خودرو، تولید خودروی با کیفیت و کسب رضایت مشـتریان، اصلی‌ترین هـدف و دغدغه این گروه خودروسازی است.

وی اظهار کرد: عدم‌پایبندی شـرکای خارجی بـه تعهدات داده شـده و خـروج آنها از کشـور باعـث شـد شـاهد نارضایتی‌های مـردم درباره تحویل خودروهای پیش‌فروش شـده باشیم و از سـویی طرح اتوخدمت که در سـال‌های گذشته اجرایی شـده بود نیز سبب شد مجموعه سایپا با چالش‌های گسترده‌ای روبه‌رو شود.

مدیرعامل گروه خودروسـازی سایپا ادامه داد: برای برون‌رفت از مشـکلات عنوان‌شده، مجموعه سـایپا با نگاه به داخل از دانش و توان مهندسـان ایرانی بهره گرفت و با برنامه‌ریزی دقیق توانسـت علاوه‌بـر حـذف پراید به‌عنـوان یک خـودرو با فناوری قدیمی از خطـوط تولید و افزایش تولید سـایر محصولات، خودروهای جدید و مدرن‌تر را به بازار معرفی کند.

سلیمانی با بیان اینکه تعهدات ساپیا در شهریور امسـال صفر شـده و این امر در شـرایطی محقق شـده که صنعت خودرو با سـخت‌ترین شـرایط تحریمی روبه‌رو اسـت، گفـت: در تامین برخی از قطعات موردنیاز خودرو مشـکلات زیادی وجود داشت که خوشبختانه با همکاری سازمان صنایع دفاع، نیروی هوایی ارتش و نیروی هوافضای سپاه پاسـداران، این چالش حل شد و اکنون قطعات با تیراژ بالا تولید می‌شود.

مدیرعامل گروه خودروسـازی سایپا با اشاره به شـیوع ویروس کرونا و تهدیداتی که این موضوع بـرای تولید خودرو ایجاد کرده بود، افزود: سـایپا به‌عنوان نخسـتین مجموعه صنعتی برای تزریق واکسن کرونا به کارکنان خود اقدام کرد و به‌عنوان نماینـده وزارت بهداشـت طرح واکسیناسـیون خودروسازان، قطعه‌سازان و مجموعه‌های خدمات پس از فروش را عملیاتی کرد.

تولید در دوران تحریم متوقف نشد

سـردار حسن حسن‌زاده، فرمانده سپاه حضرت محمـد رسـول‌الله(ص) تهران بـزرگ نیز در این دیدار با اشـاره به داخلی‌سـازی موفق محصولات و قطعـات و در کنـار آن افزایـش تولیـد که در شـرایط تحریم اتفاق افتاد، گفت: صنعت خودرو یکی از صنایع بسـیار مهم است که دشمن سعی کـرد، فعالیت آن را متوقـف کند اما چنین امری اتفاق نیفتاد و برعکس این صنعت در مسـیر رشد و توسعه قرار گرفت.

وی بـا بیان اینکه ضـرورت دارد همه نهادهای متولی در راسـتای جهش تولیـد و مانع‌زدایی از فعالیت‌های اقتصادی، سالم حرکت کنند، تصریح کرد: سـپاه حضرت محمدرسول‌الله(ص) آمادگی دارد همکاری‌هـای مشـترک با مجموعه سـایپا تعریف کند.

سـردار حسـن‌زاده با تاکید بر اینکـه رویکرد داخلی‌سـازی که در سـایپا وجود دارد باید ادامه پیـدا کند، گفت: بـرای آنکه در صنعت خودرو به اعداد هدف‌گذاری شده دست پیدا کنیم، ضرورت دارد واحدهـای صنعتـی به سـمت هم‌افزایی و همکاری بیشتر حرکت کنند.

فرمانده سـپاه حضرت محمدرسـول الله(ص) تهـران بـزرگ با اشـاره بـه فعالیت‌هـای گروه خودروسـازی سـایپا در حـوزه مسـئولیت‌های اجتماعـی و فرهنگی، خاطرنشـان کرد: اقدامات خوب و موثری در حوزه بسیج گروه خودروسازی سایپا انجام شده که جای تقدیر دارد.

سـردار حسن‌زاده با اشاره به فعالیت‌های حوزه مقاومت بسـیج گروه خودروسـازی سایپا، گفت: اقداماتی چون کمک به گروه‌های آسـیب‌دیده از کرونا، اعزام نیروهای جهادی به مناطق سیل‌زده و زلزله‌زده، مشارکت در اجرای طرح واکسیناسیون کارکنان گروه سایپا بسیار ارزنده و مهم است.

در راستای مسئولیت‌های اجتماعی ساپکو انجام می‌شود

بهبود فرآیند لجستیک زنجیره تامین ایران‌خودرو

فرآیند لجستیک معکوس قطعات ایران‌خودرو، علاوه‌بر افزایش درآمد قابل‌توجه حاصل از فروش ضایعات، منجر به کاهش پیامدهای زیست‌محیطی می‌شود. به‌گزارش ایکوپـرس، کاهش پیامدهای زیسـت‌محیطی، کاهش فضـای انبـارش، بازیابی و بکارگیری دوبـاره قطعات و اجزا، ارسـال مواد اولیه قابـل مصرف به تامین‌کنندگان پس از بازیافت، ایفای تعهدات ساپکو در حوزه مسئولیت اجتماعی و پیشـگیری از هدررفت سـرمایه‌های ملی از جمله نتایج لجستیک معکوس به‌شمار می‌رود.

در فرآینـد بکارگیـری مجـدد قطعـات و اجـزای خودرو، ضمن جداسـازی و بازگشـت اجزای قطعات به تامین‌کنندگان، تعمیر و بهینه‌سازی مکانیسم‌ها از سوی تامین‌کنندگان نیز در دستور کار قرار گرفته است.

فرآیند مدیریت قطعات برگشتی در ساپکو در ۱۰ انبار در سـطح کشـور انجام می‌شود و شرکت ساپکو قطعات برگشـتی را از ۷۲۵ نمایندگی ایران‌خودرو، جمع‌آوری و در قالب فرآیند لجسـتیک معکوس مدیریت می‌کند. در سـال ۱۳۹۹ وزن قطعات برگشتی معادل هزار تن و تعـداد قطعات به بیش از یک میلیون و ۱۵۰ هزار قطعه و وزن قطعات منهدم‌شـده در انبارهای برگشتی معادل ۱۴۰۳ تن بوده است.

فـروش ضایعات قطعات برگشـتی به روال گذشـته، علاوه‌بر مصرف منابع، پیامدهای زیسـت‌محیطی نیز به همراه داشـت، از همین‌رو شرکت ساپکو از سال ۱۳۹۹ با اتخاذ رویکرد مهندسـی در حوزه لجستیک معکوس، فرآیند تفکیک قطعات را براساس نوع جنس آنها به‌طور نظام‌منـد طراحی و مدیریت کرده و پس از بازیافت این قطعات، فروش مواد یادشده را به نرخ مواد اولیه با ارزش در دستور کار قرار داده است.

گفتنی اسـت مدیرعامل گروه صنعتی ایران‌خودرو و مدیران ارشـد سـاپکو از روند ساماندهی اقلام و قطعات برگشـتی و بهبودهای انجام‌شـده در فرآیند لجستیک زنجیره تامین بازدید کرده و به بررسی فرآیند لجستیک معکوس در شرکت ساپکو، نحوه انهدام و بازیافت قطعات در انبارها و ارزیابی دستاوردهای بهبود فرآیند لجستیک زنجیره تامین پرداختند.

خدمات پس از فروش ایران‌خودرو باز هم رکورد زد

بالاترین امتیاز شاخص رضایت مشتریان در اختیار ایساکو

بار دیگر شرکت خدمات پس از فروش ایران‌خودرو (ایساکو) موفق شـد در ۴ ماه نخسـت امسال، بالاترین شاخص رضایت مشتریان در خدمات پس از فروش خودروسازان کشور را به دست آورد.

به‌گزارش ایکوپرس، نتایج نظرسـنجی شـرکت بازرسی کیفیت و اسـتاندارد ایران نشان می‌دهد ایساکو در بهار امسال با کسب امتیاز ۷۸۵ در شـاخص رضایت مشـتریان، علاوه‌بر کسـب رتبه نخست، رکورد تاریخی در میان خودروسازان کشور را به ثبت رسانده است.

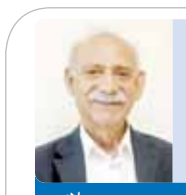
مهـدی مونسـان، مدیرعامـل شـرکت خدمات پـس از فروش ایران‌خودرو با تاکید بر تلاش مضاعف این شرکت در راستای افزایش رضایتمندی مشتریان، گفت: گروه صنعتی ایران‌خودرو، در دو سال گذشـته با وجود مشکلات متعدد ناشـی از تحریم و کرونا، توانسته دسـتاوردهای زیادی کسب کند. شـبکه خدمات پس از فروش این خودروساز نیز تلاش کرده با اجرای برنامه‌های متعدد بهبود و نظارت بر کیفیت خدمات، در زمینه رضایتمندی مشتریان در این حوزه گام بردارد. وی ادامه داد: ایساکو با برنامه‌ریزی درست توانسته از ابتدای سـال گذشته، با طی مسـیری صعودی، امتیاز خود در این زمینه را به‌طور ماهانه و فصلی افزایش دهد و با چندین‌بار رکوردشـکنی در این مدت ۲۷ امتیاز رشـد را تجربه کند و صدرنشـین حوزه رضایت مشتری در بین تمامی خودروسازان کشور شود.

مدیرعامل ایسـاکو با اشـاره به کسب «رتبه یک» خدمات پس از فروش صنعت خودرو کشـور از سـوی این شـرکت گفت: این مهم برای نخسـتین‌بار در ادوار ارزیابی (بازنگری ۴) محقق شـده و یکی از بی‌نظیرترین دسـتاوردهای حوزه خودروسازی کشور بوده است. امیدواریـم بتوانیم با اقدامـات آینده، همچنان کیفیت ارائه خدمات را به‌طور مستمر بهبود بخشیم و در مسیر افزایش رضایت مشتریان گام برداریم.

گفتنـی اسـت، شـاخص رضایت مشـتریان یکی از ۵ شـاخص مـورد ارزیابـی وزارت صنعت، معدن و تجارت در بررسـی وضعیت شـرکت‌های خدمات پس از فروش بوده اسـت. سـایر شاخص‌های این ارزیابی، شـامل مواردی مانند بررسـی وضعیت نظام مدیریتی شـرکت‌ها، وضعیـت تعمیرگاه‌هـای مجاز، کارآیـی نمایندگی‌ها و رضایت نمایندگی‌های مجاز از شـرکت عرضه‌کننده خودرو اسـت. شـرکت ایساکو با کسب امتیاز ۸۵.۳ بالاترین امتیاز در مجموع این شاخص‌ها را از آن خود کرد و با رکوردزنی در این حوزه بین تمامی خودروسـازان کشـور، به «رتبه یک» خدمات پس از فروش خودرو دست یافت.

یادداشت

رقابت با چین بر سر بازار افغانستان

پیرمحمد ملازهی
کارشناس مسائل افغانستان

باتوجه به اتفاقاتی که در کشور همسایه شرقی ایران رخ داده، می‌توان گفت شرایط در افغانستان بسیار پیچیده و ابهام‌آمیز شده و نمی‌توان به‌سادگی در زمینه روابط کشورها با طالبان ابرازنظر کرد، اما نباید از نظر دور داشت که حکمرانی بر یک ملت تنها با اتکا به سلاح امکان‌پذیر نیست، بلکه باید به فکر اقتصاد، معاش، رفاه و... مردم نیز بود و نیازهای فرهنگی و اجتماعی آنها را نیز پاسخ داد؛ از همین رو می‌توان گفت طالبان باید به فکر تعامل با سایر بازیگران خارجی باشد.

حتی طالبان نیز نیازمند برقراری ارتباط است. خط‌آهن خواف-هرات می‌تواند به‌عنوان راهی برای تامین انرژی افغانستان ایفای نقش کند؛ بنابراین طالبان هم به تکمیل چنین طرح‌هایی احتیاج دارد. البته بازیگران دیگری هم در این بین وجود دارند که می‌توانند در تکمیل پروژه‌هایی از این دست نقش تسهیل‌گرانه‌ای را ایفا کنند.

چینی‌ها در پروژه خط‌آهن خواف-هرات دخیل هستند، زیرا این خط‌آهن می‌تواند چین و آسیای میانه را به آب‌های آزاد (خلیج‌فارس و دریای عمان) و همچنین اروپا متصل کند؛ بنابراین با توجه به نفوذی که چینی‌ها روی طالبان دارند این امکان وجود دارد که چین از تکمیل و بهره‌برداری پروژه خواف-هرات حمایت کند. در واقع می‌توان امیدوار بود طرح‌هایی که بین ایران، چین و پاکستان مشترک هستند به سرانجام برسند.

متاسفانه با نشانه‌هایی که دیده می‌شود، خوشبینی چندانی وجود ندارد که بتوانیم بر سر مسئله حقابه به توافقاتی پایدار و عملیاتی دست پیدا کنیم. باید توجه داشت که بخش اصلی درآمد طالبان از کشت مواد مخدر است و ولایت هلمند به‌تنهایی ۹۵ درصد تریاک دنیا را تولید می‌کند که نیاز مبرمی به آب دارد و این سدها می‌توانند به‌عنوان منابع تامین آب موردنیاز ایفای نقش کنند؛ از همین رو بعید است طالبان بخواهد بر سر حقابه ایران که سیستان و بلوچستان را دچار مشکل کرده، توافق کند. باتوجه به نیازهای طالبان به منابع مالی این انتظار می‌رود که کشت خشخاش گسترش یابد. در این صورت طبیعی است که طالبان نیاز به آب بیشتری داشته باشد و به‌سادگی از منابع آبی ذخیره‌شده پشت سدهای مورداشاره نگذرد. به‌نظر می‌رسد کار سختی برای حل اختلافات این‌چنینی پیش پای ایران قرار دارد؛ هرچند می‌توان سیاستی در پیش گرفت که پروژه‌هایی مانند چابهار که برای چینی‌ها حائز اهمیت بالایی است را به مسئله آب پیوند داد تا با استفاده از نفوذ چینی‌ها بر افغانستان توافقاتی حاصل شود.

باید دانست که تنها هدف اجرای این طرح برقراری ارتباط بین هند و افغانستان نبود، بلکه چینی‌ها در این بین نقش کلیدی دارند. پیش‌تر نیز اشاره شد که اهمیت پروژه چابهار برای چین بسیار بالا بوده، چراکه در صورت تکمیل این طرح، هزینه حمل‌ونقل و ترابری برای چینی‌ها به‌مراتب کمتر از حالا می‌شود. البته در زمینه حمل‌ونقل رقابتی بین ایران و پاکستان وجود دارد اما باتوجه به موقعیت استراتژیک چابهار ما می‌توانیم به‌سادگی از طریق تقویت خط‌آهن و راه‌های مواصلاتی مزیت و برتری چابهار در برابر بندر گوادر در پاکستان را پررنگ کنیم تا طالبان نیز برای تعامل در این زمینه ترغیب شود.

دولت اشرف غنی تمایل زیادی برای تعامل با هند داشت و یکی از اهداف اصلی برای تکمیل پروژه چابهار هم دور زدن پاکستان بود اما حالا که طالبان قدرت را به‌دست گرفته، پاکستان به‌عنوان یکی از مهم‌ترین بازیگران افغانستان به‌شمار می‌رود که اختلافات شدیدی هم با هندوستان دارد. طبیعی است که در چنین شرایطی، پاکستان اجازه برقراری رابطه بین افغانستان با هندی را نخواهد داد و حتی اگر هم چنین مجوزی وجود داشت، طالبان علاقه‌ای برای همکاری با هند ندارد.

تجربه نشان داده چنین امری بسیار بعید است، اما نباید از تلاش هم دست برداشت، چون طالبان هم برای بقا نیازمند همکاری با همسایه‌های خود است که ایران و پاکستان مهم‌ترین کشورهای همجوارش هستند. درست است که رابطه طالبان با پاکستانی‌ها بسیار خوب است اما ایران موقعیتی دارد که می‌تواند برای طالبان جذابیت‌های بیشتری داشته باشد. روی‌هم‌رفته باتوجه به شرایط کنونی افغانستان باید کمی صبور باشیم تا طالبان تکلیف ساختار حکمرانی در این کشور را مشخص کند، سپس برای ترسیم چشم‌انداز روابط اقدام کرد.

موانع دیپلماتیک در برابر جذب سرمایه خارجی را بررسی کرد

دیپلماسی اقتصادی و آزمون سخت دولت

سهند اینانلو
editor@smtnews.ir

دیپلماسی اقتصادی یکی از کلیدواژه‌هایی بود که نزدیکان ابراهیم رئیسی در دوران کارزار انتخاباتی امسال همواره بر آن تاکید داشته و هیچ فرصتی را برای تبیین نظرات خود در باب لزوم توسعه گفتمان دیپلماسی اقتصادی در امر سیاست‌گذاری خارجی از دست نمی‌دادند. حال که ابراهیم رئیسی سکان هدایت دولت سیزدهم را در دست دارد، بسیاری از کارشناسان مدافع و منتقد کابینه وی معتقدند برای حل مشکلات کشور کلیدی‌ترین گزینه به کار بستن مدل تعاملی در زمینه روابط بین‌الملل است، زیرا بسیاری از معضلات اقتصادی امروز ایران ریشه در محدودیت‌هایی دارد که در پی تنش‌های دیپلماتیک با غربی‌ها و برخی کشورهای منطقه سر برآورده‌اند؛ از همین رو بسیاری از اقتصاددانان نسخه تنش‌زدایی با هدف برقراری روابط دیپلماتیک و متعاقب آن اقتصادی با سایر کشورها را پیشنهاد کرده و معتقدند هر دولتی که بر سر کار باشد موظف به تلاش برای رفع تحریم‌ها و موانعی که منجر به متوقف شدن چرخ توسعه همه‌جانبه و پایدار در ایران شده، است.

باتوجه به سیگنال‌هایی که در چند روز گذشته مشاهده شد، به‌نظر می‌رسد سفر رافائل گروسی به تهران ابهامات کارشناسان روابط بین‌الملل نسبت به رفتار و خط‌مشی دولت سیزدهم در عرصه دیپلماتیک را تا حد زیادی برطرف کرده است

موضع‌گیری‌های کابینه سیزدهم در زمینه روابط خارجی موجب ابهام‌آفرینی در فضای سیاسی و اقتصادی کشور شده، زیرا به‌اعتقاد متخصصان تیم جدیدالورود به دفتر وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران رویکردی کاملا متفاوت با آنچه پیش‌تر شاهد بودیم دارد و به‌نظر می‌رسد اهمیت چندانی برای پروتکل‌های دیپلماتیک قائل نیست، چراکه در برخی موارد شاهد واکنش‌هایی ازسوی مسئولان دستگاه دیپلماسی دولت بوده‌ایم که حاکی از بی‌تفاوتی نسبت به اصول و پروتکل‌های روابط خارجی است. حال این تردید در ذهن اقتصاددانان کشور به وجود آمده که آیا رفع تحریم‌ها از طریق تعامل و گفت‌وگو با جهان میسر خواهد بود یا اینکه رئیس دولت برنامه دیگری دارد که با اجرای آن دیگر نیازی به از میان برداشتن مانع بزرگی به‌نام تحریم نخواهد بود؟

دیپلماسی اقتصادی محقق می‌شود؟

علی بیگدلی، استاد دانشگاه و کارشناس روابط بین‌الملل با اشاره به اعضای کابینه دولت جدید و مسئله سیاست‌گذاری خارجی به صمت گفت: باتوجه به ترکیب تیم اقتصادی و دیپلماتیک دولت سیزدهم به‌نظر می‌رسد احتمال کسب موفقیت در زمینه به کار بستن سیاست‌های دیپلماسی اقتصادی بسیار کمتر از آن چیزی است که برخی ادعا می‌کنند.

وی در ادامه افزود: باید توجه داشت که هدف اصلی سیاست‌گذاری در جهت تقویت دیپلماسی اقتصادی، برقراری روابط اقتصادی با کشورهای دیگر است تا به‌دلیل ذی‌نفع بودن طرفین در چارچوب اقتصادی یکدیگر، شاهد تعاملات فی‌مابین باشیم.

چاره‌ای جز تعامل نیست

بیگدلی ضمن تشریح وضعیت اقتصاد کشور و لزوم برقراری روابط سازنده با جهان عنوان کرد: برای اجرای طرح و الگوهای مبتنی بر دیپلماسی اقتصادی باید پیش از هر اقدامی درصدد عادی‌سازی روابط کشورمان با سازمان‌ها و نهادهای متعارف بین‌المللی برآییم که متاسفانه تا به حال چنین سیگنالی از دستگاه دیپلماسی جدید دیده نشده است. نباید فراموش کرد که اقتصاد ما در حال حاضر شرایطی را پشت سر می‌گذارد که بسیار شکننده است و سایر کشورها لزومی به سرمایه‌گذاری و تعامل با چنین کشوری نمی‌بینند.

وی افزود: باید تمام تلاش خود را به‌کار بندیم تا پایه‌های لرزان این اقتصاد را بیش از پیش تقویت کرده و زمینه را برای تنش‌زدایی از طریق مذاکره و تعامل دیپلماتیک فراهم سازیم.

تحریم باید رفع شود

این استاد دانشگاه شهید بهشتی ضمن تاکید بر لزوم رفع تحریم‌ها در صورت تمایل برای حل مشکلات اقتصادی کشور به صمت گفت: ما تا زمانی که نتوانیم سایه تحریم را از سر اقتصاد کشور رفع کنیم، جذب سرمایه خارجی میسر نخواهد بود، زیرا سرمایه‌گذار همواره به فکر امنیت است و در شرایطی که حتی سیستم بانکی یک کشور با انواع و اقسام محدودیت‌ها مواجه است، عنصر مغلوب و تضعیف شده همان پارامتر امنیت است که در این زمینه بسیار تعیین‌کننده و مهم است.

این کارشناس روابط بین‌الملل به اهمیت جذب سرمایه خارجی اشاره کرد و یادآور شد: اقتصاد ما در شرایطی به‌سر نمی‌برد که بخواهیم با چشم‌پوشی از رابطه با جهان در راستای رفع مشکلات حرکت کنیم؛ چه برسد به تحقق اهداف توسعه‌ای که به‌گفته مقامات عالی‌رتبه کشور در مقاطع زمانی مختلف نیازمند سرمایه‌گذاری گسترده و کلان در بخش‌های گوناگون اقتصادی است.

عضو هیات علمی دانشگاه شهید بهشتی با رد عملیاتی بودن الگوی دیپلماسی اقتصادی در شرایط کنونی ایران بیان کرد: تاکید اعضای کابینه بر ترم دیپلماسی اقتصادی تنها یک خیال‌پردازی است و امید آن می‌رود که حداقل در عمل در راستای رفع تحریم‌ها اقدامات لازم انجام شود؛ در غیر این صورت ارابه سنگین و کند اقتصاد ایران باوجود تحریم‌ها و قرار گرفتن نام ایران در لیست سیاه FATF قابل حرکت دادن نیست و با هر فشاری تنها اوضاع برای شهروندان ایرانی که هزینه آن را با وخیم‌تر شدن اوضاع معیشتی خود می‌پردازند، سخت‌تر خواهد شد.

بیگدلی در پایان ضمن برشمردن مثال‌هایی از کشورهای اسلامی موفق در زمینه سیاست‌گذاری خارجی خاطرنشان کرد: رویکرد یادشده نمی‌تواند در بلندمدت گره‌گشا باشد، چون پس از اندک زمانی خلأها خودنمایی می‌کنند و دیگر نمی‌توان با سر دادن شعار کشور را اداره کرد. ما چاره‌ای غیر از تغییر زاویه نگاه‌مان به دنیا نداریم.

این راهکاری است که بسیاری از کشورهای اسلامی و شرقی نیز آن را به‌کار بسته‌اند. برای مثال مالزی، اندونزی، ترکیه و... در زمینه سیاست‌گذاری داخلی به‌طور کامل اسلامی هستند اما وقتی کار به روابط خارجی می‌رسد، پروتکل‌هایی که در تعارض با اسلام نیست را پذیرفته و رعایت می‌کنند.

> تاکید اعضای کابینه بر ترم دیپلماسی اقتصادی تنها یک خیال‌پردازی است و امید آن می‌رود، در عمل در راستای رفع تحریم‌ها اقدامات لازم انجام شود

سیاست‌گذاری دیپلماسی اقتصادی باید تغییر کند

ساسان شاه‌ویسی، کارشناس اقتصاد بین‌الملل با اشاره به اهمیت دیپلماسی اقتصادی به صمت گفت: برای اجرای سیاست‌های ذیل برنامه دیپلماسی اقتصادی باید پیش‌زمینه‌ها را فراهم کنیم؛ در غیر این صورت نمی‌توان انتظار داشت که یک‌شبه و به ناگاه آن‌هم تنها پس از گذشت یک ماه از روی کار آمدن دولت، سیاست‌گذاری‌های کلان کشور تغییر محسوسی داشته باشد. وی در ادامه افزود: البته در اینکه مواضع تغییرات عمیقی دارند، هیچ شکی نیست اما باید اندکی صبورتر باشیم تا دولت بتواند برنامه‌هایی را که در نظر دارد، به مرحله اجرا برساند؛ سپس عملکردش را مورد قضاوت قرار دهیم.

معاونت فربه در وزارت امور خارجه

شاه‌ویسی با یادآوری نحوه عملکرد دستگاه دیپلماسی در سال‌های اخیر عنوان کرد: تا امروز معاونت اقتصادی در چارت سازمانی وزارت خارجه تعریف شده و ما کارگزارانی در این پست داشته‌ایم اما متاسفانه کمتر کسی این عزیزان را می‌شناسد، زیرا اصلا دیپلماسی اقتصادی برای ما ارجحیت نداشته است. در حالی که مثلا آقای دکتر عراقچی را که یکی از معاونان وزیر خارجه بود، تمام دنیا می‌شناختند، ساختار فربه و عریض و طویل معاونت اقتصادی وزارت امور خارجه خروجی عملیاتی مشخصی نداشت که همین مسئله اهمیت و لزوم ایجاد تغییر در سیاست‌گذاری در حوزه اقتصاد را به ما گوشزد می‌کند.

اهمیت نگاه اقتصادی به دیپلماسی

این استاد دانشگاه با اشاره به مسئله ترک ایران ازسوی شرکت‌های غربی به صمت گفت: وقتی بر لزوم اجرای برنامه‌هایی در راستای دیپلماسی اقتصادی تاکید می‌شود می‌توان گفت دست روی نقطه کاملا درست و صحیحی گذاشته شده است؛ برای مثال اگر ما می‌توانستیم روابط تجاری و اقتصادی خود را با کشورهای شرقی و غربی به‌نحوی تنظیم کنیم که به‌راحتی کشور را رها نکنند، می‌توانستیم بسیار بیشتر از امروز در برابر تحریم‌ها مقاومت کنیم. شاه‌ویسی در پایان خاطرنشان کرد: نباید فراموش کرد که ساختار سرمایه‌محور و کاپیتالیستی کشورهای غربی به‌گونه‌ای است که نمی‌توان از دولت‌ها انتظار داشت شرکت‌ها را برای ماندن در کشوری که از سوی امریکا تحریم شده، ترغیب کنند زیرا ایستادن در برابر تحریم‌ها هزینه‌هایی برای این شرکت‌ها خواهد داشت، به همین دلیل دولت نمی‌تواند سرمایه‌گذاران بخش خصوصی را که کسب سود را اولویت اصلی خود می‌دانند، وادار به ماندن در ایران کند، به همین دلیل نیز شاهد شکست خوردن برنامه‌هایی مانند اینستکس بودیم.

سخن پایانی...

باتوجه به سیگنال‌هایی که در چند روز گذشته مشاهده شد، به‌نظر می‌رسد سفر رافائل گروسی به تهران ابهامات کارشناسان روابط بین‌الملل نسبت به رفتار و خط‌مشی دولت سیزدهم در عرصه دیپلماتیک را تا حد زیادی برطرف کرده است. دولت سیزدهم با موضع‌گیری منطقی و معقول در قبال درخواست‌های آژانس انرژی اتمی زمینه را برای از سر گرفتن مذاکرات با این نهاد بین‌المللی فراهم کرد؛ به‌گونه‌ای که احتمال سفر محمد اسلامی، رئیس سازمان انرژی اتمی ایران به وین در روزهای پیش رو با هدف کلید زدن فصل جدیدی از مذاکرات اتمی تقویت شده است. موضع‌گیری دولت در این زمینه باوجود جزئی و محدود بودن آن تا امروز توانسته خیال عده زیادی از کارشناسان و ناظران فضای سیاسی ایران را نسبت به قصد دولت در زمینه نحوه مواجهه با مشکل تحریم آسوده کند. حال بسیاری از صاحب‌نظران اعتقاد دارند باید منتظر ماند و دید که واکنش دولت به موضوع جلسات آژانس بین‌المللی انرژی اتمی و همچنین جلسه شورای امنیت که پس از آن برگزار خواهد شد چیست؛ جلسه‌ای که می‌تواند خط سیر سال‌های پیش رو را برای فعالان اقتصادی روشن‌تر از قبل کرده و اذهان را برای انتخاب یک استراتژی معین شفاف کند.

باجه خبر

حضور موثر بانک سینا در استان فارس

مدیرعامل بانک سینا ضمن دیدار با همکاران شعب گراش و لار در استان فارس با اشاره به اهمیت اقتصادی و تجاری این شهرها که عامل رشد و توسعه بخشی از مسیر صنعتی و تجاری کشور است، بر حضور موثر و کارآمد بانک سینا در این منطقه تاکید کرد.

دکتر ایمانی با اشاره به پیشینه و قدمت بانک سینا در نظام بانکی، این بانک را جزو بانک‌های استاندارد از لحاظ کفایت سرمایه برشمرد و خاطرنشان کرد: این مهم در حالی محقق شده که بانک سینا، اقدامی جهشی را در پرداخت تسهیلات طی سال گذشته انجام داد. مدیرعامل بانک سینا به موضوع قرض‌الحسنه نیز اشاره کرد و گفت: پنجمین جشنواره حساب‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز این بانک در حال برگزاری است و فرصت مناسبی است تا همکاران از طریق تعامل با مشتریان و تبیین ابعاد سنت نیکوی قرض‌الحسنه زمینه حمایت بیش از پیش بانک از اقشار آسیب‌پذیر و کم‌برخوردار را فراهم آورند.

گذر از بانکداری سنتی و توسعه نئوبانک

محمدرضا فرزین، مدیرعامل بانک کارآفرین در نشست ارزیابی عملکرد شرکت‌های تابعه این بانک گفت: گذر از بانکداری سنتی، توسعه فعالیت‌های بانکداری و تحقق و توسعه نئوبانک، ضرورت امروز ماست و در آینده‌ای نه‌چندان دور، بدون توجه به اهمیت این موضوع دچار مسائل و مشکلات زیادی خواهیم شد و سهم خود را از بازار از دست خواهیم داد.

به گزارش روابط عمومی بانک کارآفرین، مدیرعامل بانک کارآفرین تاکید کرد: حذف و کاهش قابل‌ملاحظه بروکراسی اداری، سرعت بسیار بالای ارائه خدمات به مشتریان، کاهش چشمگیر هزینه‌ها، ارائه خدمات ارزش‌افزوده و... از جمله شاخصه‌هایی هستند که کاربرد استارت‌آپ‌ها را در توسعه بانکداری مدرن اجتناب‌ناپذیر می‌کنند.

فرزین خاطرنشان کرد: فعالیت‌های تمامی شرکت‌های تابعه بانک بر استفاده حداکثری از تجارت الکترونیک (Ecommerce) متمرکز است و براساس جایگاه رقابتی از تجارت الکترونیک حداکثر بهره‌برداری به عمل خواهد آمد تا نتایج مطلوب‌تری حاصل شود.

برگزاری مجمع عمومی بیمه میهن

مجمع عمومی عادی به‌طور فوق‌العاده نوبت دوم بیمه میهن برای انتخاب اعضای هیأت مدیره یکشنبه، ۴ مهر ۱۴۰۰ به‌صورت آنلاین برگزار می‌شود.

به گزارش روابط عمومی بیمه میهن، این نهاد از کلیه سهامداران و نمایندگان تام‌الاختیار اشخاص حقوقی سهامدار این شرکت دعوت کرد تا در جلسه مجمع عمومی عادی به‌طور فوق‌العاده نوبت دوم بیمه میهن که در ساعت ۱۴:۰۰ روز یکشنبه، ۴ مهر ۱۴۰۰ در سالن اجتماعات این شرکت برگزار می‌شود، حاضر شوند. دستور جلسه این مجمع طبق ماده ۲۹ اساسنامه بیمه میهن، انتخاب اعضای هیات مدیره است.

براساس این گزارش، سهامدارانی که مایل به حضور فیزیکی در این جلسه هستند، لازم است روز یکشنبه، ۴ مهر از ساعت ۱۰ تا ۱۱ با ارائه کارت ملی و اسناد نمایندگی معتبر برای اخذ کارت ورود به جلسه در محل شرکت حضور یابند.

تقدیر از مدال‌آوران توکیو

شرکت بیمه معلم از مدال‌آور المپیک توکیو تقدیر کرد.

غلامرضا سلیمانی، رئیس کل بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران: بسیار خوشحالم که شرکت «بیمه معلم» توانسته در این راستا پیشرو باشد.

محمدابراهیم تحسیری، مدیرعامل بیمه معلم: قهرمانی سجاد گنج‌زاده در دوران کرونا شادی را برای مردم به ارمغان آورد.

سید عمادالدین قاضوی، عضو هیات مدیره بیمه معلم: در بیمه معلم به بحث مسئولیت اجتماعی نگاه ویژه‌ای داشتیم.

سجاد گنج‌زاده، قهرمان المپیک توکیو: خدا را شکر می‌کنم که با کسب مدال طلا توانستم گوشه‌ای از زحمات بیمه معلم را جبران کنم. این مدال متعلق به تمام مردم کشور است.

صمت واکنش‌های سهامداران به تحولات بین‌المللی را بررسی کرد

بورس و نگرانی از تعامل با جهان

سهند اینانلو
editor@smtnews.ir

یکی از سؤالات و ابهاماتی که پیرامون بورس در ایران مطرح می‌شود، اثرپذیری این بازار از سیاست‌گذاری‌های خارجی است، در واقع اتفاقاتی که در دو سال اخیر رخ داده، این پرسش را ایجاد کرده که آیا بازار سهام از افزایش تنش‌ها یا دورشدن از سیاست‌های تعاملی با جهان استقبال می‌کند؟ یا به‌عبارتی بورس‌بازان ایرانی از هرگونه تصادم بین‌المللی ایران با جهان خارج منتفع می‌شوند؟ کارشناسان پاسخ این سؤال را به‌گونه دیگری از آنچه فعالان بازار سرمایه ادا می‌کنند، داده و به کلی چنین گزاره‌ای را مردود می‌دانند. تحلیلگران بورسی معتقدند به‌دلیل تاثیرپذیری بازار سهام از نوسانات نرخ ارز شاهد رشد بازار سرمایه در صورت افزایش نرخ دلار هستیم که عموما در پی افزایش تنش‌های بین‌المللی یا اجرای سیاست‌های نادرست پولی در داخل کشور رخ می‌دهد. اما موضوع رشد پس از تنش بورس به معنای مثبت بودن ارتباطی چنین تنگاتنگ با بازار ارز نیست، زیرا در بلندمدت پیامدهای مخرب خدشه‌دار شدن روابط دیپلماتیک کشور با جهان بر رشد شاخص بورس ناشی از جهش‌های گاه‌وبیگاه نرخ ارز دامن بازار سهام را مانند سایر بخش‌های اقتصاد کشور خواهد گرفت. البته در سوی دیگر معادله، فعالان اقتصادی ایستاده‌اند که به‌تازگی وارد بورس شده و بدون هدف‌گذاری بلندمدت و حتی میان‌مدت تلاش دارند هر طور شده حداقل ارزش دارایی خود در بازار سرمایه را با توجه به نرخ تورم حفظ کنند و در این بین از هر فرصتی برای رشد اسمی ارزش نقدینگی خود استقبال می‌کنند، حال ممکن است این افزایش ارزش دارایی‌ها همزمان با تشدید نرخ تورم هم باشد که در نتیجه رشد اولیه را بی‌ثمر خواهد کرد. با این وجود، همچنان شاهد اشتیاق فراوانی بین عده‌ای از سهامداران حقیقی برای افزایش دامنه تنش‌های دیپلماتیک با جهان هستیم تا شاید از این آب گل‌آلود، اندک سودی عایدشان شده و به خیال خود از تورم، جان سالم به در برند.

عکس: آیدا فریدی

یکی از موضوعاتی که در سیاست‌گذاری خارجی همواره نظر بورسی‌ها را به خود جلب کرده، پرونده لوایح چهارگانه FATF است که تا امروز به‌دلیل قرارگرفتن نام ایران در لیست سیاه گروه اقدام مالی، اقتصاد ایران متحمل فشارها و هزینه‌های سنگینی شده است

تنش‌زدایی به سود بازار است

عماد عظیمی، کارشناس بازار سرمایه با اشاره به پارامترهای کلان موثر بر اقتصاد به صمت گفت: فعالیت‌های اقتصادی از دو دسته متغیر اثر می‌پذیرند و به دو بخش اقتصادی و غیراقتصادی تقسیم می‌شوند، به عبارتی اتفاقات و تحولات حوزه‌های سیاسی، فرهنگی و اجتماعی می‌توانند مانند رویدادها و رخدادهای اقتصادی بر معادلات حوزه اقتصاد اثر داشته باشند.

وی در ادامه افزود: بازار سهام نیز دقیقا از همین الگو پیروی می‌کند، به‌گونه‌ای که بورس اوراق بهادار در اقتصاد ایران و جهان از اتفاقاتی که در دنیای سیاست رخ می‌دهد، اثر می‌پذیرند. البته باید دانست که بازار سهام در مقایسه با سایر حوزه‌ها در ایران متاثر از فضای سیاسی و تحولات در این عرصه است.

بورس و سیاست

عظیمی با یادآوری سفر مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی به تهران، بیان کرد: بازار سرمایه در ایران فراز و نشیب‌های بسیاری را تجربه کرده و پارامترهای گوناگونی را شاهد بوده که به‌سادگی بر روند بازار تاثیر گذاشته‌اند. برای مثال، با سفر رافائل گروسی به تهران در طول هفته گذشته، شاهد ایجاد موجی در بازار سرمایه بودیم که زمینه‌ساز افت شاخص کل بورس تهران شد. وی تصریح کرد: البته این تاثیر مقطعی بود و پس از یکی، دو روز بار دیگر روند بازار سهام عادی شد اما همین نوسانات شاخص نشان می‌دهد بورس در ایران بیش از هر حوزه دیگری تحت‌تاثیر رخدادهای سیاسی و دیپلماتیک است.

این تحلیلگر ادامه داد: حتی در برخی از مقاطع شاهد داغ شدن شایعاتی مبنی بر حمله نظامی به ایران بودیم که منجر به افزایش نرخ دلار در بازار آزاد و بورس نیز متعاقبا در بخش سهم‌های صادرات‌محور با رشد نسبتا خوبی همراه می‌شد.

بورس و دیپلماسی

این کارشناس بازار سرمایه بر لزوم بهره‌گیری از ظرفیت‌های دیپلماتیک در حوزه اقتصاد تاکید کرد و به صمت گفت: حال این سؤال مطرح می‌شود که چگونه می‌توانیم از ظرفیت‌های سیاسی کشورمان در راستای بهبود اوضاع بازار سرمایه استفاده کنیم؟ پیش از هر چیزی باید دانست بورس مجموعه‌ای شرکت‌های تولیدکننده محصولات و ارائه‌دهنده خدمات است و طبیعتا هرگاه کسب‌وکار این شرکت‌ها رونق پیدا کند، سودآوری بیشتری هم خواهند داشت که در نهایت منجر به افزایش ارزش سهام همان مجموعه‌ها در بازار سرمایه می‌شود.

وی در ادامه یادآور شد: یکی از راه‌های رونق‌بخشی به کسب‌وکارهای داخلی، جذب سرمایه‌گذاری خارجی در صنایع مختلف است که می‌تواند از طریق توسعه دامنه فعالیت شرکت‌ها منجر به افزایش بازدهی و به‌دنبال آن رشد نرخ سهام شود اما همان‌طور که پیش‌تر نیز گفته شد برای ایجاد روابط بدون تنش سیاسی بین کشورها باید پروتکل‌های دیپلماتیک را رعایت کنیم تا تعامل با کشورهای دیگر زمینه را برای همکاری‌های تجاری و جذب سرمایه‌های خارجی فراهم کند.

این تحلیلگر بورس با اشاره به اهمیت دیپلماسی در رونق صنایع، عنوان کرد: وقتی دیپلماسی اقتصادی قوی باشد، امکان رشد حجم صادرات کشور نیز بیش از گذشته خواهد بود. همان‌طور که اشاره شد، تحت‌تاثیر این مولفه به‌دلیل صادرات‌محور بودن بخش مهمی از بازار سهام، قطعا شاهد رشد قابل‌ملاحظه بورس نیز خواهیم بود که در واقع حاصل تعامل ما با کشورهای جهان است.

هزینه تولید داخلی و سیاست خارجی

این کارشناس بازار سهام، هزینه‌های ناشی از تنش‌زایی در عرصه دیپلماتیک را بالا دانست و یادآور شد: از سویی هم به‌عنوان کشوری که برای تولید مواد اولیه وارد می‌کند، نیازمند دسترسی به منابع ارزی و همچنین برقراری روابط بانکی هستیم تا واردات مواد اولیه به‌درستی و بدون مشکل انجام شود. اما اگر رابطه یک کشور با جهان خارج تنش‌آلود باشد و روابط بانکی و مالی با سیستم بانکی جهان مشمول محدودیت شود، می‌توان گفت هزینه واردات مواد اولیه و همچنین صادرات محصولات و خدمات به میزان زیادی افزایش پیدا می‌کند.

عظیمی در پایان خاطرنشان کرد: وقتی هزینه فعالیت‌های تولیدی یک شرکت افزایش پیدا می‌کند باید انتظار داشت سوددهی نیز تحت‌تاثیر قرار گرفته و تا جای ممکن حاشیه سود مجموعه صنعتی و خدماتی کاهش پیدا کند. وقتی چنین اتفاقی برای یک شرکت بورسی رخ می‌دهد باید انتظار کاهش ارزش سهام همان مجموعه را داشت. در واقع افزایش تنش بین‌المللی تاثیر مستقیم بر روند سوددهی سهم‌ها در بازار سرمایه دارد، البته ممکن است در کوتاه‌مدت و از طریق نوسانات قیمتی در بازار ارز، نرخ سهام افزایش یابد اما این رشد پایدار نیست و پس از مدتی بلاموضوع خواهد شد.

وقتی دیپلماسی اقتصادی قوی باشد، امکان رشد صادرات کشور نیز بیش از گذشته خواهد بود

اصلاح یک تصور نادرست

امید پورمحمود، کارشناس و فعال بازار سرمایه با اشاره به وجود دو نحله فکری بین فعالان بورس اوراق بهادار به صمت گفت: سهامداران به دو بخش تقسیم می‌شوند؛ یک عده نوسانگیر هستند و دسته دیگری هم سهامداران واقعی و بلندمدت هستند که در واقع نقدینگی در اختیارشان را در این عرصه سرمایه‌گذاری می‌کنند.

وی در ادامه افزود: طبیعتا دسته‌ای که نوسانگیری می‌کنند از هرگونه تنشی در هر حوزه‌ای استقبال خواهند کرد، چون می‌توانند بر امواج هیجانی بازار سوارشده و سود خوبی کسب کنند اما گروه دیگر یعنی سهامداران واقعی، موافق تنش‌زدایی هستند، زیرا با ثبات بیشتری به کارشان ادامه خواهند داد و ریسک‌های سرمایه‌گذاری آنها هم کاهش پیدا می‌کند. ثبات نیز یکی از الزامات افزایش امنیت سرمایه‌گذاری بلندمدت است که همواره مدنظر این گروه از فعالان بورسی بوده است.

تغییر الگوی رفتاری

پورمحمود ضمن یادآوری روزهای پیش از انتخابات ۲۰۲۰ امریکا در بورس تهران، عنوان کرد: در ظاهر این‌طور به نظر می‌رسد که بورس همزمان با افزایش تنش‌های دیپلماتیک رشد می‌کند. به‌عنوان مثال در روزهای پیش از انتخابات ریاست جمهوری امریکا در سال گذشته میلادی شاهد بودیم که عده زیادی از تازه‌واردان به بازار سرمایه تمایل به پیروزی ترامپ در این کارزار سیاسی داشتند که دلیل آن هم احتمال افزایش نرخ دلار تا محدوده ۵۰ هزار تومانی بود. وی افزود: این عده که در آن دوران اکثریت بازار را نیز تشکیل می‌دادند، افزایش نرخ ارز را زمینه‌ساز رشد تورمی بازار می‌دانستند اما توجه نداشتند با رشد تورم، ارزش دارایی آنها نیز کاهش پیدا می‌کند.

این کارشناس با اشاره به تغییر نحوه سهامداری در بورس تهران یادآور شد: به مرور زمان و کسب تجاربی مانند آنچه پس از انتخابات ریاست جمهوری ۲۰۲۰ ایالات‌متحده مشاهده شد، کفه ترازو به نفع باتجربه‌های بازار سنگینی کرد. به عبارتی سهامداران دست از واکنش‌های هیجانی برداشتند و به‌طور طبیعی رویکردشان نسبت به رشد ناشی از تورم یا افزایش نرخ دلار تغییر کرد. در واقع سهامداران متوجه شدند با تنش‌زایی در زمینه روابط خارجی عنصر ثبات از اقتصاد رخت برخواهد بست و در این صورت تولید کاهش پیدا کرده و بورس نیز تحت‌تاثیر قرار می‌گیرد.

کسب سود از شکاف‌های تنش‌آلود

این تحلیلگر و فعال بازار سرمایه به نحوه انتخاب استراتژی‌های معاملاتی نوسانگیری اشاره کرد و به صمت گفت: در این بین، نوسانگیران، ذی‌نفعان دیگر بازار بودند که لابه‌لای نوسانات و تنش‌ها کسب سود می‌کردند. یک نوسانگیر در انتظار تنش‌های اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و... می‌نشیند تا با استفاده از فضای ملتهب ناشی از تنش‌زایی‌های اخیر، اقدام به خریدوفروش و سفته‌بازی کند.

پورمحمود در پایان خاطرنشان کرد: البته هنوز هم تعداد اندکی از سهامداران متوجه اهمیت ثبات سیاسی و تعامل با جهان نشده‌اند و فقط با رویکردی ساده‌انگارانه به آینده کوتاه‌مدت چشم دوخته‌اند. این عده معمولا به‌دلیل استراتژی‌های اشتباهی که انتخاب می‌کنند در ضرر به‌سر می‌برند.

سخن پایانی...

یکی از موضوعاتی که در سیاست‌گذاری خارجی همواره نظر بورسی‌ها را به خود جلب کرده، پرونده لوایح چهارگانه FATF است که تا امروز به‌دلیل قرارگرفتن نام ایران در لیست سیاه گروه اقدام مالی، اقتصاد ایران را متحمل فشارها و هزینه‌های سنگینی کرده است. کارشناسان بازار سهام معتقدند ادامه این وضعیت حاصلی به‌جز افزایش روزافزون هزینه‌های شرکت‌ها ندارد، زیرا برای هر نقل‌وانتقال بانکی مجبور به استفاده از کانال‌های غیررسمی و حتی در برخی موارد قاچاق هستند که به‌تبع هزینه‌های به‌مراتب بیشتری نسبت به مجاری رسمی در سیستم بانکی بین‌الملل دارد. از همین‌رو تحلیلگران اعتقاد دارند تداوم وضعیت کنونی نه‌تنها گرهی از کار بازار نمی‌گشاید، بلکه در صورت رفع این مانع بزرگ و اساسی از مسیر صنعت کشور می‌تواند به معنای افزایش قابل‌توجه سوددهی شرکت‌ها و صنایع گوناگون باشد که در برخی موارد حتی به ۳۵ تا ۴۰ درصد هزینه بیشتر در مقایسه با رقبای خارجی می‌انجامد. اما بسیاری از فعالان بازار سرمایه به‌دلیل تاثیرات کوتاه‌مدت پذیرش هرگونه قطعنامه و پیمان بین‌المللی در جبهه مخالف ایستاده و معتقدند در صورت خروج ایران از لیست سیاه FATF نرخ ارز کاهش پیدا خواهد کرد و این اتفاق به ضرر روند سودسازی شرکت‌های بورسی تمام می‌شود. اما نباید از نظر دور داشت که این رویکرد ساده‌انگارانه نه‌تنها منتهی به کسب سود بیشتر از سوی بورس‌بازان نخواهد شد، بلکه بیش از هر قشری منافع مالی همین دسته از شهروندان در میان‌مدت به خطر می‌افتد، زیرا شرکت‌ها همچنان مجبورند هزینه‌های بسیار سنگینی را برای دور زدن محدودیت‌های نظام بانکی کشور پرداخته و مایحتاج موردنیاز خود را تامین کنند و این امر هیچ معنایی به غیر از افزایش فزاینده هزینه‌های تولید نخواهد بود.

یادداشت

هماهنگی بین بازارهای ارز و سهام

رضا بهرامی
کارشناس و تحلیلگر بازارهای مالی

بورس اوراق بهادار همواره با تاثیرپذیری از بازار ارز همراه بوده به‌گونه‌ای که با کوچک‌ترین نوسانا قیمتی ارزهای عمده خارجی (به‌ویژه دلار) شاهد ریزش یا رشد شاخص بازار سهام بوده‌ایم. البته بسیاری معتقدند این اتفاق به دلیل سهم بالای صادرات‌محورها و کامودیتی‌ها در بورس است اما نباید فراموش کرد اقتصاد ما به‌طورکلی دلار را به‌عنوان پارامتری بسیار مهم انگاشته و همواره از تغییرات نرخ در بازار ارز تاثیرات محسوسی را پذیرفته است.

همان‌طور که پیش‌تر نیز اشاره شد، تجربه ثابت کرده افزایش نرخ دلار همواره تاثیر مثبتی روی نوسانات بازار سهام داشته و شاخص‌ها در بورس تهران به موازات رشد نرخ ارز روند صعودی را در پیش گرفته‌اند.

با یک بررسی متوجه می‌شویم با توجه به ارتباطات بین بازاری، حدود ۷۰ تا ۸۰ درصد موارد بورس پس از افزایش نرخ دلار رشد خوبی را تجربه کرده است.

بهرامی با اشاره به هیجانات در بازارهای داخلی عنوان کرد: به‌عبارتی می‌توان گفت رونق بازار ارز، رونق بازار سرمایه را نیز به‌دنبال داشته و در برخی موارد هم که عکس الگوی هماهنگی رخ داده، حرکات هیجانی باعث‌شده تغییراتی در روند بازارها اتفاق بیفتد.

نشانه‌هایی که با مطالعه تاریخچه بورس تهران دیده می‌شود، حاکی از احتمال بالای وقوع یک رکود در بورس است، چراکه با توجه به دوره‌های تغییرات مدیران در حوزه بازار سرمایه، چنین اصلاحی دیده شده است.

از سویی هم تحولات جهانی در بازار ارز این نظر را تقویت می‌کند، چراکه پارامترهای گوناگونی وجود دارد که می‌تواند به معنای کاهش نرخ ارز در نیمه دوم سال باشد. اگر چنین اتفاقی رخ دهد می‌توان انتظار داشت بورس هم وارد دوره اصلاحی شود.

چندین پارامتر بسیار مهم بر بازار ارز تاثیرات گسترده‌ای گذاشته‌اند که یکی از مهم‌ترین آنها افزایش عرضه جهانی برای دلار است که همواره بر نرخ ارز در داخل کشور تاثیر مستقیمی داشته است. باید توجه داشت هرگاه شاخص جهانی دلار رو به کاهش گذاشته، بازار ارز در ایران هم شاهد کاهش قیمتی بوده است و برعکس.

تحولاتی هم که در بازارهای امریکا شاهد آن هستیم این گواهی را می‌دهد که ظاهرا برنامه‌ای برای کاهش تقاضا برای خرید اوراق قرضه در بین سیاست‌گذاران ایالات‌متحده وجود ندارد که به معنای انتظار کشیدن دولت برای بهبود آمار اشتغال است.

تقاضا در بازارهای کالا نیز افزایش‌یافته و با توجه به نمودارهای مقایسه یورو در برابر دلار، به نظر می‌رسد اغلب کارشناسان نسبت به کاهش ارزش دلار در برابر سایر ارزها اطمینان دارند. این اتفاقات تاثیر خود را بر بازارهای داخلی و به‌ویژه حوزه ارز خواهد گذاشت که به‌طور مستقیم می‌توانیم شاهد مشخص شدن نتایج کاهش تقاضای جهانی بر دلار در بازار سهام تهران نیز باشیم. در واقع می‌توان گفت پارامتر تغییر الگوی عرضه و تقاضا برای دلار در جهان می‌تواند عاملی کاهنده برای نرخ دلار در ایران باشد.

با توجه به اینکه سیکل‌های عرضه و تقاضا در بازارهای داخلی معمولا ۶ ماه به ۶ ماه تغییر می‌کند، می‌توان گفت در آستانه نیمه دوم امسال باید انتظار افزایش عرضه دلار در بازار را داشت. از سویی هم رشد شدیدی در این حوزه شاهد بوده‌ایم و درحال‌حاضر هم به محدوده روانی ۳۰ هزار تومان بازمی‌گردد که می‌تواند به‌عنوان انگیزه‌ای برای افرادی باشد که تاکنون دست به فروش نزده‌اند و آنها اقدام به عرضه دلار در بازار کنند.

البته نباید از نظر دور داشت که دولت‌ها در ایران چندان علاقه‌ای به افزایش چشمگیر نرخ ارز در دولت اول نداشته و تلاش می‌کنند در ۴ سال نخست، فضای ثبات را در بازار حاکم کنند و افزایش قیمتی را به دوره دوم دولت خود انتقال دهند. از همین‌رو انتظار می‌رود دولت با استفاده از ابزارهای پیدا و پنهانی که در اختیار دارد، حداقل جلوی رشد شدید و شارپی نرخ دلار را بگیرد، از سویی هم این سیاست با شعارهای آقای رئیسی هم همسویی کامل دارد.

باجه خبر

بازدید مدیرعامل بانک توسعه صادرات از شعبه بوشهر

علی صالح‌آبادی، مدیرعامل بانک توسعه صادرات در بازدید مجازی خود از شعبه بوشهر، گفت: هدف ما این است که خدمات و تسهیلات بانک توسعه صادرات ایران را در اختیار تمامی صادرکنندگان فعال استان بوشهر قراردهیم.

به گزارش پایگاه خبری اگزیم نیوز، وی با تاکید بر هدف‌گذاری ارائه ۲۵۰۰ میلیارد ریال تسهیلات در سال در شعبه بوشهر، تصریح کرد: در کنار اعطای تسهیلات باید خدمات بانک توسعه صادرات ایران اعم از اعطای ضمانتنامه، اعتباراسنادی داخلی نیز به مشتریان معرفی و ارائه شود.

مدیرعامل بانک توسعه صادرات اظهارکرد: اولویت بعدی بانک توسعه صادرات ایران، اعطای تسهیلات به تولیدکنندگان فعال استان خواهد بود.

محمد مزده، عضو هیات مدیره بانک توسعه صادرات نیز در این نشست گفت: نظام بانکی، کادر درمان حوزه اقتصادی بوده و لازم است با هدف آشنایی بیشتر مشتریان صادرات‌محور، تعامل سازنده‌ای بین بانک و حوزه تولید وجود داشته باشد.

تصویب آیین‌نامه کارمزد نمایندگی بیمه

شورای‌عالی بیمه در اجرای ماده ۱۷ قانون تأسیس بیمه مرکزی ایران و بیمه‌گری «آیین‌نامه کارمزد نمایندگی و کارگزاری (دلالی) رسمی بیمه» را مشتمل بر ۱۵ ماده و ۶ تبصره به تصویب رساند که این مصوبه از امروز به شرکت‌های بیمه ابلاغ شده است.

به گزارش اداره کل روابط‌عمومی و امور بین‌الملل بیمه مرکزی، براساس این مصوبه، حداکثر کارمزد قابل پرداخت از سوی مؤسسه بیمه در انواع بیمه غیرزندگی برای معاملات بیمه‌ای که توسط نمایندگان و کارگزاران رسمی بیمه انجام می‌گیرد براساس درصدی از حق بیمه تعیین شد.

اعطای تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج بانک تجارت

بانک تجارت در راستای عمل به مسئولیت اجتماعی، اعطای تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج را در اولویت‌های خود قرار داده و در مردادماه امسال به بیش از ۸ هزار زوج تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج پرداخت کرده است.

به گزارش روابط‌عمومی بانک تجارت، این بانک در پایان تیرماه سال ۱۴۰۰ نیز عملکرد شاخصی داشته و در این بازه زمانی به ۸۱۱۳ نفر از زوج‌های جوان تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج پرداخت کرد و در مجموع از ابتدای سال حدود ۳۸ هزار نفر این تسهیلات پرداخت شده است.

بانک تجارت در سال ۹۹ به ۸۹۸۱۲ نفر از زوج‌های جوان افزون بر ۴۷ هزارمیلیارد ریال تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج پرداخت کرده بود.

شنبه
۲۷ شهریور ۱۴۰۰- ۱۱ صفر ۱۴۴۳ - ۱۸ سپتامبر ۲۰۲۱-شماره۱۸۸۶-پیاپی ۳۲۰۴

صمت
صنعت معدن تجارت

منشور اخلاق حرفه‌ای روزنامه‌نگاری در روزنامه صمت: www.smtnews.ir/about.html

صاحب امتیاز: موسسه فرهنگی و مطبوعاتی «صمت»
مدیرمسئول: ناصر بزرگمهر
سردبیر:عاطفه خسروی

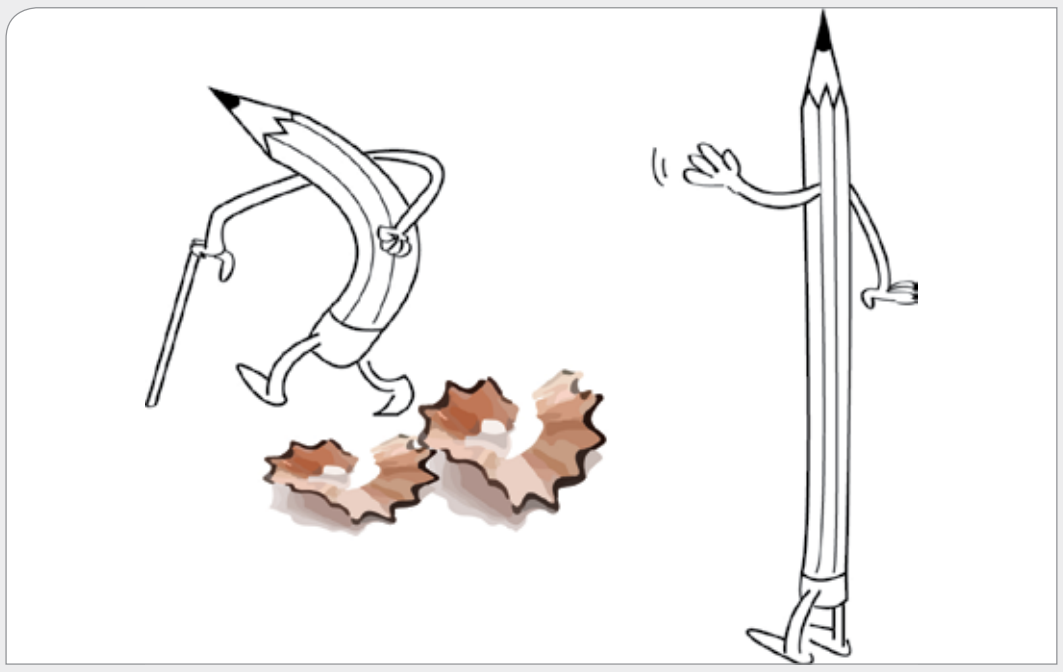
تلفن: ۸۲۱۹۰ - نمابر: ۸۸۷۱۳۷۳۰- پیامک: ۳۰۰۰۸۲۱۹۰
سازمان آگهی‌ها: ۳-۸۸۷۲۲۷۳۲ - نمابر آگهی ها: ۸۸۷۲۴۲۱۱-۰۹۱۹۱۲۵۱۴۰۶
امور مشترکین: ۸۸۷۲۲۷۳۵ - روابط عمومی: ۸۸۱۰۵۳۰۹
توزیع و سازمان شهرستان‌ها: ۸۸۷۲۲۷۳۵
تهران، خیابان قائم‌مقام فراهانی - کوچه آزادگان شماره ۲۶ - کدپستی ۱۵۸۶۷۳۳۸۱۱
روابط عمومی: pr@smtnews.ir آگهی: ads@smtnews.ir
امور استان‌ها: ostanha@smtnews.ir
چاپخانه: شرکت چاپ رواق روشن‌مهر

www.smtnews.ir info@smtnews.ir
telegram.me/smtnews instagram.com/smtnewspaper
tozi.smtnews@gmail.com

روزنامه صمت با ۶۳ امتیاز رتبه ۲ در میان روزنامه های تخصصی مقام ۱ در میان روزنامه های اقتصادی مقام ۲

عضو انجمن مدیران روزنامه‌های غیردولتی
عضو انجمن مدیران رسانه
عضو تعاونی مطبوعات

کارتون روز

بدون شرح

طرح: حسین علیزاده

بررسی راه‌های جذب بهینه سرمایه خارجی در ایران

کشورهای آسیای‌شرقی چگونه موفق شدند

سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی (FDI) طبق تعریف آنکتاد، سرمایه‌گذاری مشتمل بر ارتباط طولانی‌مدت، منافع پایدار و کنترل شرکت خارجی (سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی یا شرکت مادر) در کشور مقصد است. سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی یک چرخه فعالیت اقتصادی ایجاد می‌کند که در جریان آن انتقال فناوری و تامین مالی خارجی نیز ایجاد می‌شود.

تجربه کشورهای موفق

برخی از کشورهای آسیای شرقی در جذب سرمایه‌گذاری خارجی کارنامه موفق‌تری داشته‌اند. چین، کره‌جنوبی، مالزی، سنگاپور و هنگ‌کنگ از جمله این کشورها هستند. تجربه این کشورها می‌تواند الگویی برای سایر کشورها باشد؛ به‌عنوان نمونه تمام این کشورها به سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی به‌عنوان ابزار توسعه و به‌ویژه انتقال فناوری از خارج نگریسته‌اند. این کشورها به این باور رسیده‌اند که سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی تنها کانال انتقال فناوری از خارج نیست و انتقال فناوری از طریق انواع روش‌های رسمی و غیررسمی اعم از مهندسی معکوس، سرمایه‌گذاری مشترک، قرارداد لیسانس و... می‌تواند اتفاق بیفتد. البته این مهم که انتقال فناوری از طریق سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی به‌خودی خود اتفاق نمی‌افتد، بلکه نیازمند ایجاد ظرفیت و قابلیت جذب فناوری است را نباید نادیده گرفت. در چین، کره‌جنوبی، سنگاپور و مالزی دولت همواره در فرآیند جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی مداخله و سیاست گزینشی را اتخاذ کرده است. ملاحظات جذب FDI در این کشورها در چارچوب سیاست صنعتی و با توجه به سطح توسعه‌یافتگی کشور بوده است. در این فرآیند تکیه بر گسترش دانش بومی و سرمایه‌گذاری دولت در تحقیق و توسعه داخلی در مقایسه با تلاش برای جذب FDI، می‌تواند به رسیدن به سطح بالاتری از رقابت‌پذیری جهانی و صنعتی شدن پایدار منجر شود. در نهایت اینکه سرمایه‌گذاری خارجی می‌تواند منشأ تهدیدات بالقوه سیاسی و امنیت ملی برای کشور میزبان باشد، به همین دلیل کشورهای پیشرفته و دارای اقتصاد آزاد نیز در مواجهه با مخاطرات سرمایه‌گذاری خارجی، قوانین و سیاست‌هایی با هدف غربالگری و گزینش اتخاذ کرده‌اند. آنچه مسلم است تامین امنیت و اعتماد در کنار اختصاص مشوق‌ها برای سرمایه‌گذاران حرف اول و آخر را می‌زند. در ادامه به بررسی مشوق‌های سرمایه‌گذاری در مالزی می‌پردازیم که نمونه‌ای از سیاست‌های موفق یکی از کشورهای آسیای شرقی است.

مشوق‌های دولت مالزی در بودجه ۲۰۲۱

تجارت خارجی و جذب سرمایه‌گذاری از شاخص‌های اصلی اقتصاد مالزی به‌عنوان یکی از آزادترین اقتصادهای جهان به‌شمار می‌رود و حدود ۴۰ درصد مشاغل این کشور مرتبط با صادرات است. اقتصاد مالزی بعد از بحران مالی آسیا در سال ۲۰۰۸ همواره در مسیر صعودی قرار داشته و از سال ۲۰۱۰ به‌طور متوسط رشد ۵.۴ درصد را تجربه کرده و پیش‌بینی شده بود تا سال ۲۰۲۴ از یک اقتصاد با درآمد متوسط به یک اقتصاد با درآمد بالا تبدیل شود. جذب سرمایه خارجی یکی از عوامل مهم و موتور محرک و موثر در توسعه و پیشرفت اقتصادی بسیاری کشورها شناخته می‌شود و مالزی نیز همواره تلاش کرده از این فرصت برای ارتقای سطح اقتصادی خود بهره‌مند شود. اختصاص یک میلیارد رینگت به‌عنوان بسته تشویقی برای ترغیب شرکت‌ها به سرمایه‌گذاری در بخش‌هایی با فناوری با ارزش افزوده بالا، ایجاد صندوقی با بودجه ۵۰۰ میلیون رینگت توسط بانک مرکزی تحت عنوان صندوق حمایت از فناوری‌های بالا برای کمک به شرکت‌های نوآور و تولیدکننده محصولات با فناوری بالا، اختصاص مبلغ ۴ میلیارد رینگت توسط بانک Pembangunan مالزی برای اجرای طرح ملی توسعه زنجیره تامین و تولید داخلی، تخصیص ۵۰۰ میلیون رینگت به کارآفرینان بومی برای مشارکت در بخش‌های زیربنایی اقتصادی، پایین آوردن نرخ مالیات بر درآمد از صفر تا ۱۵ درصد برای تولیدات و خدمات با کیفیت بالا برای تبدیل مالزی به قطب تولید و خدمات منطقه‌ای و تمدید نرخ مالیات ترجیحی تا سال ۲۰۲۲ از جمله مشوق‌های در نظر گرفته شده توسط دولت مالزی برای سرمایه‌گذاران خارجی در این کشور است.

موانع جذب سرمایه در ایران

بررسی وضعیت ایران در جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی (FDI) حاکی از آن است که سهم کشور از جریان ورودی سرمایه خارجی دنیا همواره بسیار ناچیز بوده است. طبق آخرین آمار، ایران در سال ۲۰۱۸ تنها ۰.۳ درصد FDI جهان را جذب کرده است. این میزان اندک نیز عمدتا وارد بخش منابع طبیعی و معدن و به‌طور خاص نفت خام شده و نیز غالبا به‌شکل ترتیبات قراردادی بوده، نه مشخصا در قالب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی. در حقیقت افق کوتاه‌مدت سرمایه‌گذاری در ایران، مانع از حضور سرمایه‌گذار خارجی در بخش‌های تولیدی و با فناوری پیشرفته می‌شود و سرریز فناوری اتفاق نمی‌افتد. مطالعات نشان می‌دهد عامل دسترسی به بازار و منابع طبیعی ارزان‌قیمت اصلی‌ترین انگیزه ورود سرمایه‌گذار خارجی به ایران است و سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی تاثیر مستقیمی بر فعال شدن کانال‌های مختلف سرریز فناوری در کشور نداشته است. همچنین حضور سرمایه‌گذار خارجی در بخش خدمات از جمله خرده‌فروشی و ارتباطات پررنگ‌تر از بخش‌های تولیدی بوده است. پژوهش‌ها در حوزه‌هایی که جذب سرمایه‌گذاری خارجی در آنها بیشتر بوده، به‌ویژه در صنعت نفت نشان می‌دهد به‌دلیل ضعف انتقال فناوری در این حوزه، اتکا به سرمایه‌گذاری خارجی در چارچوب قراردادهای نفتی با شرکت‌های نفتی بین‌المللی راهکار مناسبی برای انتقال و توسعه فناوری در بخش بالادستی صنعت نفت نیست و بر لزوم ایجاد ظرفیت جذب فناوری و حضور فعال نهادهای تنظیم‌گر برای ایجاد زمینه بهره‌برداری از ظرفیت‌های جذب به‌شکل موثر تاکید می‌شود. طبق پژوهشی که با هدف شناخت نقاط ضعف و قوت در زمینه جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در ایران انجام شد، به سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در ایران به‌عنوان ابزار تامین مالی نگریسته می‌شود و انتقال فناوری در کانون توجه سیاست‌گذار نیست. گرچه محیط نامناسب کسب‌وکار و تحریم‌های بین‌المللی از اقبال سرمایه‌گذار خارجی به ورود و سرمایه‌گذاری در کشور به‌شدت کاسته، اما زمینه استفاده مناسب از همان میزان اندک سرمایه خارجی ورودی نیز فراهم نشده است. از مهم‌ترین دلایل این مشکل می‌توان به برداشت و درک نادرست مدیران و سیاست‌گذاران کشور از سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی و نبود ظرفیت‌های جذب و انتقال صحیح و کامل فناوری از این طریق اشاره کرد. گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس می‌افزاید نگاه صرفا تامین مالی به سرمایه‌گذاری خارجی و غفلت از مهم‌ترین کارکرد آن یعنی انتقال فناوری، درک نادرست از انگیزه‌های سرمایه‌گذار خارجی و لزوم سودآوری سرمایه‌گذاری خارجیان در کشور میزبان، بی‌توجهی به تعارض منافع سرمایه‌گذار خارجی با منافع کشور میزبان، تصور خودکار بودن انتقال مدیریت و فناوری در جریان سرمایه‌گذاری خارجی و نبود ارزیابی صحیح هزینه انتقال اطلاعات در قراردادهای سرمایه‌گذاری خارجی از جمله مصادیق برداشت نادرست از سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در ایران است. تجربه نشان می‌دهد استفاده از سرمایه‌گذاری خارجی در ایران، انتقال موثر و جهش فناوری را در پی نداشته و برای انتقال موثر فناوری، باید ظرفیت‌های جذب آن در کشور ایجاد شود. وجود ظرفیت‌های علمی و فنی لازم برای جذب دانش بنیادین و عملیاتی و وجود نهادهای لازم برای ایجاد ظرفیت و جذب دانش از خارجیان از الزامات انتقال فناوری در سرمایه‌گذاری خارجی است.

گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس تصریح می‌کند که براساس تجربه کشورهای موفق، ورود سرمایه خارجی به این کشورها مبتنی بر انتخاب و تعیین شروط برای انتقال فناوری در چارچوب سیاست صنعتی این کشورها بوده است. کشوری که نداند چه نوع فناوری را برای چه بخشی از سرزمین عالمانه و سیاست صنعتی آموزشی و پژوهشی هوشمندانه نداشته باشد، نمی‌تواند به سرمایه‌گذاری خارجی در راستای منافع بلندمدتش سامان بدهد. گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس عنوان می‌کند باید برداشت و درک صحیحی از سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در میان مدیران و سیاست‌گذاران کشور ایجاد شود؛ به‌نحوی که به سرمایه‌گذاری خارجی به‌عنوان ابزار انتقال فناوری نگریسته شود، نه ابزاری برای تامین مالی. برای بهره‌گیری از اصلی‌ترین کارکرد سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی، یعنی انتقال فناوری، باید ظرفیت‌های جذب فناوری از خارج ایجاد شود. همچنین براساس این گزارش باید سیاست‌های گزینشی و تعیین شروط انتقال فناوری در چارچوب سیاست صنعتی و برنامه‌های آمایش سرزمین با ملاحظه حفظ دستاوردهای شرکت‌های داخلی در مقابل شرکت‌های خارجی، تدوین و با الگوبرداری از کشورهای موفق همچون اتحادیه اروپا، ملاحظات فراقتصادی (به‌ویژه ملاحظات سیاسی و امنیتی) در زمینه سرمایه‌گذاری خارجی جدی گرفته شود. گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس تاکید می‌کند در این راستا انجام مطالعات برای شناسایی فرصت‌ها و مزیت‌های نسبی یا خلق مزیت‌های جدید و یافتن حلقه‌های مفقوده زنجیره ارزش براساس سیاست صنعتی و برنامه‌های آمایش سرزمین و حفظ دستاوردهای شرکت‌های داخلی در مقابل شرکت‌های خارجی مسئله مهمی است.

سخن پایانی...

آنچه مسلم است برای بهره‌گیری از اصلی‌ترین کارکرد سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی، یعنی انتقال فناوری، باید ظرفیت‌های جذب فناوری از خارج ایجاد شود. در این بین سیاست‌های گزینشی و تعیین شروط انتقال فناوری باید در چارچوب سیاست صنعتی و برنامه‌های آمایش سرزمین باشد. کشوری که نداند چه نوع فناوری را برای چه بخشی از تولید می‌خواهد؛ یعنی آمایش سرزمین عالمانه و سیاست صنعتی دورنگر و اولویت‌گذاری آموزشی و پژوهشی هوشمندانه نداشته باشد، نمی‌تواند به سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در راستای منافع بلندمدت سامان دهد. با این همه به‌گفته بسیاری از کارشناسان، ملاحظات فراقتصادی باید جدی گرفته شوند. معمولا کشورها ملاحظات سیاسی و امنیتی سرمایه‌گذاری خارجی را در کنار ملاحظات اقتصادی مورد توجه قرار می‌دهند. به‌هر حال ورود سرمایه‌گذار خارجی به کشور می‌تواند با تهدیداتی چون احتمال تضعیف ظرفیت علم و فناوری کشور، ایجاد قدرت نفوذ شرکت‌های چندملیتی در حاکمیت، جمع‌آوری اطلاعات و فروش یا سوءاستفاده از آن، کنترل و نفوذ در بخش‌های حساس و زیرساخت‌های کشور و... وجود دارد که نباید از نگاه تصمیم‌گیران این حوزه دور بماند.

دریچه

الزامات جذب بهینه سرمایه‌گذاری خارجی

مرکز پژوهش‌های مجلس طی گزارشی به بررسی الزامات جذب بهینه سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در ایران با بهره‌گیری از تجربه کشورهای موفق پرداخت. به گزارش روابط عمومی مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، دفتر مطالعات اقتصادی این مرکز در گزارشی با عنوان «الزامات جذب بهینه سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در ایران با بهره‌گیری از تجربه کشورهای موفق» آورده است افزایش سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی، با رشد و توسعه اقتصادی بسیاری از کشورها در دو دهه اخیر همراه شده و رقابتی را در میان کشورهای جهان برای جذب بیشتر سرمایه‌گذاری خارجی برانگیخته است. اما درباره اینکه آیا سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی یکی از علل رشد و توسعه اقتصادی است و چه نقشی در این زمینه می‌تواند ایفا کند اختلاف‌نظرهای فراوان وجود دارد. گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس در پی یافتن شرایط و الزامات جذب موفق سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی برای استفاده بهینه از آن به‌عنوان ابزار توسعه اقتصادی در ایران است. در گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس مطالعات نظری و تجربی خارجی برای یافتن شرایط و الزامات جذب بهینه سرمایه‌گذاری خارجی بررسی شده است. تطبیق رهنمودهای حاصل شده از تحقیق با وضعیت ایران از طریق بررسی آمارهای موجود، مرور مطالعات پیشین و نظرسنجی از خبرگان نشان می‌دهد، شرایط بهره‌برداری کافی و حداکثری از میزان اندک جذب جریان ورودی سرمایه خارجی در جهت توسعه اقتصادی کشور وجود ندارد. گرچه محیط نامناسب کسب‌وکار و تحریم‌های بین‌المللی از اقبال سرمایه‌گذار خارجی به ورود و سرمایه‌گذاری در کشور به‌شدت کاسته، اما زمینه استفاده مناسب از همان میزان اندک سرمایه خارجی ورودی نیز فراهم نشده است. از مهم‌ترین دلایل این مشکل می‌توان به برداشت و درک نادرست مدیران و سیاست‌گذاران کشور از سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی و نبود ظرفیت‌های جذب و انتقال صحیح و کامل فناوری از این طریق اشاره کرد. گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس می‌افزاید نگاه صرفا تامین مالی به سرمایه‌گذاری خارجی و غفلت از مهم‌ترین کارکرد آن یعنی انتقال فناوری، درک نادرست از انگیزه‌های سرمایه‌گذار خارجی و لزوم سودآوری سرمایه‌گذاری خارجیان در کشور میزبان، بی‌توجهی به تعارض منافع سرمایه‌گذار خارجی با منافع کشور میزبان، تصور خودکار بودن انتقال مدیریت و فناوری در جریان سرمایه‌گذاری خارجی و نبود ارزیابی صحیح هزینه انتقال اطلاعات در قراردادهای سرمایه‌گذاری خارجی از جمله مصادیق برداشت نادرست از سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در ایران است. تجربه نشان می‌دهد استفاده از سرمایه‌گذاری خارجی در ایران، انتقال موثر و جهش فناوری را در پی نداشته و برای انتقال موثر فناوری، باید ظرفیت‌های جذب آن در کشور ایجاد شود. وجود ظرفیت‌های علمی و فنی لازم برای جذب دانش بنیادین و عملیاتی و وجود نهادهای لازم برای ایجاد ظرفیت و جذب دانش از خارجیان از الزامات انتقال فناوری در سرمایه‌گذاری خارجی است.

گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس تصریح می‌کند که براساس تجربه کشورهای موفق، ورود سرمایه خارجی به این کشورها مبتنی بر انتخاب و تعیین شروط برای انتقال فناوری در چارچوب سیاست صنعتی این کشورها بوده است. کشوری که نداند چه نوع فناوری را برای چه بخشی از تولید می‌خواهد، یعنی آمایش سرزمین عالمانه و سیاست صنعتی دورنگر و اولویت‌گذاری آموزشی و پژوهشی هوشمندانه نداشته باشد، نمی‌تواند به سرمایه‌گذاری خارجی در راستای منافع بلندمدتش سامان بدهد. گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس عنوان می‌کند باید برداشت و درک صحیحی از سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در میان مدیران و سیاست‌گذاران کشور ایجاد شود؛ به‌نحوی که به سرمایه‌گذاری خارجی به‌عنوان ابزار انتقال فناوری نگریسته شود، نه ابزاری برای تامین مالی. برای بهره‌گیری از اصلی‌ترین کارکرد سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی، یعنی انتقال فناوری، باید ظرفیت‌های جذب فناوری از خارج ایجاد شود. همچنین براساس این گزارش باید سیاست‌های گزینشی و تعیین شروط انتقال فناوری در چارچوب سیاست صنعتی و برنامه‌های آمایش سرزمین با ملاحظه حفظ دستاوردهای شرکت‌های داخلی در مقابل شرکت‌های خارجی، تدوین و با الگوبرداری از کشورهای موفق همچون اتحادیه اروپا، ملاحظات فراقتصادی (به‌ویژه ملاحظات سیاسی و امنیتی) در زمینه سرمایه‌گذاری خارجی جدی گرفته شود. گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس تاکید می‌کند در این راستا انجام مطالعات برای شناسایی فرصت‌ها و مزیت‌های نسبی یا خلق مزیت‌های جدید و یافتن حلقه‌های مفقوده زنجیره ارزش براساس سیاست صنعتی و برنامه‌های آمایش سرزمین و حفظ دستاوردهای شرکت‌های داخلی در مقابل شرکت‌های خارجی مسئله مهمی است.

بین‌الملل

جذب سرمایه‌گذاری خارجی جهان در آینه آنکتاد

کنفرانس تجارت و توسعه سازمان ملل (آنکتاد) هر سال در سلسله گزارش‌های «سرمایه‌گذاری خارجی جهان» به بررسی روند سرمایه‌گذاری خارجی در کشورهای مختلف می‌پردازد و طی آن آمار مربوط به سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی کشورهای جهان را منتشر می‌کند.

آنکتاد هر سال چند روز پیش از انتشار رسمی این گزارش در سطح جهان، آن را به‌صورت ویژه در اختیار افراد یا نهادهایی می‌گذارد و این افراد موظفند تا زمان انتشار رسمی جهانی از انتشار آن خودداری کنند.

به گزارش فارس، بر اساس گزارش «سرمایه‌گذاری خارجی جهان ۲۰۲۱»، میزان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در ایران طی سال ۲۰۲۰ به یک میلیارد و ۳۴۲ میلیون دلار رسیده است.

کنفرانس تجارت و توسعه سازمان ملل اعلام کرد: سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در ایران در سال ۲۰۲۰ افت ۱۱ درصدی داشته و به ۱.۳۴۲ میلیارد دلار رسیده و رتبه ایران از سال ۹۶ به بعد ۲۷ پله در میان کشورهای مورد بررسی نزول کرده است.

میزان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در ایران در سال ۲۰۱۹ به یک میلیارد و ۵۰۸ میلیون دلار رسیده بود؛ یعنی میزان سرمایه‌گذاری خارجی در ایران در سال ۲۰۲۰ با کاهش (۱۶۶ میلیون دلاری) ۱۱ درصدی مواجه شده است.

سرمایه‌گذاری خارجی در ایران در سال‌های ۲۰۱۹ و ۲۰۱۸ به ترتیب ۳۶.۴ درصد و ۳۰ درصد افت کرده بود.

میزان جذب سرمایه‌گذاری خارجی ایران در سال ۲۰۱۸ برابر با ۲ میلیارد و ۳۷۳ میلیون دلار در سال ۲۰۱۷ برابر با ۵ میلیارد و ۱۹ میلیون دلار بوده است. این رقم در سال ۲۰۱۶ برابر با ۳ میلیارد و ۳۷۳ میلیون دلار بود.

ایران در سال ۲۰۱۴ بالغ بر ۲ میلیارد و ۱۰۵ میلیون دلار سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی جذب کرده بود که این رقم در سال ۲۰۱۵ به ۲ میلیارد و ۵۰ میلیون دلار کاهش یافته بود.

میزان سرمایه مستقیم خارجی جذب شده در سال ۲۰۱۳ نیز ۳ میلیارد و ۵۰ میلیون دلار بوده است. این رقم در سال ۲۰۱۲ برابر با ۴ میلیارد و ۶۶۲ میلیون دلار برآورد شده بود.

براساس این گزارش، در جهان در سال گذشته میلادی که سال آغاز همه‌گیری کرونا نیز بود، ۹۹۹ میلیارد دلار جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی انجام شده که نسبت به سال پیش از آن، ۵۴۱ میلیارد دلار کمتر است.

سهم ایران از این میزان سرمایه‌گذاری در جهان ۰.۱۳ درصد است. سهم ایران در سال ۲۰۱۹ برابر با ۰.۰۹ درصد بود.

▣ نزول ۲۷ پله‌ای ایران

ایران در سال ۲۰۲۰ (۱۳۹۹) جایگاه ۷۲ را در میان کشورهای مورد بررسی به خود اختصاص داده که نسبت به گزارش سال گذشته ۶ پله صعود داشته است. البته میزان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در سال ۲۰۲۰ در بسیاری از کشورها به‌علت شیوع کرونا به‌شدت کاهش یافته است.

هرچند رتبه ایران در این سال بهتر شده، اما کشور در سال‌های پیش از آن با کاهش جایگاه‌های شدیدی مواجه شده بود.

ایران در سال ۲۰۱۹ با ۲۳ پله نزول جایگاه ۷۸ و در سال ۲۰۱۸ با ۱۰ پله نزول جایگاه ۵۵ را به خود اختصاص داده بود. جایگاه ایران در سال ۲۰۱۷ (۱۳۹۶) برابر با ۴۵ بود.

▣ پیشی گرفتن دوباره کشورهای در حال توسعه

درحالی که در سال ۲۰۱۹، کشورهای توسعه‌یافته ۵۱.۹ درصد کل سرمایه گذاری‌های مستقیم خارجی و کشورهای توسعه‌یافته تنها ۴۴.۴ درصد را به خود اختصاص داده بودند، این ارقام در سال ۲۰۲۰ کاملا برعکس شده است.

سهم کشورهای در حال توسعه از کل سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی انجام شده در جهان در سال ۲۰۲۰ نزدیک ۶۶.۳ درصد برابر با ۶۶۲ میلیارد و ۵۶۲ میلیون دلار بوده است.

و کشورهای توسعه‌یافته ۳۱۲ میلیارد و ۱۷۰ میلیون دلار سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی جذب کردند که ۳۱.۲ درصد کل سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در جهان است.

به‌نظر می‌رسد، آغاز شیوع کرونا در سال ۲۰۲۰ بر میزان جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی کشورهای توسعه‌یافته به‌شدت تاثیر گذاشته است.

کشورهای در حال توسعه در سال ۲۰۱۲ برای نخستین بار، از کشورهای توسعه‌یافته در جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی پیشی گرفتند و این وضعیت را در سال ۲۰۱۴ نیز حفظ کردند.

این وضعیت بار دیگر در سال ۲۰۱۸ اتفاق افتاد. اقتصادهای در حال گذار نیز حدود ۲.۴ درصد کل سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی جهان را در سال ۲۰۱۹ به خود اختصاص دادند.

▣ ۳ کشور نخست جهان در جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی

امریکا با ۱۵۶ میلیارد دلار، چین با ۱۴۹ میلیارد دلار و هنگ‌کنگ با ۱۱۹ میلیارد دلار به‌ترتیب در رتبه‌های اول تا سوم به لحاظ جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی قرار دارند.

بر اساس این گزارش، چین در سال گذشته میلادی ۱۴۹ میلیارد و ۳۴۲ میلون دلار سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی جذب کرده که نسبت به سال ۲۰۱۹، بیش از ۸ میلیارد دلار افزایش را نشان می‌دهد.

میزان جذب سرمایه‌گذاری خارجی در چین در سال ۲۰۱۹ برابر با ۱۴۱ هزار و ۲۲۵ میلیون دلار بوده است.

▣ کاهش جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در امریکا

امریکا در سال ۲۰۱۹ تقریبا ۲۶۲ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی جذب کرده بود که این رقم در سال ۲۰۲۰ به کمی بیش از ۱۵۶ میلیارد دلار کاهش یافته است؛ یعنی میزان جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در این کشور حدود ۱۰۵ میلیارد دلار (۴۰.۲ درصد) کمتر شده است.

▣ سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی جذب‌شده برخی کشورها

میزان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی جذب‌شده توسط برخی کشورهای دیگر عبارت است از: فرانسه حدود ۱۸ میلیارد دلار، آلمان ۳۵.۶ میلیارد دلار، ژاپن ۱۰.۲ میلیارد دلار و انگلیس ۱۹.۷ میلیارد دلار. تمامی این ارقام نسبت به سال پیش از آن کاهش داشته است.